

SELETUSKIRI

maeluministri määruse „Kohaliku tegevusgrupi toetus ja LEADER-projektitoetus” eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

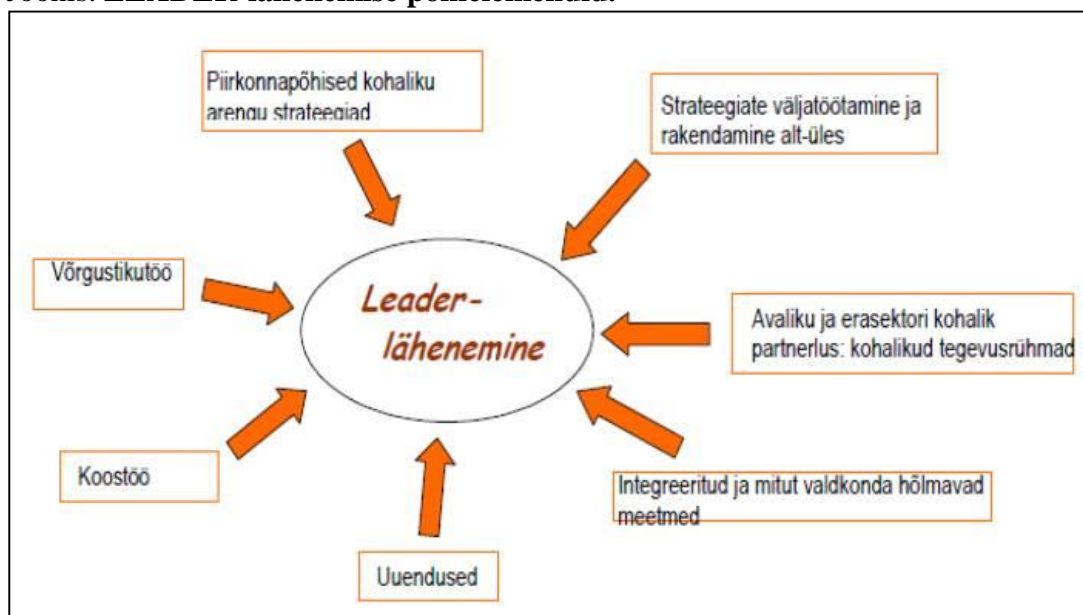
Määrus kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse (edaspidi *ELÜPS*) § 67 lõike 2, § 69 lõigete 3 ja 9, § 70 lõike 2 ning § 82 lõike 3 alusel.

Euroopa 2020 strateegia (http://ec.europa.eu/europe2020/index_et.htm) on suunatud aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu soodustamisele, milleks on vajalik edendada ka kohalikku algatust, suunates seda kohaliku elu- ja ettevõtluskeskkonna arendamisel kohalikul ressursil ja potentsiaalil põhinevate lahenduste leidmisele. Lisaks tsentraalsetele meetmetele on liikmesriigil kohustuslik rakendada teatud hulk meetmeid detsentraliseeritult selleks, et arvestada paremini piirkondlike eripäradega ning tuua otsustustasand kohalikule elanikule lähemale.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487–548) (edaspidi *maaelu määrus*) artikli 59 lõike 5 kohaselt tuleb vähemalt 5% maaelu arengu programmi EAFRD osaluse kogusummast reserveerida LEADERi jaoks.

LEADER-lähenemise põhielementideks (vt joonis) on avaliku ja erasektori partnerluses loodud kohalikud tegevusgrupid, kes koostavad piirkonnapõhised kohaliku arengu strateegiad. Nii strateegiate väljatöötamine kui ka rakendamine toimub alt-üles-põhimõttel. Strateegiad koosnevad omavahel seotud ja mitut valdkonda hõlmavatest toetusmeetmetest. Lisaks koostööle on LEADER-lähenemises väga oluline võrgustikutöö soodustamine. Eraldi põhielemendiks on uuendused.

Joonis. LEADER-lähenemise põhielemendid.

Allikas: LEADER-lähenemine: üldjuhend, 2006, Euroopa ühendused (http://ec.europa.eu/agriculture/publi/fact/leader/2006_et.pdf)

„Eesti maaelu arengukava 2014–2020“ (edaspidi *arengukava*) kohaselt on LEADER-lähenemise üldeesmärk tegevuspiirkondade tasakaalustatud arendamine LEADER-lähenemise põhielementide rakendamise kaudu.

LEADER-lähenemise spetsiifilised eesmärgid on järgmised:

- ettevõtjate konkurentsivõime parandamine, eelkõige ühistel tegevustel põhinevate tegevuste rakendamise kaudu;
- sotsiaalse kaasatuse edendamine, luues uusi töökohti, kaasates kohaliku arengu strateegia ettevalmistamise ja elluviimise protsessi kohalikud elanikud ning parandades teenuste kättesaadavust muuhulgas läbi IT-teenuste parema kättesaadavuse;
- piirkondlike eripärade parem rakendamine, sh kohaliku toidu tootmine;
- uuenduslike lahenduste leidmise ja kasutuselevõtmise soodustamine, sh kogukonnateenuste arendamisel;
- kohaliku tasandi valitsemise parendamine erinevate poolte kaasamise kaudu.

Igal kohaliku tegevusgrupi strateegial on oma eesmärgid, mis panustavad nimetatud spetsiifiliste eesmärkide saavutamisse.

Määrus reguleerib strateegiate rakendamise etappi vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469) (edaspidi *ühissätete määrus*), artikli 35 lõike 1 punktidele b–e ja loob õigusliku raamistiku arengukava meetme 19 „Toetus LEADERi kohalikele arengule“ allmeetmete 19.2 „Toetus tegevuste teostamiseks kohaliku arengu strateegia raames“, 19.3 „Kohaliku tegevusgrupi koostöömeetmete ettevalmistamine ja rakendamine“ ja 19.4 „Toetus kohaliku tegevusgrupi jooksvate kulude ja elavdamismeetmete jaoks“ (edaspidi *LEADER-lähenemine*) elluviimiseks.

Kuna arengukava rahastatakse EAFRD-st, siis on oluline, et LEADER-lähenemine panustaks ühise põllumajanduspoliitika II samba ja arengukava eesmärkidesse. Selleks, et rakendada arengukava kõiki meetmeid ühtses raamistikus, rahastatakse LEADER-lähenemise raames tegevusi, mis järgivad maaelu määruse artiklites 14–44 toodud nõudeid. See loob ühtse arusaama kõikides arengukava sihtgruppides ja aitab vältida olukorda, kus arengukava ühesugustele tegevustele kohalduvad erinevad reeglid.

Maaelu määruse artikli 59 lõike 5 kohaselt tuleb LEADER-lähenemise jaoks kasutada vähemalt 5% arengukava rahalistest vahenditest, kuid Eestis on LEADER-lähenemise rakendamiseks, kaasaarvatud strateegiate ettevalmistamiseks, ettenähtud 10% arengukava vahenditest ehk 90 miljonit eurot.

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Maaeluministeriumi maaelu arengu osakonna kohaliku algatuse ja elukeskkonna büroo peaspetsialistid Tanel Tang (tel 625 6526, tanel.tang@agri.ee) ja Kristine Hindriks (tel 625 6187, kristine.hindriks@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule on teinud Maaeluministeriumi õigusosakonna peaspetsialist Helen Palginõmm (tel 625 6260, helen.palginomm@agri.ee). Eelnõu on keeleliselt toimetanud Maaeluministeriumi õigusosakonna peaspetsialist Laura Ojava (tel 625 6523, laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse eelnõu koosneb viiest peatükist ja 47 paragrahvist.

Eelnõu § 1 kehtestab määruse reguleerimisala.

Eelnõu § 2 kehtestab nõuded kohalikele tegevusgrupile.

Kohalik tegevusgrupp on üks LEADERi põhielemente nagu on sätestatud ühissätete määruse artikli 32 lõike 2 punktis b. Määruse kohaselt saab kohalikuks tegevusgrupiks olla mittetulundusühing, kelle põhikirjaline tegevus on suunatud kohaliku elu arendamisele ja kes vastab kohalikele tegevusgrupile esitatavatele nõuetele.

Tähtajaliselt asutatud kohaliku tegevusgrupi tegevuse tähtaeg ei või olla lühem kui viis aastat arvates Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti (edaspidi *PRIA*) poolt viimase toetusosa väljamaksmisest. Nimetatud nõue on oluline, et tagada kohaliku tegevusgrupi pikaajaline jätkusuutlikkus ning lisaks sellele investeeringute puhul viieaastase järelevalveperioodi võimalikkus.

Kohalikul tegevusgrupil ei või olla maksuvõlga. Juhul kui kohalikul tegevusgrupil on maksuvõlg, peab see olema ajatatud ning maksuvõla ajatamise korral peavad maksud olema makstud õigel ajal. Nõue on kehtestatud, et tagada kohaliku tegevusgrupi toetuse taotleja jätkusuutlikkus.

Kohalik tegevusgrupp ei tohi olla saanud ega tohi taotleda samal ajal sama tegevuse või investeeringuobjekti kohta toetust riigieelarvelistest või muudest ELi või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi. Selle sätte eesmärk on vältida topeltrahastamist. Juhul kui kohalik tegevusgrupp on saanud varasemalt toetust riigieelarvelistest või muudest ELi või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi ning see on nõutud tagasi, peavad tagasimaksud olema tehtud tähtajal ja nõutud summas. Nõude kehtestamise eesmärk on toetuse sihipärane kasutamine ja taotleja usaldusvääruse kontrollimine.

Kohalik tegevusgrupp peab edastama oma piirkonna elanikele teavet kavatsuse kohta esitada kohaliku tegevusgrupi toetuse taotlus. Nõude eesmärk on anda piirkonna inimestele teada, et tegevuspiirkonnas tegutsevatel asutustel ja organisatsioonidel ning erinevate sidusrühmade esindajatel on võimalus taotleda toetust oma projektide elluviimiseks LEADER-lähenemise kaudu. Teave tuleb edastada piirkonna inimestele kättesaadavas väljaandes, näiteks maakonnalehes või valla ajalehes, ja kohaliku tegevusgrupi veebilehel. Kohalik tegevusgrupp võib lisaks kasutada ka sotsiaalmeedia kanaleid, mille kaudu teavitada tegevuspiirkonna elanikke kohaliku tegevusgrupi toetuse taotluse esitamise kavatsusest eeldusel, et kohalikul tegevusgrupil on selleks loodud oma konto, millele on juurdepääs kõigil inimestel ning arvestusega, et teavitust on võimalik *PRIA* hilisemalt kontrollida.

Strateegia, mille on koostanud kohalik tegevusgrupp peab kaasa aitama maaelu määruse artiklis 5 toodud prioriteetide eesmärkide saavutamisele ja olema vastu võetud kohaliku tegevusgrupi üldkoosoleku otsusega ning vastama põllumajandusministri 14. oktoobri 2014. a määruse nr 85 „LEADERi kohaliku arengu strateegia ettevalmistamise toetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise kord“ (edaspidi *ettevalmistava toetuse määrus*) §-ides 7 ja 8 sätestatud nõuetele.

Eelnõu § 3 sätestab nõuded kohaliku tegevusgrupi tegevuspiirkonna kohta.

Tegevuspiirkonnaks on kohaliku tegevusgrupi liikmeteks olevate kohalike omavalitsusüksuste (vallad koos vallasiseste linnadega) ja kuni 4000 elanikuga linnade territoorium. Põhjustatud juhul võib linna elanike arv olla üle 4000. Selliseks põhjustatud juhuks on Paldiski linn, kelle elanike arv 1. jaanuari 2014 seisuga oli Statistikaameti andmetel 4000, mistõttu Paldiski linn liitus kohaliku tegevusgrupiga, kes valmistas ette strateegia perioodiks 2014-2020.

Tegevuspiirkond peaks moodustuma samast geograafilisest piirkonnast pärit kohalike omavalitsusüksuste territooriumide põhiselt, kel on ühised majanduslikud, kultuurilised ja sotsiaalsed huvid. Kohalikul omavalitsusüksusel ei pea tingimata üksteisega külgnema juhul, kui neid ühendab veepiir (vahele jääb meri või järv) või kui külgnemise nõuet ei ole võimalik täita seetõttu, et kohalike omavalitsusüksuste vahele jääb linn, mis oma suuruse tõttu ei või olla tegevusgrupi liige, või kui külgnemist takistab mõni muu kohaliku tegevusgrupi tegevuspiirkonna geograafiline, majanduslik, kultuuriline, sotsiaalne vm iseärasus.

Tegevuspiirkonna elanike arv peab jääma vahemikku 10 000 – 150 000. Tegevuspiirkonna elanike arvu suurus on lubatud põhjendatud erandid, milleks võivad olla kohaliku tegevusgrupi paiknemine saartel, kultuurilis-etniline eripära või kui kohaliku tegevusgrupi tegevuspiirkonna asustustihedus alla kümne elaniku ruutkilomeetril. Kohaliku tegevusgrupi tegevuspiirkonna elanike arvu määramisel lähtutakse Statistikaameti piirkondliku statistika portaalis avaldatud andmetest (<http://www.stat.ee/pp>). Heakskiitmiseks esitatavas strateegias peaks elanike arv kajastuma selle aasta 1. jaanuari seisuga, millal strateegia esitatakse heakskiitmiseks Maaeluministeeriumile.

Eelnõu § 4 sätestab nõuded kohaliku tegevusgrupi liikmesuse kohta.

Iga kohaliku tegevusgrupi liikmeks peab olema vähemalt kolm kohaliku omavalitsuse üksust. Iga liikmeks oleva kohaliku omavalitsuse üksuse kohta peab sama kohaliku tegevusgrupi liikmeks olema vähemalt üks sama omavalitsusüksuse territooriumil tegutsev äriühing või füüsilisest isikust ettevõtja ja mittetulundusühing või sihtasutus. Maavalitsuse või mõne muu riikliku valitsusasutuse osalemine ei ole lubatud, sest LEADERi põhimõtte kohaselt peab riigi sekkumine otsustusprotsessi olema minimaalne. Füüsilised isikud ei saa kuuluda kohaliku tegevusgrupi liikmete hulka, mis aga ei piira nende osalemist kohaliku tegevusgrupi tegevuses.

Kohalik omavalitsusüksus võib kuuluda ainult ühte kohalikku tegevusgruppi, kuna omavalitsusüksuse kuulumise kaudu kujuneb ka kohaliku tegevusgrupi territoorium. Teised liikmed võivad kuuluda ka mitmesse kohalikku tegevusgruppi, kui nad tegutsevad mitme kohaliku tegevusgrupi territooriumil. Heaks tavaks on, et üks inimene esindab ühes kohalikus tegevusgrupis ainult ühte organisatsiooni.

Tulenevalt ühissätete määruse artikli 32 lõike 2 punktist b tuleb jälgida, et kohaliku tegevusgrupi otsustustasanditel ei esinda ükski huvirühm üle 49% hääleõigusest. Laiemalt peetakse huvirühma all silmas asjahuviliste inimeste ringi, st inimesi või organisatsioone, kellel on ühised huvid mõnes küsimuses. Huvirühma määratlemiseks LEADER-lähenedes kasutatakse Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK) viienda taseme koodi, st igale huvirühmale ning tema liikmele vastab üks EMTAKi viienda taseme kood. Nõude täitmiseks peab kohaliku tegevusgrupi kodulehel, kus on toodud kõik kohaliku tegevusgrupi liikmed, iga liikme juures välja tooma ka liikmeks oleva organisatsiooni EMTAKi viienda taseme koodi. EMTAKi kood märgitakse viimase äriregistrile esitatud aastaruande põhjal. Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori leiab Statistikaameti kodulehelt: <http://metaweb.stat.ee/>. Näiteks on üheks enam esinevaks EMTAKi koodiks kohalike tegevusgruppide liikmete seas 94992 – piirkondlikku/kohalikku elu edendavad ja toetavad ühendused ja fondid. Huvirühma määratlemise eesmärgiks on tagada tasakaal otsustusprotsessis ehk vältida ühe huvirühma olulist ülekaalu otsuste tegemisel. Seega määruse kohaselt moodustavad huvirühma ainult juriidilised isikud või FIED, kellel on EMTAKi kood.

Kohaliku tegevusgrupi põhikirjas peab olema sätestatud, et liikmeskond on avalik ja avatud uute liikmete vastuvõtule. Kui kohalik tegevusgrupp peab põhjendatuks seada tingimusi isikutele, kes soovivad astuda kohaliku tegevusgrupi liikmeteks, siis peab see tingimuslikkus välja tulema tegevusgrupi põhikirjast (st mis tingimustele peab isik vastama, et tal oleks võimalik tegevusgrupi liikmeks saada) koos sätetega selle kohta, kes otsustab kas konkreetne isik võetakse tegevusgrupi liikmeks või mitte. Kui vastavad tingimused on põhikirjas

kehtestatud, siis ei tohi kohalik tegevusgrupp nendest tingimustest liikmeks vastuvõtmisel kõrvale kalduda. Oluline on seejuures, et kohaliku tegevusgrupi liikmeks vastuvõtmise nõuded peavad olema mõistlikud. Kui kohaliku tegevusgrupi põhikirjas ei ole ette nähtud nõudeid kohaliku tegevusgrupi liikmeks vastuvõtmise kohta, tuleb kohalik tegevusgrupi liikmeks võtta kõik, kes on esitanud liikmeks vastuvõtmise avalduse. Liikmete vastuvõtmisel tuleb juhinduda § 4 lõikest 1, mis ütleb et kohaliku tegevusgrupi liikmeteks on vähemalt füüsilisest isikust ettevõtja või selles lõikes nimetatud juriidilised isikud. Kuna kohalikku tegevusgruppi ei saa kuuluda füüsilised isikud, siis kõrvale kaldumine nõudest vastu võtta kõik kohaliku tegevusgrupi liikmeks saada soovivad isikud on lubatav juhul kui liikmeks soovib astuda füüsiline isik. Lõikeid 5–7 kohaldatakse koosmõjus ja seetõttu ei ole lõike 6 eesmärk järjepidevalt ja tagasiulatuvalt kontrollida kohaliku tegevusgrupi kõigi liikmete vastavust põhikirjas sätestatud nõuetele juhul, kui kohalik tegevusgrupp on sellised nõuded kehtestanud.

Eelnõu § 5 sätestab nõuded kohaliku tegevusgrupi otsustusprotsessi kohta.

Kohaliku tegevusgrupi rakenduskava või strateegia rakendamise seotud otsuse võtab vastu kohaliku tegevusgrupi üldkoosolek, juhatus või muu organ. Kui määruses on sätestatud, et asjakohase otsuse võib vastu võtta üldkoosolek, siis ei saa otsustamist delegerida juhatusel või muule organile. ELÜPSi § 69 lõike 6 kohaselt peab kohaliku tegevusgrupi juhatusel olema vähemalt kolm kohaliku tegevusgrupi liiget, st et tegevusgrupi juhatus või põhikirjas ettenähtud muu organ peab koosnema vähemalt kolmest liikmest.

Otsustusorganite liikmete valimisel peab silmas pidama, et juhatuse ja muu organi liikmed peavad olema esindatud nii, et kohaliku omavalitsuse üksuste esindajate ja riigi või kohaliku omavalitsuse üksuse osalusega eraõiguslike juriidiliste isikute esindatus on alla 50%. Nõue tuleneb ühissätete määruse artikli 34 lõike 3 punktist b. Lisaks tuleb järgida ühissätete määruse artikli 32 lõike 2 punkti b nõuet, mille kohaselt ei tohi ükski huvirühm omada üle 49% otsustusorgani häälteõigusest.

Kohalik tegevusgrupp märgib kõikidele üld-, juhatuse ja muu organi koosolekute registreerimislehtedele osalevate liikmete EMTAKi koodi ning jälgib, et otsuste tegemisel oleksid tagatud lõigetes 1–4 nimetatud nõuded.

Kohalikku tegevusgruppi võivad kuuluda ka kohaliku omavalitsuse üksused, kes ei vasta määruse eelnõu § 3 lõike 1 nõuetele, nt võivad kohalikku tegevusgruppi kuuluda ka suurema kui 4000 elanikuga linnad, kuid selliste kohalike omavalitsusüksuste esindajad ei või kuuluda juhatusse või muu organi ning § 21 lõike 4 punktis 6 nimetatud töörühma koosseisu. Ka ei võeta selliste kohaliku omavalitsuse üksuste sotsiaal-majanduslikke näitajaid arvesse määruse eelnõu § 9 kohase strateegia rakendamise eelarve arvutamisel.

Paragrahvi 21 lõikes 4 punktis 6 nimetatud töörühma ülesandeks on projektitaotluste hindamine ja arvamuse esitamine kohalikule tegevusgrupile projektitaotluste paremusjärjestusse seadmise kohta. Töörühma ettepanek on menetlustoiming, mille alusel § 21 lõike 4 punkti 12 kohaselt võtab juhatus vastu otsuse ettepaneku projektitaotluste paremusjärjestusse seadmise kohta. PRIA lähtub nimetatud ettepanekust projektitaotluste rahuldamise või mitterahuldamise otsuste tegemisel.

Eelnõu § 6 sätestab nõuded strateegia kohta.

Kohaliku tegevusgrupi võib rakendada strateegiat, mille on heaks kiitnud Maaeluministerium.

Ettevalmistava toetuse määruse § 7 kohaselt peab strateegia lähtuma LEADER-lähendamise põhimõtetest ning vastama järgmistele nõuetele:

- 1) aitama kaasa ühe või mitme Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi (edaspidi *EAFRD*) prioriteedi elluviimisele ja olema kooskõlas *EAFRD* reeglitega;
- 2) olema integreeritud, mitmesektoriline ja piirkonnapõhine;

- 3) võtma arvesse kohalikke vajadusi ja kohalikku potentsiaali ning sisaldama uuenduslikke elemente kohalikus kontekstis, võrgustumist ja koostööd;
- 4) sisaldama strateegiaga hõlmatud tegevuspiirkonna ja rahvastiku piiritlemist;
- 5) sisaldama kohaliku tegevusgrupi tegevuspiirkonna arenguvajaduste ja -potentsiaali analüüsi, sealhulgas tugevuste, nõrkuste, võimaluste ning ohtude analüüsi;
- 6) sisaldama strateegia ja selle eesmärkide kirjeldust, strateegia integreeritud ja uuendusliku olemuse kirjeldust ning eesmärkide hierarhiat, sealhulgas selgeid ja mõõdetavaid väljundnäitajate ja tulemusnäitajate sihttasemeid;
- 7) sisaldama eelnevate strateegiate eesmärkide täitmist ja saavutatud tulemusi;
- 8) olema sidus asjaomaste valdkondlike ja piirkondlike arengukavadega;
- 9) sisaldama kogukonna strateegia arendamise kaasamise protsessi kirjeldust;
- 10) sisaldama strateegia elluviimise kava, milles näidatakse, kuidas eesmärgid meetmetena ellu viiakse;
- 11) sisaldama strateegia juhtimise ja seire korralduse kirjeldust, milles näidatakse strateegiat rakendava kohaliku tegevusgrupi suutlikkust ja hindamise korralduse kirjeldust;
- 12) sisaldama strateegia rahastamiskava;
- 13) sisaldama strateegia uuendamise korda.

Strateegia elluviimise kava meetmed ehk strateegia meetmed, peavad vastama ühissätete määruses ja maaelu määruses toetuste kohta sätestatud nõuetele ning riigiabi reeglitest tulenevatele nõuetele.

Strateegia meede koosneb järgmistest osadest:

- 1) strateegia meetme nimetus;
- 2) strateegia meetme rakendamise vajaduse lühikirjeldus;
- 3) strateegia meetme eesmärk;
- 4) toetatavad tegevused;
- 5) strateegia meetme sihtgrupp;
- 6) kohaliku tegevusgrupi nõuded projektitoetuse taotlejale ja toetuse saajale;
- 7) LEADER-projektitoetuse taotluste hindamiskriteeriumid;
- 8) toetuse maksimaalne suurus ja määr strateegia meetme rakendamise korral;
- 9) strateegia meetme indikaatorid ja sihttasemed;
- 10) maaelu määruse artiklis 5 nimetatud prioriteedid, mille eesmärkide saavutamisele strateegia meetme rakendamine enim kaasa aitab.

Koostatud või hiljem strateegia rakendamise käigus muudetud strateegia rakendamine peab kaasa aitama maaelu määruse artiklis 5 toodud maaelu arengu toetuste kohta sätestatud ühe või mitme prioriteedi (edaspidi *prioriteet*) eesmärgi saavutamisele. Vastavad prioriteedid on:

- 1) teadmussiirde ja innovatsiooni parandamine põllumajanduses, metsanduses ning maapiirkondades, keskendudes järgmistele valdkondadele:
 - a) innovatsiooni ja koostöö toetamine ning teadmistebaasi arendamine maapiirkondades;
 - b) põllumajanduse, toidu tootmise ja metsanduse ning teadusuuringute ja innovatsiooni vaheliste sidemete tugevdamine, sealhulgas paranenud keskkonnajuhtimise ja keskkonnategevuse tulemuslikkuse eesmärgil;
 - c) elukestva ja kutsealase õppe parandamine põllumajandus- ja metsandussektoris;
- 2) põllumajandusettevõtete elujõulisuse ja kõigi põllumajandusvormide konkurentsivõime parandamine kõigis piirkondades ning uuenduslike põllumajandustehnoloogiate ja metsade säästva majandamise edendamine, keskendudes järgmistele valdkondadele:
 - a) kõigi põllumajandusettevõtete majandustegevuse tulemuslikkuse parandamine ning põllumajandusettevõtete ümberkorraldamise ja moderniseerimise hõlbustamine, eelkõige eesmärgiga suurendada turul osalemist ja turule orienteeritust ning põllumajandusliku tegevuse mitmekesisust;
 - b) piisavalt kvalifitseeritud põllumajandustootjate põllumajandussektoris sisenemise hõlbustamine ja eelkõige põlvkondadevahetuse hõlbustamine;

3) toiduahela korraldamise, sealhulgas põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise, loomade heolu ja riskijuhtimise edendamine põllumajanduses, keskendudes järgmistele valdkondadele:

a) toormetootjate konkurentsivõime parandamine nende parema integreerimise abil põllumajanduslike toiduainete tarneahelasse kvaliteedikavade kaudu, mis annavad põllumajandustoodetele lisaväärtuse, kohalike turgude edendamise ja lühikeste tarneahelate ning tootjarühmade ja -organisatsioonide ning tootmisharudevaheliste organisatsioonide kaudu;

b) põllumajandusettevõtte riskiennetamise ja -juhtimise toetamine;

4) põllumajanduse ja metsandusega seotud ökosüsteemide ennistamine, säilitamine ja parandamine, keskendudes järgmistele valdkondadele:

a) elurikkuse ennistamine, säilitamine ja parandamine, sealhulgas Natura 2000 aladel ja looduslikust või muust eripärast tingitud piirangutega aladel, ning suure loodusliku väärtusega põllumajanduse ja Euroopa maastike seisundi ennistamine, säilitamine ja parandamine;

b) veemajanduse, sealhulgas väetiste ja pestitsiidide kasutamise parandamine;

c) mullaerosiooni tõkestamine ja mulla majandamise parandamine;

5) ressursitõhususe edendamine ning vähese CO₂-heitega ja kliimamuutuste suhtes vastupidavale majandusele ülemineku toetamine põllumajanduses ning toiduainete- ja metsandussektoris, keskendudes järgmistele valdkondadele:

a) veekasutuse tõhustamine põllumajanduses;

b) energiakasutuse tõhustamine põllumajanduses ja toiduainetetööstuses;

c) taastuvate energiaallikate, kõrvalsaaduste, jäätmete, jääkide ja muude toiduks mittekasutatavate toorainete pakkumise ja kasutamise hõlbustamine biomajanduse edendamise eesmärgil;

d) põllumajanduse põhjustatud kasvuhoonegaaside ja ammoniaagi heitkoguste vähendamine;

e) põllumajanduses ja metsanduses CO₂ säilitamise ja sidumise edendamine;

6) sotsiaalse kaasamise, vaesuse vähendamise ja maapiirkondade majandusliku arengu edendamine, keskendudes järgmistele valdkondadele:

a) tegevusvaldkondade mitmekesistamise, väikeettevõtete loomise ja arendamise ning töökohtade loomise hõlbustamine;

b) maapiirkondade kohaliku arengu soodustamine;

c) info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kättesaadavuse,

Strateegia ja selle muudatused peavad olema vastu võetud üldkoosoleku otsusega. Oluline on see selle tõttu, et kõik kohaliku tegevusgrupi liikmed oleksid kaasatud strateegia rakendamise protsessi ning omaksid igakülgset teavet strateegia rakendamise tulemustest ja võimalikest muudatustest.

Strateegiat võib muuta, kui strateegia ei vasta mingil põhjusel enam kohaliku tegevusgrupi, tegevuspiirkonna või kohaliku tegevusgrupi liikmeskonna kohta kehtestatud nõuetele või ei vasta kohaliku tegevusgrupi vajadustele. Näiteks võib strateegiat muuta juhul, kui strateegia meetet soovitakse asendada mõne teise meetmega või lõpetada mõne strateegia meetme rakendamine. Strateegiat tuleb muuta poole aasta jooksul, kui kohalikust tegevusgrupist astub välja vähemalt üks kohaliku omavalitsuse üksus tema välja astumise päevast arvates.

Strateegia muudatuse võib Maaeluministeriumile esitada elektrooniliselt või kirjalikult paberil arvestades ELÜPSi § 7 lõikeid 1 ja 2. Elektrooniliselt esitatavad strateegia muudatused saadetakse aadressil info@agri.ee või leader@agri.ee.

Kui strateegiat muudetakse, esitab kohalik tegevusgrupp Maaeluministeriumile elektrooniliselt esitatava strateegia puhul digitaalselt allkirjastatud muudetud strateegia, näidates ära tehtud muudatuse ja põhjendades seda, ning ärakirja kohaliku tegevusgrupi üldkoosoleku otsusest strateegia muudatuste vastuvõtmise kohta. Maaeluministerium edastab koopia kohaliku tegevusgrupi muudetud strateegiast PRIAsse.

Strateegia muudatuste esitamisel tuleb esitada kolm erinevat dokumenti:

1. Wordi dokumendina strateegia koos kõikide muudatustega, mis on tehtud (kasutades menüüs Toolsi all olevat funktsiooni *Track Changes*).
2. Wordi dokument, milles on selgelt välja toodud, millist strateegia osa on muudetud ja mis põhjusel.
3. Lõplik, üldkoosoleku otsusega kinnitatud, muudetud strateegia PDF-dokumendina.

Eelnõu § 7 sätestab nõuded rakenduskava kohta.

Projektitoetuse raames võib toetust taotleda kohaliku tegevusgrupi poolt koostatud strateegia meetmest või strateegia meetmest, mis vastab arengukavas nimetatud meetmele. Iga strateegia meetme koostamisel tuleb arvestada maaelu määruse nõudeid.

Kohaliku tegevusgrupp esitab PRIAle hiljemalt 1. oktoobriks iga – aastase rakenduskava. Vormikohases rakenduskavas esitatakse järgnevas kalendriaastaks planeeritud tegevused, sh strateegia meetmed, nende eelarve ja kavandatav projektitoetuse taotluste vastuvõtu tähtaeg ning kohaliku tegevusgrupi kui organisatsiooni toimimiseks vajalike jooksvate kulude ja tegevuspiirkonna elavdamiseks tehtavate kulude eelarve. Strateegia meetmete rakendamise eelarve esitatakse strateegia meetmete lõikes. Kui ühe või kõigi meetmete raames kavandatakse jooksva aastal korraldada rohkem kui üks taotlusvoor, siis peaks rakenduskavasse märkima eraldi iga taotlusvooru eelarve ja projektitoetuse taotluste vastuvõtu tähtaeg. Strateegia meetmetest eraldi peaks rakenduskavas kajastama teabe kohaliku tegevusgrupi enda poolt esitatavate projektitaotluste, sh koostööprojektide eelarve ja taotluste esitamise orienteeruva aja kohta.

Rakenduskava strateegia meetme kirjelduses tuleb kohalikul tegevusgrupil selgelt välja tuua dokumendid, mida peab projektitoetuse taotleja esitama. Oluline on märkida, et kohalik tegevusgrupp võib strateegia meetmes ette näha täiendavate dokumentide esitamise, mis on talle vajalikud hindamiseks, kuid mida ei ole nimetatud §-s 37. Nt kohaliku tegevusgrupi äriplaan, hinnapakumused, ehitusprojekt, rendileping, koolitaja elulookirjeldus, tegevusluba, ehitusluba jne. Rakenduskava osaks oleva strateegia meetme kirjelduses loetletud dokumentide esitamine on projektitoetuse taotlejale kohustuslik.

Kui strateegias on ette nähtud tegevused, millele võib toetust taotleda mitmes etapis, näiteks piirkonnale olulise objekti ehitamine, peaks selline võimalus olema selgelt kirjeldatud strateegias või strateegia meetmes. Nõue on tingitud eelmise perioodi kogemustest, kus strateegia meetmetes ettenähtud maksimaalne toetuse suurus ühe projekti kohta oli üldjuhul madal ja seetõttu rahastati ka projekte, mille elluviimine oli kavandatud mitme-etapilisena. Kahjuks kõikidele alustatud projektidele ei antud järgmistes taotlusvoorudes toetust ja kõik alustatud projektid ei valminud tähtajaks, mistõttu perioodil 2014–2020 tuleb kohalikul tegevusgrupil selliste pooleliolevate projektide vältimise eesmärgil määratleda kas strateegias või strateegia meetmes tegevuspiirkonnale olulisemad objektid, mille rahastamine võib toimuda mitmes etapis või määratleda mitme-etapilise rahastamise põhimõtted. Heaks mitme-etapilisena rahastatud projektinäiteks eelmisest perioodist on Hiiumaal käiku antud tapamaja, mille valmimist ja sisustamist rahastati nii LEADER-lähenemisest kui ka riiklikest vahenditest mitmes etapis. Nimetatud objekti ehitamine LEADER-vahenditest oli kirjeldatud MTÜ Hiidlaste Koostöökogu strateegias ja vastu võetud üldkoosoleku otsustega.

Iga-aastaste eelarvete kavandamisel on oluline silmas pidada, et kohalikule tegevusgrupile eraldatakse strateegia rakendamise eelarve jaguneks ühtlaselt kuni programmiperioodi lõpuni. Üldjuhul võivad kohalikud tegevusgrupid neile programmiperioodiks 2014–2020 ettenähtud vahendeid kasutada, sh korraldada taotlusvoorusid ka programmiperioodi viimasele aastale (2020) järgnevatel aastatel nagu ka programmiperioodil 2007–2013, kuid arvestades eelmise perioodi kogemusi võiksid viimased projektitaotluste vastuvõtuajad olla kavandatud 2019. aastaks, 2020. aastaks ja sealt edasi võiks kavandada projektitaotluste vastuvõtu

eesmärgiga ära kasutada vabanenud vahendid. Samuti on oluline planeerida kohaliku tegevusgrupi kui organisatsiooni toimimise ja tegevuspiirkonna elavdamiseks tehtavad kulud kuni 2023. aasta lõpuni, et programmiperioodide vahetumine oleks võimalikult sujuv.

Rakenduskava peab olema vastu võetud kohaliku tegevusgrupi üldkoosoleku või § 4 lõikes 4 ning § 5 lõigetes 2 ja 3 sätestatud nõuete kohase juhatusel või muu organi otsusega.

Taotluse esitamise aastal esitatakse rakenduskava taotluse esitamise aasta ja taotluse esitamise aastale järgneva aasta kohta. See tähendab, et kui kohaliku tegevusgrupi toetuse taotlus esitatakse 2015. aastal, siis koos sellega esitatakse ka 2015. aasta ja 2016. aasta rakenduskava. Arvestades asjaolu, et kohaliku tegevusgrupi taotlus esitatakse 2015. aasta lõpul, mil ei ole teada kohaliku tegevusgrupi strateegia rakendamise kogueelarve, siis võib projektitaotluste vastuvõtu tähtajad 2016. aastaks kavandada kalendrikuu täpsusega.

Haldusmenetluse seaduse (edaspidi *HMS*) kohaselt allkirjastatakse kõik haldusorganile (PRIA-le) esitatavad dokumendid esindusõigust omava isiku poolt.

PRIA koostab rakenduskava vormi ja avaldab selle oma veebilehel.

Eelnõu § 8 sätestab toetatavad tegevused strateegia rakendamisel.

Toetust võib taotleda ühissätete määruse artikli 35 lõike 1 punktides b–e toodud tegevuste rakendamiseks, st projektide, kaasaarvatud koostööprojektide elluviimiseks (edaspidi *projektitoetus*), mis vastavad strateegiale ja rakenduskavale ning kohaliku tegevusgrupi kui organisatsiooni toimimiseks vajalike jooksvate kulude ja tegevuspiirkonna elavdamiseks tehtavate kulude (edaspidi *kohaliku tegevusgrupi toetus*) hüvitamiseks. Lisaks tuleb LEADERi koostöötegevuse arendamisel juhendada maaelu määruse artikli 44 nõuetest.

Kohaliku tegevusgrupi ülesanded strateegia rakendamisel on toodud §-s 21 lõikes 4, mille kohaselt peab kohalik tegevusgrupp välja töötama strateegia meetmed, koostama iga-aastase rakenduskava, vastavalt rakenduskavale kuulutama välja projektitaotluste vastuvõtu, hindama esitatud projektitaotlusi ja pärast projektitaotluste hindamist tegema PRIA-le ettepaneku paremusjärjestusse seatud projektitaotluste rahuldamise või rahuldamata jätmise kohta ja projektitaotluse rahastamise suuruse kohta.

Eelnõu § 9 sätestab iga kohaliku tegevusgrupi kohta määratava strateegia rakendamise eelarve arutamise põhimõtted.

ELÜPSi § 66 lõike 4 alusel kehtestab maaeluminister strateegia rakendamise eelarve suuruse iga kohaliku tegevusgrupi kohta kogu programmiperioodiks. Määratud eelarvet saab kasutada kuni 2023. a lõpuni.

Lõiked 2–8 sätestavad strateegia rakendamise eelarve arutamise alused. Strateegia rakendamise eelarve arvutatakse kolme komponendi alusel: 20% baaseelarve, 60% tegevuspiirkonna sotsiaal-majanduslike näitajate alusel ja 20% strateegia kvaliteedist sõltuv osa.

Baaseelarve osa arutamiseks jagatakse 20% kogu LEADER-lähenemise eelarvest võrdselt kõigi kohalike tegevusgruppide vahel. Sotsiaal-majanduslike näitajate alusel arvutatav osa jaguneb järgmiselt: 24% võrdeliselt tegevuspiirkonna elanike arvuga, 24% võrdeliselt tegevuspiirkonna pindalaga, 10% pöördvõrdeliselt üksikisiku tulumaksu laekumisega tegevuspiirkonnas ja 2% võrdeliselt saarel paiknevate kohalike omavalitsusüksuste vahel.

Eelarve arutamisel sotsiaal-majanduslike näitajate alusel võetakse arvesse ka regionaalseid erinevusi tegevuspiirkondade vahel. Selleks korrutatakse nende valdade (Harku, Saue, Saku, Rae, Viimsi, Kiili), kus rahvaarv on viimase kümne aasta jooksul kasvanud üle 20%, kus

registreeritud töötus on alla Eesti keskmise ja kus palgatöötaja kuu keskmine brutotulu on Eesti keskmisest vähemalt 20% kõrgem, sotsiaal-majanduslike näitajate alusel arvatud eelarve osa koefitsiendiga 0,5. Üle 4000 elanikuga vallasiseste linnade (Türi, Tapa, Jõhvi, Põlva, Rapla) sotsiaal-majanduslike näitajate alusel arvatud eelarve osa korrutatakse koefitsiendiga 0,75. Kuigi osade vallasiseste linnade elanike arv ületab arengukavas maapiirkonnaks loetavale väikelinnale seatud 4000 elaniku künnist, siis saavad ka suurema elanike arvuga vallasisesed linnad kuuluda tegevuspiirkonda, sest nad moodustavad vallaga ühtse haldusüksuse ning seega ei ole mõistlik jätta neid välja tegevuspiirkonnast. Arvestades, et Paldiski linn kuulub § 3 lõike 1 tähenduses tegevuspiirkonda, siis võetakse ka Paldiski linna sotsiaal-majanduslikud näitajad arvesse strateegia rakendamise eelarvete arvutamisel.

Baaseelarve osa ja sotsiaal-majanduslike näitajate alusel arvatud eelarve osa määratakse igale kohalikule tegevusgrupile, kelle strateegia vastab § 2 lõikes 3 toodud nõuetele.

Strateegia kvaliteedist sõltuva osa suurus on 20% LEADER-lähenemise eelarvest. Konkreetne strateegia kvaliteedist sõltuva eelarve osa suurus iga kohaliku tegevusgrupi kohta selgub pärast strateegiate hindamist maaeluministri moodustatud hindamiskomisjoni poolt. Hindamiskomisjon hindab nõuetele vastavaid strateegiaid 14 hindamiskriteeriumi alusel skaalal 1–4 punkti. Komisjoni liikmete poolt antud hindpunktid liidetakse kokku ja saadud hindepunktide summaga jagatakse läbi strateegia kvaliteedi eest antav eelarve osa. Jagamise tulemusena saadakse 1 hindepunkti rahaline väärtus. Eesmärgiga suurendada ühe hindepunkti rahalist väärtust võrdsustatakse minimaalne võimalik hindepunktide summa, st 14 hindepunkti nulliga. Igale strateegiale antud hindepunktide summa korrutatakse läbi ühe hindepunkti rahalise väärtusega ja lõpptulemusena saadakse igale kohalikule tegevusgrupile strateegia kvaliteedi eest määratav eelarve osa.

Lõike 9 kohaselt võib maaeluminister vähendada selle kohaliku tegevusgrupi eelarvet, kelle liikmeskonnast astub välja kohaliku omavalitsuse üksus. Lisaks võib maaeluminister suurendada selle kohaliku tegevusgrupi eelarvet, kelle liikmeskonnaga liitub välja astunud kohaliku omavalitsuse üksus või seni liitumata kohaliku omavalitsuse üksus juhul kui kohalik tegevusgrupp esitab avalduse Maaeluministeriumile. Eelarvet vähendatakse selles ulatuses, mis vastab väljaastunud kohaliku tegevusgrupi proportsioonile sotsiaal-majanduslike näitajate alusel arvatud eelarve osast. Vähendada saab ainult seda osa eelarvest, mis on kohustustega katmata. See tähendab, et eelarve vähendamiseks lahutatakse kohaliku tegevusgrupi eelarvest PRIA poolt tehtud projektitoetuse taotluse rahuldamise otsuste summa ja kohustustega kaetud osa jooksev kulude ja tegevuspiirkonna elavdamise kulude eelarvest.

Lõike 10 kohaselt võib toetatava tegevuse elluviimisest saadud tuluga (nt ürituse osavõtutasudest laekuv summa) katta toetatava tegevuse elluviimisega kaasnevaid abikõlblikke ja mitteabikõlblikke kulusid. See tähendab, et kui toetava tegevuse (nt õppereisi) elluviimise käigus laekub tulu, mis ületab mitteabikõlblike kulude summa, siis abikõlblike kulude hüvitamiseks makstavat toetust vähendatakse selle summa võrra, mis ületab mitteabikõlblike kulude summa. Näiteks toetatava tegevuse elluviimise kulud kokku on 200 eurot, millest abikõlblikud kulud moodustavad 150 eurot ja mitteabikõlblikud kulud 50 eurot. Kui toetava tegevuse rahastamiseks on taotletud toetust 150 eurot (toetuse määr 100%) ja osavõtjatelt on laekunud osavõtutasu 90 eurot, siis toetust makstakse välja 110 eurot, sest laekunud tulu ületab mitteabikõlblike kulude summa 40 euro võrra, millega saab katta osa abikõlblike kulusid.

Eelnõu § 10 käsitleb kohaliku tegevusgrupi toetuse taotluse esitamist ja taotluse esitamise tähtaega.

PRIA poolt koostatud ja PRIA veebilehel avaldatud vormi kohase kohaliku tegevusgrupi toetuse avalduse koos nõutavate dokumentidega võib esitada see kohalik tegevusgrupp, kes vastab §-des 2–5 kohaliku tegevusgrupile, tegevuspiirkonnale, kohaliku tegevusgrupi

liikmesusele ja otsustusprotsessile esitatud nõuetele ning kelle strateegia vastab § 2 lõikes 3 toodud nõuetele. See tähendab, et heakskiitmiseks esitatud strateegia peab kaasa aitama maaelu määruse artiklis 5 toodud maaelu arengu toetuste kohta sätestatud prioriteetide eesmärgi saavutamisele ning ettevalmistava toetuse määruse §-des 7 ja 8 toodud nõuetele ning olema vastu võetud kohaliku tegevusgrupi üldkoosoleku otsusega.

Kohaliku tegevusgrupi toetuse taotluste vastuvõtu tähtaja teavitab PRIA võrguväljaandes Ametlikud Teadaanded ja oma veebilehel.

Kohalik tegevusgrupp võib esitada ettenähtud tähtajal ühe kohaliku tegevusgrupi toetuse taotluse. Taotlus esitatakse kirjalikult, st paber kandjal või elektrooniliselt e-posti teel. Sõltuvalt taotluse esitamise viisist allkirjastab kohaliku tegevusgrupi esindusõigust omav isik selle käeliselt või digitaalselt.

Eelnõu § 11 käsitleb nõudeid kohaliku tegevusgrupi toetuse taotluse osaks olevale avaldusele ning taotluse osaks olevatele dokumentidele.

Lõikes 1 on toodud andmed, mis peavad olema märgitud kohaliku tegevusgrupi toetuse saamiseks esitatavas avalduses.

Lõikes 2 on toodud dokumendid, mis esitatakse koos avaldusega. Lisaks avaldusele esitatakse strateegia ära kiri, ära kiri teavitusest, mis vastab § 2 lõike 6 nõuetele, 2015. a ja 2016. a rakenduskavad ning ära kiri strateegia ja rakenduskavade vastuvõtmise otsusest koos otsustusorgani liikmete nimekirjaga, milles on muu hulgas välja toodud, millist huvirühma liige esindab.

Eelnõu § 12 käsitleb kohaliku tegevusgrupi toetuse taotluse vastuvõtmist ning taotluse ja kohaliku tegevusgrupi nõuetele vastavuse kontrollimist.

PRIA kontrollib kohaliku tegevusgrupi toetuse taotluse esitamisel nõutavate dokumentide olemasolu ja taotluse tähtaegset esitamist ning vastuvõetud taotluse, kohaliku tegevusgrupi ja toetatava tegevuse vastavust ELi õigusaktides, ELÜPSis, arengukavas ja määruses toodud nõuetele.

Kohaliku tegevusgrupi toetuse taotluse rahuldamise või mitterahuldamise otsuse tegemiseks peab esitatud strateegia olema heaks kiidetud Maaeluministeeriumi poolt. Seetõttu PRIA saadab strateegiate ära kirjad Maaeluministeeriumile 5 tööpäeva jooksul arvates taotluse vastuvõtu lõppemise päevast. Maaeluministeeriumis kontrollib strateegiate nõuetele vastavust ja hindab strateegiate kvaliteeti. Paralleelselt strateegiate hindamisega Maaeluministeeriumis kontrollib PRIA kohaliku tegevusgrupi nõuetele vastavust ning edastab selle kohta teabe Maaeluministeeriumile 35 tööpäeva jooksul arvates kohaliku tegevusgrupi toetuse taotluste vastuvõtu lõppemise päevast.

Eelnõu § 13 sätestab kohaliku arengu strateegia hindamise ja heakskiitmise täpsema korra.

Maaeluministeerium kontrollib strateegiate nõuetele vastavust ja hindab strateegiaid lisas 1 toodud hindamiskriteeriumide alusel 65 tööpäeva jooksul arvates PRIA poolt Maaeluministeeriumile strateegiate saatmise päevast.

Enne strateegiate hindamist hindamiskomisjoni liikmete poolt kontrollib Maaeluministeerium strateegia nõuetele vastavust ettevalmistava toetuse määruse §-ides 7 ja 8 toodud nõuetele.

Strateegiate hindamiskriteeriumite miinimumnõuetele vastavuse kohta ettepaneku saamiseks moodustab maaeluminister hindamiskomisjoni. Hindamiskomisjoni koosseisu kuuluvad Maaeluministeeriumi ja PRIA esindajad ning teiste valdkondade riigiasutuste ametnikud, sotsiaalpartnerite esindajaid ja teiste asjaomaste organisatsioonide esindajaid. Komisjoni

liikmele võib määrata ka asendusliikme, kellel on kõik komisjoni liikme õigused ja kohustused. Komisjoni koosseis avaldatakse PRIA ja Maaeluministeeriumi veebilehel.

Strateegiale on võimalik anda 1–4 hindepunkti iga hindamiskriteeriumi kohta lähtuvalt sellest, kuidas hindamiskriteerium on kajastatud strateegias.

Hindamiskriteeriume on kokku 14:

1) kohaliku tegevuspiirkonna arenguvajaduste kirjeldus

Selgelt ja arusaadavalt on kirjeldatud tegevuspiirkonna geograafiline, kultuuriline, majanduslik ühtsus, strateegia sisaldab kohaliku tegevusgrupi tegevuspiirkonna arenguvajaduste ja -potentsiaali analüüsi, sealhulgas tugevuste, nõrkuste, võimaluste ning ohtude analüüsi. Seosed olukorra analüüsi, arenguvajaduste ja SWOTi vahel on loogilised. Olukorrakirjeldus keskendub trendidele ja järeldustele mitte lihtsalt statistilistele ülevaadetele. Strateegias on välja toodud seosed linnaliste piirkondadega kui see on oluline. Selgelt on välja toodud piirkonna eripärad.

2) strateegia eesmärkide ja meetmete asjakohasus

Strateegia sisaldab selgeid saavutatavaid eesmärke ja nende hierarhiat, sealhulgas eesmärkidele ja meetmetele vastavate väljund- ja tulemusnäitajate selgeid ja mõõdetavaid sihttasemeid. Strateegia eesmärgid ja meetmed tulenevad olukorra analüüsist, arenguvajadustest ja SWOTist ning on selgelt ja konkreetselt kirjeldatud ja seotud piirkonna eripäradega.

3) strateegia sisemine sidusus

Strateegia tervikuna on seismiselt sidus ja suunatud seatud prioriteetide ja strateegias püstitatud eesmärkide täitmisele. Oluline on, et strateegia elluviimine projektide realiseerimise kaudu lähtub strateegias seatud eesmärkidest. Eesmärgid omakorda on vastavuses selgelt määratud prioriteetide ja visiooniga, mis tulenevad tegevuspiirkonna sihtgruppide vajadustest. Viimased selguvad tegevuspiirkonna sotsiaal-majandusliku olukorra kirjeldusest. Projektide valikukriteeriumid vastavad strateegia eesmärkidele ja meetmetele.

4) tegevuspiirkonnas olulist mõju omavate sekkumistega arvestamine

Strateegia koostamisel on arvestatud MAKi ning asjakohaste riiklike ja maakondlike arengudokumentidega sünergia saavutamist, lisatud on neile omalt poolt lisandväärtust ning meetmete elluviimisel rakendatud senisest enam eri sektorite koostööd. Tagatud on sidusus ja kooskõla tegevuspiirkonna KOVide arengukavadega ning maakondlike arengudokumentidega. Seosed on selgelt välja toodud.

5) koostöö teiste partnerlustega

Strateegias on kirjeldatud, milline on koostöö teiste organisatsioonidega nii riigisisesele kui riigivälisele. Strateegias on ära määratud valdkonnad, milles koostöö annab piirkonna ja kohaliku tegevusgrupi arengule lisandväärtust. Koostööplaanid ja eesmärgid on välja toodud selgelt.

6) kohaliku tegevusgrupi eelarve jaotus

Kohaliku tegevusgrupi eelarve jaotus meetmete vahel on loogiline ja tuleneb strateegia eesmärkidest. Rahastamiskavas on väljatoodud proportsioonid meetmete eelarvete vahel.

7) Strateegia elluviimise jätkusuutlikkus

Strateegias on välja toodud kuidas eesmärgid ja meetmed on finantsressurssidega kaetud. Strateegia elluviimiseks planeeritavad rahastamisallikad on mitmekesised ja realistlikud ning selgelt kirjeldatud. Samuti on tagatud kohaliku tegevusgrupi jätkusuutlikkus. Omafinantseeringu määr on minimaalsest kõrgem, st strateegia meetmetes kavandatud projektitoetuste määrad on madalamad määruse §-s 34 toodust. Planeeritud on esitada projekte teistest fondidest rahastuse saamiseks.

8) strateegia panustamine LEADER spetsiifilistesse eesmärkidesse
Strateegias on välja toodud, kuidas ja millistesse LEADER-lähenemise spetsiifilistesse eesmärkidesse meetmed panustavad ning seotus on selgelt ja konkreetselt põhjendatud.

LEADER-lähenemise spetsiifilised eesmärgid on järgmised:

1. ettevõtjate konkurentsivõime parandamine, eelkõige läbi ühistel tegevustel põhinevate tegevuste rakendamise;
2. sotsiaalse kaasatuse edendamine luues uusi töökohti, kaasates kohaliku arengu strateegia ettevalmistamise ja elluviimise protsessi kohalikud elanikud ning parandades teenuste kättesaadavust muuhulgas läbi IT-teenuste parema kättesaadavuse;
3. piirkondlike eripärade parem rakendamine, sh kohaliku toidu tootmine;
4. uuenduslike lahenduste leidmise ja kasutuselevõtmise soodustamine sh kogukonnateenuste arendamisel ning
5. kohaliku tasandi valitsemise parendamine läbi erinevate osapoolte kaasamise.

9) strateegia panustamine EAFRD prioriteetidesse

Strateegias on välja toodud panus EAFRD prioriteetidesse ning seotus on selgelt ja konkreetselt kirjeldatud. Samuti on kirjeldatud strateegia integreeritud ja uuenduslikku olemust.

EAFRD prioriteetidid on järgmised:

1. Teadmussiirde ja innovatsiooni parandamine põllumajandus- ja metsandussektoris ning maapiirkondades;
2. Põllumajandusettevõtete elujõulisuse ja kõigi põllumajandusvormide konkurentsivõime parandamine kõigis piirkondades ning uuenduslike põllumajandustehnoloogiate ja metsade säästva majandamise edendamine;
3. Toiduahela korraldamise, sealhulgas põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise, loomade heaolu ja riskijuhtimise edendamine põllumajanduses;
4. Põllumajanduse ja metsandusega seotud ökosüsteemide ennistamine, säilitamine ja parandamine;
5. Ressursitõhususe edendamine ning vähese CO₂ heitega ja kliimamuutuste suhtes vastupidavale majandusele ülemineku toetamine põllumajanduses ning toiduainete- ja metsandussektoris;
6. Sotsiaalse kaasamise, vaesuse vähendamise ja maapiirkondade majandusliku arengu edendamine.

10) kogukonna kaasamine strateegia koostamisse

Strateegias on välja toodud erinevate huvirühmade kaasamine strateegia koostamisel kui ka tegevuste ettevalmistamisel. Strateegia väljatöötamise ja elluviimise edukuse tagamiseks on välja töötatud kaasamise kava, milles on näidatud kaasamise eesmärk, keda kaasatakse, milliseid kaasamise meetodikaid kasutatakse, et just konkreetse huvi- või sidusrühmani jõuda ning kuidas tagatakse ladus kommunikatsioon ja tulemustest teavitamine.

Kaasatud huvi- ja sidusrühmad on väga mitmekesised ning kaasavad meetodikad on asjakohased ja vajadus põhised.

11) kohaliku tegevusgrupi kogemus ja suutlikkus administratiivses ja finantsjuhtimises

Kohaliku tegevusgrupi eelmise perioodi strateegiliste eesmärkide täitmise, saavutatud tulemuste ja organisatsiooni toimimise analüüs on põhjalikult ja selgelt kirjeldatud ning ettepanekud uueks perioodiks koostatud. Kohaliku tegevusgrupi kohaliku tegevusgrupi tegevpersonali (tegevjuht, meetmenõustaja, projektkoordinaator vms) tööülesanded on selgelt kirjeldatud ning välja on toodud KTG kogemus administratiivses ja finantsjuhtimises.

12) projektide valikukriteeriumid

Projektide valikukriteeriumid on kirjeldatud selgelt ja arusaadavalt.

Samuti on selgelt kirjeldatud, kuidas toimub projektide valimine. Projektide valikumenetlused on mittediskrimineerivad ja läbipaistvad.

13) töö- ja otsustusprotsesside, sh seire- ja hindamiskorra selgus ja läbipaistvus

Töö- ja otsuste tegemise protseduur on arusaadavalt ja läbipaistvalt lahti kirjutatud. Tööülesannete järjekord ja igal etapil osalevad isikud on välja toodud. Protsessi erinevates osades on tagatud täidetavate ülesannete piisav lahusus. Seire- ja hindamiskord on konkreetset kirjeldatud ning sisaldab sisehindamise kirjeldust koos strateegia uuendamise korruga. Seire ja sisehindamise ülesanne on pakkuda tegevusgrupi liikmetele ja elanikkonnale teadmist sellest, mida on tehtud ja millise edukusega, milline on ümbritseva keskkonna olukord ja millised muutused toimuvad. Sisehindamine peaks andma ettekujutuse kohaliku tegevuspiirkonna ja kohaliku tegevusgrupi arengust. Sisehindamist iseloomustab ka see, et hindajaks on kohaliku tegevusgrupi liikmed ja töötajad ise.

14) kohaliku tegevusgrupi suutlikkus piirkonna elavdamiseks

Strateegias on välja toodud, analüüsitud ja põhjendatud nägemus piirkonna erinevate valdkondade olukorrast, arenguideedest- ja vajadustest. Strateegias on kirjeldatud tegevusi, mida kavandatakse teha piirkonna elavdamiseks, kaasaarvatud meetmete rakendamisest tulenev mõju. Vaadatakse tervikuna esitatud strateegiat ja selle üksikute osade omavahelisi proportsioone. Strateegia koostamisel on kaardistatud võimalikud riskid ning kavandatud on nende maandamine erinevate stsenaariumite korral. Strateegia erinevad osad on omavahel sidusad.

Hindamiskriteeriumite miinimumnõue on saada igalt hindamiskomisjoni liikmelt vähemalt 14 hindepunkti. Hindamistulemuste alusel määratakse kohaliku tegevusgrupile strateegiakvaliteedist sõltuv eelarve osa. Komisjoni liikmete poolt antud hindepunktid märgitakse hindamiskomisjoni ettepanekusse ja arvutatakse strateegiale antud hindepunktide summa kokku. Hindamiskomisjoni ettepaneku allkirjastavad komisjoni esimees ja komisjoni liikmed. Komisjoni ettepanek hindamiskriteeriumite miinimumnõuetele vastavuse kohta koos hindepunktidega esitatakse maaeluministrile, kes teeb strateegia heakskiitmise otsuse kui strateegia vastab nõuetele ja hindamiskriteeriumi miinimumnõudele ning kohalik tegevusgrupp vastab nõuetele.

Eelnõu § 14 sätestab strateegia muudatuste heakskiitmise korra hilisemas strateegiate rakendamise etapis. Maaeluministerium kontrollib strateegia muudatuste nõuetele vastavust 30 tööpäeva jooksul arvates selle saamisest kohalikul tegevusgrupil. Maaeluministerium teeb strateegia muudatuste nõuetele vastavuse heakskiitmise või heaks kiitmata jätmise otsuse ning edastab ära kirja otsusest koos strateegia muudatustega PRIAle 5 tööpäeva jooksul arvates otsuse tegemisest.

Eelnõu § 15 sätestab rakenduskava heakskiitmise korra.

Rakenduskava on lubatud muuta kaks korda aastas esitades viimase muudatuse taotluse hiljemalt jooksu aasta 1. novembriks. Iga-aastane rakenduskava ja selle muudatus võetakse vastu kohaliku tegevusgrupi üldkoosoleku või § 5 lõigetes 2–4 sätestatud nõuete kohase juhatuse või muu otsustusorgani otsusega. Rakenduskavasse märgitakse järgneva kalendriaastaks planeeritud tegevused, strateegia meetmed, eelarve ja kavandatav projektitoetuse taotluste vastuvõtu tähtaeg jms. Koos rakenduskava või selle muudatusega esitatakse PRIAle ära kiri rakenduskava või selle muudatuse vastuvõtmise otsusest ja selle otsustusorgani liikmete nimekiri, kes võttis vastu rakenduskava või selle muudatuse. Rakenduskava ja selle muudatuste nõuetele vastavuse üle otsustab PRIA 30 tööpäeva jooksul arvates selle saamisest. PRIAl on õigus rakenduskava tagasi lükata, kui see ei vasta esitatud nõuetele. Kohaliku tegevusgrupi toetuse taotluse esitamise aastal teeb PRIA otsuse rakenduskava nõuetele vastavuse kohta 60 tööpäeva jooksul.

Eelnõu 3. peatükk käsitleb nõudeid kohaliku tegevusgrupi toetuse saamiseks.

Eelnõu § 16 on toodud abikõlblikud kulud kohaliku tegevusgrupi toetuse taotlemisel.

Arengukava rakendamisel tuleb järgida nõuet, mille kohaselt on toetuse saajal kohustus teavitada avalikkust, et toetatav tegevus viiakse ellu või on viidud ellu EAFRD toetuse abil. Teavitamist ja tähistamist reguleerib maaeluministri määrus „Maaelu arengu toetuse andmisest ja kasutamisest teavitamise, toetatud objektide tähistamise ning Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) osalusele viitamise täpsem kord perioodil 2014–2020“. Selle kohaselt paigaldatakse LEADERi raames rahastatavate kohalike tegevusrühmade asukohta vastavasisuline selgitav tahvel

LEADER-lähenemise raames rahastatavate objektide puhul kasutatakse objekti või tegevuse tähistamiseks Eesti LEADERi logo koos Euroopa Liidu embleemiga ning komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 808/2014 III lisa 2. osa punkti 1 alajaotuses b nõutud Euroopa Liidu LEADERi logo. LEADERi logo kasutamisel ei pea kasutama arengukava logo. LEADERi logo on digitaalsel kujul kättesaadav veebilehel www.agri.ee/mak või www.agri.ee/leader.

Lõigetes 2 ja 3 sätestatakse kulud, mis on abikõlblikud kohaliku tegevusgrupi toetuse saamiseks.

Lõikes 2 on toodud abikõlblikud jooksvad kulud.

Punktis 1 nimetatud personalikulud on näiteks töötaja töötasu, puhkusetasu, koondamise tõttu makstav hüvitis ja haigushüvitise töandjapoolne osa. Samuti võlaõigusliku- või töölepingu alusel tehtav töö kohalikus tegevusgrupis. Töötaja puhkusetasu arvestatakse proportsionaalselt projekti heaks töötatud ajaga ja töölepingu seaduse 4. jaos sätestatud korra kohaselt. Personalikulude hulka on lubatud arvata sotsiaal- ja tulumaks ning kogumispensioni- ja töötuskindlustusmaksed. Töötasud peavad olema kooskõlas piirkonna keskmise töötasutasemega vastavasisulise töö eest. Personalikulude hulka võib arvata ka kohaliku tegevusgrupi juhatuse esimehe või liikme igakuise regulaarse tasu, kui see tasu on mõistlik. MTÜSi § 28¹ lõike 1 kohaselt võib juhatuse liikmele maksta tasu, kui põhikirjaga ei ole ette nähtud teisiti. Juhatus liikmele makstava tasu suurus ja maksmise kord määratakse üldkoosoleku otsusega. MTÜSi § 28¹ lõike 2 kohaselt peab üldkoosolek juhatuse liikme tasustamise korra ning tasude ja muude hüvede suuruse määramisel ning juhatuse liikmepingu sõlmimisel tagama, et juhatuse liikmele mittetulundusühingu poolt tehtavate maksete kogusumma oleks mõistlikus vastavuses juhatuse liikme ülesannete ja mittetulundusühingu majandusliku olukorraga. Personalikulud on hüvitatavad ka muudele isikutele (nt töörühma liikmetele) kui temaga on sõlmitud töö tegemiseks töö-, töövõtu- või võlaõiguslik leping.

Kui töötaja täidab kohalikus tegevusgrupis lisaks strateegia rakendamise raames tehtavale tööle ka muid ülesandeid või töötab kohalikus tegevusgrupis osalise tööajaga, peab ta täitma tööajatabelit. Tööajatabel on vajalik töötajate tehtud tööde ja kulutatud tööaja dokumenteerimiseks. Tööajatabeli päisesse kirjutatakse kuu ja aasta, mille kohta tabel kehtib. Tööajatabelisse tuleb kanda töötaja nimi, kelle kohta seda tabelit peetakse, ja tööandja nimi. Järgnevatesse lahtritesse kantakse kuupäevaliselt nii strateegia rakendamise raames tehtud kui ka muude tehtud tööde maht tundides. Ära tuleb märkida ka strateegia rakendamise raames tehtud töö sisu detailselt, andes sellega ülevaate tehtud töödest ja tegevustest. Täidetud tööajatabeli allkirjastab isik, kes selle täitis ja kelle tööaega see kajastab, ning strateegia rakendamise eest vastutav isik (nt organisatsiooni juht, projektijuht või otsene ülemus), kinnitades sellega tabelis kajastatud andmete õigsust. Personalikulude abikõlblik summa kohaliku tegevusgrupi toetuse raames arvestatakse projekti kohta proportsionaalselt personalikulude kogukulust vastavalt tööajatabelis toodud strateegia rakendamisega seotud tööajaga.

Kohaliku tegevusgrupi töötajale seoses töö- või ametilähetusega tekkivad kulud (kaasa arvatud reisikindlustus), sealhulgas asjakohased sõidukulud töökohast lähetuskohta ja tagasi, majutuskulud lähetuskohas ning päevaraha on abikõlblikud Vabariigi Valitsuse 25. juuni 2009. a määruses nr 110 „Töölähetuse kulude hüvitiste maksmise kord ning välislähetuse päevaraha alammäärad, maksmise tingimused ja kord” esitatud määrades ja tingimustel.

Punktis 2 on loetletud abikõlblikud tegevuskulud. Bürootarvete hulka loetakse paber, kirjutusvahendid, kirjaklambrid, kaustad, andmekandjad ja muu selline. Bürootarvete hulka ei loeta kontoritehnikat ja -mööblit. Sideteenuse hulka arvestatakse telefoni ja faksiteenusega seotud kuu- ja abonementtasude ning sideteenuse kasutamise seotud jooksvad kulud ning posti ja elektroonilise andmesidega seotud (nt interneti- ja GPRS-ühendus, modemi üüritasu jms) jooksvad kulud. Kommunaalkulude hulka arvestatakse kütte, vee ja elektri tarbimise ning ruumide koristamise kulud. Valveteenuse korral ei ole abikõlblikud valehäiretest tingitud kulud. Tegevuskulude abikõlbliku summa arvestus peab olema korrektne, põhjendatud ja erapooletu lähtudes raamatupidamise heast tavast.

Punktis 3 on eraldi välja toodud kohaliku tegevusgrupi erinevate juhtimisorganite koosolekute korraldamise seotud kulud. Erisus võrreldes eelmise perioodiga on lisatud seetõttu, et saada selgem ülevaade kohaliku tegevusgrupi juhtimiskuludest.

Punkti 5 kohaselt on abikõlblikud asjakohased sõidukulud (ühissõiduki pilet, taksoarve, töö- või ametiülesannete täitmisega seotud isikliku sõiduauto hüvitis vms). Isikliku sõiduauto kasutamise kulude hüvitamisel lähtutakse Vabariigi Valitsuse 14. juuli 2006. a määrusest nr 164 „Teenistus-, töö- või ametiülesannete täitmisel isikliku sõiduauto kasutamise kohta arvestuse pidamise ja hüvitise maksmise kord”. Asjakohaseid sõidukulusid võib hüvitada ka muude mootorsõidukite (nt mootorratas, kaubik) kui ainult sõiduauto kasutamise eest. Isikliku sõiduautona või mootorsõidukina käsitatakse isiku kasutuses olevat sõiduautot või mootorsõidukit, mis ei ole tööandja omanduses ega valduses.

Punktide 6–8 kohaselt on abikõlblikud programmiperioodi jooksul ühe käibemaksuta maksumusega kuni 16 000 eurot maksva mootorsõiduki ostmise ja liisimise kulud. Seega kui kohalik tegevusgrupp soovib soetada kallimat autot, siis kulud, mis ületavad lubatud mootorsõiduki käibemaksuta maksumuse, st 16 000 eurot tuleb hüvitada kohaliku tegevusgrupi omavahenditest. Liisingu puhul on abikõlblikud nii esimene sissemakse kui ka liisingumaksed, mis katavad mootorsõiduki põhiväärtust. Juhime tähelepanu, et § 17 punkti 10 kohaselt ei ole abikõlblikud liisingulepinguga seotud kulud nagu liisinguandja kasumimäär, lepingu sõlmimise kulud, kindlustuskulud, registreerimiskulud, lepingutasu jms. Abikõlblikud on ka kohaliku tegevusgrupi omandis oleva või kohaliku tegevusgrupi poolt liisitud ühe mootorsõiduki hooldus- ja remondikulud Kui mootorsõiduk liisitakse, siis tuleb arvestada nõudega, et omandiõigus peab hiljemalt 30. juuniks 2023. aastal olema üle läinud kohalikule tegevusgrupile. Liisinguandjaks peab olema krediidasutuste seaduse alusel ja korras tegutsev krediidasutus või tema konsolideerimisgruppi kuuluv finantseerimisasutus. Erandina võib uue auto osta juhul, kui toetusega ostetud sõiduk muutub kasutamiskõlbmatuks loodusõnnetuse tagajärjel, on osalenud avariiis, mille tagajärjel muutub auto taastamiskõlbmatuks vms põhjusel. Abikõlblik on ka kohaliku tegevusgrupi omandis oleva mootorsõiduki liiklus- ja kaskokindlustuse kulu, väljaarvatud kaskokindlustuse omavastutus. Abikõlblikud ei ole kindlustusmaksed, mis on seotud liisinguga.

Punktis 9 nimetatud kontoritehnikaks on arvuti koos riist- ja tarkvaraga, printer, faks, telefon jne. Mööbliks loetakse töölauda, tooli, töömaterjali paigaldamiseks vajalikku kappi ja riulit, laualampi jm sellist. Lubatud on ka kontoritehnika ja mööbli liisimine.

Punktis 10 nimetatud kulude hulka arvatakse muu hulgas ka internetiteenuse osutajalt sisseostetava teenuse kulud veebilehe loomiseks, haldamiseks ja arendamiseks, samuti serveri jms kasutamise seotud kulud.

Lõige 3 on toodud abikõlblikud tegevuspiirkonna elavdamiseks tehtavad kulud.

Punktis 1 nimetatud tegevuspiirkonda käsitletavat uuringut, sealhulgas tasuvusuuringut, võib tellida ka sisseostetava teenusena.

Punktis 3 nimetatud kulusid võib teha tegevuspiirkonna huvi- või sidusrühmade kaasamiseks ja koolitamiseks ning need ei tohi olla seotud kohaliku tegevusgrupi otsustusorganite koosolekute, teabepäevade vms ürituste korraldamisega. Selle kulurühma alla kuuluvad ka kohaliku tegevusgrupi poolt Eestis korraldatavad rahvusvahelise ürituse kulud, sidusrühmade kaasamiseks mõeldud erinevate töögruppide, töörühmade jms. koosolekute korraldamise kulud. Sidusrühma all mõeldakse tegevuspiirkonnas elavaid või tegutsevaid erinevaid sihtgrupe: noored-vanad, mehed-naised, ettevõtjad-MTÜ-d jne.

Punkti 4 kohaselt võib kohalik tegevusgrupp tellida eksperthinnanguid valdkonna asjatundjalt, kuid abikõlblikud ei ole eksperthinnangud, mis on tellitud ametnikult või avalikus teenistuses töötavalt töötajalt või kohaliku tegevusgrupiga töösuhetes olevalt isikult, kelle tööülesanded on sarnased toetatava tegevusega.

Punktis 5 nimetatud teabematerjali koostamise ja väljaandmise kulude puhul on abikõlblik ka objekti tähistamiseks vajalike sümbolite valmistamise maksumus. Lisaks on abikõlblikud kulud, mis on tehtud kohaliku arengu strateegia teavitamiseks piirkondlikus väljaandes vm meedia vahendusel.

Punkti 6 kohaselt on koostöö arendamise raames abikõlblikud kulud kingitustele kuni 600 eurot kalendriaastas. Heaks tavaks on kinkida piirkonnas või Eestis valmistatud toodangut.

Punkti 7 kohaselt on tegevuspiirkonna elavdamise kulude raames abikõlblikud riigisisese koostööprojekti ettevalmistamise kulud. Ühissätete määruse artikli 35 lõike 1 punkti c kohaselt tuleb liikmesriigil ette näha ka toetuse saamise võimalus koostööprojektide ettevalmistamiseks. Määruse eelnõu kohaselt antakse riigisiseste koostööprojektide ettevalmistamiseks toetust tegevuspiirkonna elavdamise kuludest, kuid piiriüleste koostööprojektide ettevalmistamiseks võib toetust taotleda projektitoetusena vastavalt § 29 lõikele 2.

Punkti 8 kohaselt on liikmemaksud abikõlblikud kulud, kui need on vajalikud kohalike tegevusgruppide osalemiseks rahvusvaheliste või siseriiklike koostööorganisatsioonide töös. Silmas on peetud ennekõike selliseid koostööorganisatsioone (ELARD, Eesti Leader Liit, Leader foorum vms), kes sotsiaalpartnerina esindavad kohalikke tegevusgrupe erinevates komisjonides, töörühmades, koostöökogudes jne.

Lõikes 4 on toodud tingimused kasutatud mootorsõiduki ostmiseks. Selleks tuleb PRIAle esitada tõendav dokument selle kohta, et hinnapakkuja ei ole mootorsõiduki ostmiseks varem saanud toetust riigieelarvelistest või muudest ELi või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi, ostetava kasutatud mootorsõiduki hind on uue samalaadse sõiduki hinnast madalam ja ostetava kasutatud mootorsõiduki eeldatav kasutusiga on vähemalt viis aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest. Käibemaksuseaduse tähenduses loetakse transpordivahendit kasutatud transpordivahendiks, kui ostmise hetkel on vahendi esmasest registreerimisest möödunud rohkem kui 6 kuud. Kui kohalik tegevusgrupp on alustanud mootorsõiduki liisimist eelmisel programmiperioodil ja soovib seda jätkata, siis ei loeta sellise liisinglepingu alusel ostetavat mootorsõidukit kasutatud mootorsõidukiks määruse tähenduses.

Lõikes 4 toodud ei pea tõendama, kui mootorsõiduk on ostetud või liisitud eelmise programmiperioodi Leader-meetme toetuse või ettevalmistava toetuse vahenditega.

Lõike 5 puhul tuleb muu hulgas silmas pidada, et abikõlblik kulu ei ole põhjendatud ja otstarbekas kui on tegemist toredusliku kulutusega tsiviilseadustiku üldosa seaduse tähenduses ehk kulutusega, millega taotletakse peamiselt asja mugavust, meeldivust, ilu jms.

Lõike 6 kohaselt on jooksvad ja elavdamise kulud abikõlblikud alates 1. juulist 2015. a tingimusel, et kohalik tegevusgrupp on strateegia ettevalmistamise raames tehtud kulutused lõplikult teinud ja esitanud selle kohta PRIAle viimase maksetaotluse koos kuludokumentidega. Kuludokumentid, mis esitatakse strateegia ettevalmistava toetuse saamiseks on nimetatud ettevalmistava toetuse määruse §-s 21. Ühissätete määruse artikli 65 lõike 2 kohaselt võivad toetuse saaja kulud olla abikõlblikud alates 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2023. aastal eeldusel, et tegevused, mille elluviimiseks makstakse toetust ei ole füüsiliselt valminud või mille elluviimine ei ole lõpetatud enne kohaliku tegevusgrupi toetuse taotluse esitamist. Kuna kohaliku tegevusgrupi toetust antakse §-s 21 lõikes 4 nimetatud tegevuste ehk strateegiale ja rakenduskavale vastavate rahastavate projektide valimiseks, mis protsessina lõppeb 2023. aastal, siis on põhjendatud kulutuste abikõlblikkus tagasiulatuvalt kõige varasemalt alates 1. juulist 2015. aastal juhul, kui kohalik tegevusgrupp on ära kasutanud strateegiate ettevalmistamiseks antud toetuse ja esitanud selle kohta PRIAle viimase maksetaotluse. Tagasiulatuv kulutuste abikõlblikkus tagab ka kohalike tegevusgruppide sujuvama rahastamise perioodide vahelisel üleminekul ja vähendab vajadust kaasata laenuvahendeid kohalike tegevusgruppide igapäevase töö rahastamiseks.

Eelnõu § 17 on toodud kulud, mis ei ole abikõlblikud kohaliku tegevusgrupi toetuse saamiseks. Punkti 1 kohaselt ei ole abikõlblikud maa ja ehitiste ostmise, üürimise ja rentimise kulud. Kuna rentimise kulude puhul on silmas peetud, et abikõlblikud ei ole pikaajalised maa ja ehitiste rentimise kulud, siis parema selguse huvides on öeldud, et abikõlblikud kontoriruumi ja ürituse korraldamiseks vajaliku maa ja ruumi rentimise kulud. Näiteks on abikõlblik laada korraldamiseks maa rentimine või suure rahvusvahelise ürituse korraldamiseks kogu ehitise (hoone) rentimine. Samuti on abikõlblik kontoriruumide rentimine pikaajalise lepingu alusel.

Punkti 2 kohaselt on käibemaks abikõlbmatu juhul kui selle tagastamist on võimalik taotleda käibemaksuseaduse alusel. Seega kohalikul tegevusgrupil, kellel on vastavalt käibemaksuseadusele õigus taotleda käibemaksu tagastust, peab seda võimalust kasutama, sest ühissätete määruse artikli 69 lõike 3 punkti c kohaselt saab abikõlblikuks lugeda ainult tagastamatut käibemaksu. Kui kohalik tegevusgrupp ei kasuta käibemaksuseadusest tulenevat õigust taotleda käibemaksu tagastust, siis jääb käibemaksukulu tema enda kanda.

Punkti 6 kohaselt ei ole abikõlblikud kohtumenetluse korral menetluskulud. Halduskohtumenetluse seadustiku § 101 lõike 1 kohaselt on menetluskulud menetlusosaliste kohtukulud ja kohtuvälised kulud.

Punktis 8 nimetatud tulumaksuseadus sätestab muuhulgas, et erisoodustus on igasugune kaup, teenus, loonustasu või rahaliselt hinnatav soodustus, mida antakse töötajale seoses töö- või teenistussuhtega, juriidilise isiku juhtimis- või kontrollorgani liikmeks olekuga või pikaajalise lepingulise suhtega, olenemata erisoodustuse andmise ajast.

Punkti 11 kohaselt ei ole ühe lähetatu majutuskulud abikõlblikud ulatuses, mis ületavad riigisisese lähetuse korral 77 eurot ööpäeva kohta ja välislähetuse korral 128 eurot ööpäeva kohta.

Punkti 12 kohaselt ei ole abikõlblik kulu kohaliku tegevusgrupiga töölepingu seaduse ja võlaõigusseaduse alusel lepingu sõlminud isiku või juhatuse liikme isikliku sõiduauto hüvitis

üle 150 euro kalendrikuus juhul kui kohalik tegevusgrupp on liisinud või tema omandis on mootorsõiduk. Juhul kui kohalik tegevusgrupp ei ole ostnud või liisinud mootorsõidukit, siis kohaliku tegevusgrupiga töölepingu- ja võlaõigusseaduse alusel lepingu sõlminud isiku või juhatuse liikme isikliku sõiduauto hüvitis on abikõlblik ulatuses, mis vastab Vabariigi Valitsuse 14.07.2006 määruses nr 164 „Teenistus-, töö- või ametiülesannete täitmisel isikliku sõiduauto kasutamise kohta arvestuse pidamise ja hüvitise maksmise kord“ toodud tingimustele. Võrreldes eelmise perioodiga on tegemist uue nõudega, mille eesmärk on täpsemalt reguleerida mootorsõidukite kasutamise kulude suurust.

Eelnõu § 18 sätestab kaudsete abikõlblike kulude hüvitamise.

Et vähendada PRIA ja kohalike tegevusgruppide koormust võib kohaliku tegevusgrupi toetust välja maksta kindlamääralise rahastamise vormis, st toetatavate tegevuste elluviimisega kaudselt seotud kulude hüvitamiseks kasutada kulude lihtsustatud hüvitamisviise. Lihtsustatud kuluhüvitamisemeetodi rakendamise eesmärk on lihtsustada menetlust valdkondades, kus on palju kuludokumente väikeste kulutuste kohta. Ühissätete määruse artikli 67 lõike 1 punkti d ja artikli 68 lõike 1 punkti a alusel rakendatakse strateegia rakendamise käigus tekkinud kohaliku tegevusgrupi toetuse kaudsete abikõlblike kulude hüvitamiseks kindlamääralist rahastamist.

Ühissätete määruse artikli 67 lõike 5 kohaselt tellis Maaeluministerium Eesti Maaülikoolilt (edaspidi EMÜ) uuringu „Optimaalse kaudse kulu määra välja töötamine „LEADER kohalikuks arenguks“ rakendamiseks uuel programmiperioodil (2014–2020)“ (<http://www.agri.ee/et/uudised-pressiinfo/uuringud/valdkondlikud-uuringud/pollumajandus-ja-maaelu>). Selles uuringus analüüsiti perioodil 01.01.2011–30.06.2014 PRIA poolt kohalikele tegevusgruppidele tegevustoetuse väljamaksete kohta käivat teavet seisuga 16.12.2014, kokku 25 539 kulurida. Tuginedes EMÜ järeldustele osutus sobivaimaks kindlamääraline rahastamine, mille puhul kindel määr on 20% otsestest abikõlblikest kuludest.

Kuna lihtsustatud kuluvõimalusi käsitleva juhise kohaselt on liikmeriigil õigus kindlaks määrata otsesed ja kaudsed kulud, siis lõikes 3 on toodud, et otsesteks abikõlblikeks kuludeks, millelt arvutatakse kohaliku tegevusgrupi toetus kaudsete kulude hüvitamiseks, on toetatava tegevuse elluviimisega kaasnevad personalikulud.

Kaudsed abikõlblikud kulud on kulud, mis ei ole otseselt seotud toetatava tegevuse elluviimisega (nt hoone haldus) või mis sellele osaliselt kaasa aitavad, kuid mille osakaalu on raske jagada toetuse abil elluviidava tegevuse ja organisatsiooni muu tegevuse vahel. Kaudsed kulud on loetletud lõikes 2.

Lõike 2 punktides 1–11 on välja toodud §-s 21 lõikes 4 nimetatud tegevuste elluviimisega ehk strateegia rakendamisega kaasnevad kulud, mida loetakse kaudseteks kuludeks. Selliste kulude hulgas on kohaliku tegevusgrupi kontori ülalpidamiskulud, sh kütte-, vee- ja elektrikulud ning kontoriruumi rendi- ja koristamiskulud. Ruumi rendi all on silmas peetud kohaliku tegevusgrupi kontoriruumide renti, mitte ühekordsete tegevuspiirkonna elavdamiseks mõeldud ürituste korraldamiseks ruumide renti või üüri. Samuti asjakohased sõidukulud ning kohaliku tegevusgrupi omandis oleva või liisitud mootorsõiduki hooldus-, remondi- ja kindlustuskulud. Kuludokumendi alusel hüvitatakse otsese kuluna sellised ühekordsed asjakohased sõidukulud, mis on mõeldud tegevuspiirkonna elavdamiseks tehtava ühekordse ürituse (nt õppereisi läbiviimiseks), kuid mitte selle ürituse (nt õppereisi) korraldamisega seotud teenistus-, töö- või ametisõitjate kulusid. Samuti hüvitatakse kuludokumendi alusel lähetusega seotud sõidukulud (ühissõiduki pilet, taksoarve, isikliku sõiduauto kasutamine ulatuses, mis on seotud lähetuses viibimisega, kütuse kulu jms) eeldusel, et lähetus on vormistatud arvestades Vabariigi Valitsuse 25. juuni 2009. a määruse nr 110 „Töölähetuse kulude hüvitiste maksmise kord ning välislähetuse päevaraha alammäärad, maksmise tingimused ja kord“ §-s 2 toodud nõudeid. Lähetuse kohta esitatavad kuludokumendid on toodud § 22 lõike 1 punktides 10 ja 11. Kaudse kuluna hüvitatakse ka veebilehe haldamise ja muud infotehnoloogia kasutamisega seotud kulud,

nt veebiteenus, kodulehe majutus, serveri rent, võrguteenus, domeeni registreerimine, uuendamine, pikendamine ja kolimine, domeeni tasu, tarkvara ja riistvara seadistus ja hooldus, nõustamine, kontoritehnika, laminaatori, sülearvuti, printeri, hiire, kõlarite, klaviatuuri, ekraani, koopiomasina, kõvaketta, aku, ruuteri, kaabli, litsentsi ja tarkvara ost.

Seega kaudsed kulud on kulud, mis ei ole otseselt seotud strateegia rakendamisega, kuid mis on vajalikud selleks, et kohalik tegevusgrupp saaks täita oma peamist ülesannet valida rahastamiseks projekte, mis vastavad strateegiale ja rakenduskavale. Üldjuhul loetakse kaudseteks kuludeks kohaliku tegevusgrupi kui organisatsiooni tegevuskulusid, mis ei ole seotud otseselt strateegia rakendamisega. EMÜ uuringu kohaselt moodustas selliste kulude kuludokumentide arv eelmisel perioodil ligikaudu 40% PRIAle esitatud kuludokumentide arvust, kuid rahaliselt umbes 10% väljamakstud toetusest.

Lõikes 3 on välja toodud toetatavate tegevuste elluviimisega kaasnevad kulud, mida loetakse otsesteks abikõlblikeks kuludeks, millelt arvutatakse kindla määra alusel kohaliku tegevusgrupi toetus kaudsete kulude hüvitamiseks.

Otsesteks abikõlblikeks kuludeks loetakse käesoleva määruse kohaselt strateegia rakendamisega seotud personalikulused, mis on tekkinud töölepingu ja teenistusse võtmise käskkirja ning juriidilise isiku või füüsilisest isikust ettevõtjaga sõlmitud võlaõigusseaduses nimetatud töövõtu- või käsunduslepingu alusel. Siia kuulub:

- töötasu, lisatasu, preemia;
- puhkusetasu või puhkusetootus;
- teenistusest või töölt vabastamise, töölepingu või teenistussuhte lõpetamise ja muud seadusest tulenevad hüvitised;
- seadusest tulenevad maksud ja maksed kolmes esimeses punktis nimetatud kuludelt;
- füüsilise isikuga sõlmitud võlaõigusseaduses nimetatud töövõtu- või käsunduslepingu alusel tekkiv personalikulu eest makstavat tasu (sh sotsiaalmaks ja töötuskindlustusmaks) ning sellelt tasult arvestatud sotsiaalmaks ja töötuskindlustusmaks, kui erinevate teenuste eest makstavad tasud on eristatud.

Otseste personalikulude alla käib näiteks projektide hindamise töörühma liikme, eksperdi, kohaliku tegevusgrupi juhatuse esimehe ja liikme, konsultandi, projektinõustaja, meetmespetsialisti, projekti koordinaatori, projektijuhi, tegevjuhi ja teiste kohaliku tegevusgrupi töötajate personalikulud, kaasaarvatud administratiivset (raamatupidamine, IT spetsialist jms) tööd tegevate töötajate töötasud. Kui kohalik tegevusgrupp tegeleb ka muus valdkonnas peale strateegia rakendamise, siis arvestatakse otsene abikõlblik personalikulu proportsionaalselt strateegia rakendamiseks tehtava tööga. Arvestuse aluseks on tööajatabelid. Seega hüvitatakse personalikulu ainult vastavalt tööajatabelis näidatud tegelikule strateegia rakendamise heaks tehtud töö osakaalule, mitte näiteks töölepingus kokkulepitud proportsiooni alusel.

Samuti võib otsesteks abikõlblikuks kuluks lugeda füüsilise isikule võlaõigusseaduses nimetatud töövõtu- või käsunduslepingu alusel makstava tasu, mis peab vastama projekti heaks töötatud ajale. Kui personalikulu tekib juhatuse liikme lepingu ehk käsunduslepingu (võlaõigusseaduse tähenduses) alusel, siis peab strateegia rakendamisega seotud tegevus olema käsunduslepingus eraldi märgitud.

Füüsilise isikuga sõlmitud võlaõigusseaduses nimetatud töövõtu- või käsunduslepingu alusel tekkiva kulu võib lugeda personalikuluks, kui leping on sõlmitud füüsilise isikuga, kes pole füüsilisest isikust ettevõtja. Füüsilisele isikule tööde või teenuste eest makstav lepingutasu on võrdsustatud töötasuga ning tasu maksjal on kohustus maksustada see tasu tööjõumaksudega (sotsiaalmakse ja töötuskindlustusmaksega). Kui teenuse osutaja on juriidiline isik või füüsilisest isikust ettevõtja, kajastatakse lepingujärgset kulu sisseostetud teenusena, tööjõumakse ei arvestata ning teenustasu personalikuluna ei arvestata. Sellisel juhul on tegemist teenusega,

mille kuludesse on arvestatud kõik teenuse osutamisega seotud kulud, k.a teenusepakkuja üldkulud ning kohalikul tegevusgrupil neid ei teki. Teenuse osutamise eest makstav tasu peab olema lepingus selgelt eristatud ning see ei või sisaldada muude kulude, näiteks sõidukulu või muud kulud, mis on vajalikud teenuse osutamiseks, maksumust. Kui lepingu alusel osutatakse eriliigilisi teenuseid, tuleb lepingus näidata iga teenuse maksumus.

Muudeks otsesteks kuludeks, mida hüvitatakse kuludokumendi alusel loetakse käesoleva määruse kohaselt strateegia rakendamise seotud:

- siseriiklikul ja välisriigis toimival seminaril, konverentsil, infopäeval, õppereisil ja messil osalemise kulud, sh osavõtutasu ning lähetuste kulud, sh päevaraha, majutuskulu, transpordi kasutamise kulu, kindlustus, viisa;
- huvi- või sidusrühmadele koolituse, seminari, teabepäeva, õppereisi ja muu ürituse korraldamise kulud, sh ruumide üürikulu, koolitajaga seotud kulud, reisikulud, toitlustamiskulu, koolitusmaterjalide koostamise ja väljaandmise kulud;
- trükise, brošüüri, infolehe, ajalehe, voldiku, raamatu, foto, filmi jms koostamise ja väljaandmise kulud;
- veebilehe arendustöö kulud;
- spetsialistilt, organisatsioonilt või asutuselt strateegia rakendamise ja muutmisega seotud uuringu, sh tasuvusuuringu tellimise kulud;
- eksperdi hinnangu tellimise kulud;
- tegevusgrupi poolt korraldatava rahvusvahelise ürituse kulud;
- reklaammaterjali (rollup, kleebis, rinnamärk, kalender, flaiier, postkaart, kuulutus, T-särk, infosilt jms) väljaandmise kulud;
- koostöö arendamise korral kingituse soetamise kulud;
- koostööorganisatsiooni liikmemaks;
- mootorsõiduki liisimise ja ostmise kulud;
- raamatupidamise-, audiitor- ja õigusabikulud kui need on ostetud teenusena;
- riigisisese koostööprojekti ettevalmistamise kulud.

Kui toetust antakse kaudsetele kuludele kindla määrana 20% otsestest abikõlblikest personalikuludest, siis toetava tegevuse abikõlblik summa arvutatakse järgmiselt: otseste abikõlblike kulude summa + 20% kaudsete abikõlblike kulude summa arvestatuna otsestest abikõlblikest kuludest + muud otsesed kulud.

Lõige 4 sätestab, et kaudse kulu tegelikku maksumust ja tasumist peale tegevuse elluviimist ei tõendata ega kontrollita. Säte tuleneb maaelu määruse artikli 60 lõikest 4. Lisaks tuleb silmas pidada, et kui kulu hüvitamiseks kasutatakse kindlat määra otsestest abikõlblikest kuludest, siis ei või sama kulu hüvitada enam tegelike kulude alusel.

Eelnõu § 19 sätestab nõuded tegevuse ja investeeringu hinnapakumuse kohta.

Kulutuste tegemisel tuleb arvestada nõudega, et kui kulutuse käibemaksuta maksumus on suurem kui 5000 eurot, siis on vaja teha hinnapäring või saata välja tehniliste tingimuste loetelu, mis osutab tehnilisele spetsifikatsioonile vähemalt kolmele kauba müüjale või teenuse osutajale või töö pakkujale ja saada vähemalt kolme erineva pakkuja hinnapakumused. Hinnapakumused võivad olla esitatud ka väljatrükina müüja veebilehelt. Kuni 5000 euroni ei pea kohalikul tegevusgrupil olema hinnapakumusi, vaid kulu hüvitatakse arve alusel. Piirsumma määramine on tingitud vajadusest tagada paremini hinnapakumuste sisuline vastavus turuhindadele ja tugevdada kontrolli kulutuste põhjendatuse üle. Nimetatud piirsummat võib kohalik tegevusgrupp juhatuse otsusega langetada. Kui asjaomases valdkonnas on ainult üks teenuse osutaja, töö pakkuja või kauba müüja, siis olema üks hinnapakumuse kui tegevuse või investeeringu käibemaksuta maksumus ületab 5000 eurot.

Saadud hinnapakumuse tegevuse või investeeringu tegemiseks ei tohi olla põhjendamatult kõrge võrreldes teise sarnase tegevuse või investeeringu eest tasutava hinnaga. PRIAl on õigus

vajaduse korral võrrelda esitatud hinnapakumusi turuhindadega. Kui taotleja ei vali kõige odavamast hinnapakumusest, peab ta tehtud valikut põhjendama, ning põhjendus peab olema mõõdetav ja kontrollitav. Samuti tuleb põhjendada kui kohalik tegevusgrupp ei ole saanud nõutud arvul hinnapakumusi.

Hinnapakumuste korral, mille tegevuse või investeringuobjekti käibemaksuta maksumus ületab 5000 eurot, kontrollib PRIA kohaliku tegevusgrupi juhatuse liikme või tegevjuhi ja hinnapakkuja omavahelist seotust juhtorganite tasandil olenemata hinnapakkuja õiguslikust vormist ning kui hinnapakkujaks on äriühing, siis lisaks ka seotust omandisuhete kaudu. Nimetatud nõue on vajalik vältimaks taotleja ja hinnapakkuja huvide konflikti, mis võib kahjustada ELi finantshuve. Kui kohaliku tegevusgrupi juhtorganite ja hinnapakkuja vahel tuvastatakse huvide konflikt, siis on tegemist mitteabikõlbliku kuluga ja PRIA on õigus keelduda toetuse väljamaksmisest.

Kui kavandatava tegevuse või investeringuobjekti käibemaksuta maksumus on hinnavahelehel 1000–5000 eurot ning lisaks esineb seotus kohaliku tegevusgrupi juhtorganite ja hinnapakkuja vahel, peab taotleja olema saanud vähemalt kolm võrreldavat hinnapakumust.

Hinnapakumust ei tohi kunstlikult tükeldada väiksemateks osadeks, kui kaup, teenus või töö on funktsionaalselt koostoimiv, eesmärgiga vältida lõigetes 1–5 sätestatud nõuete täitmist. Praktikaks on ilmnunud juhtumeid, kus kavandatavaid tegevusi on jagatud väiksemateks alla 5000 euro maksumusega osadeks, et vältida kolme hinnapakumuse võtmist või hinnapakkuja ja taotleja vahelise seotuse nõudeid. Näiteks seminariks vajalikud tegevused on esitatud eraldiseisvate alla 5000 euro maksumusega tegevustena, kuid seminari kõigi tegevuste maksumus kokku ületab 5000 euro piiri. Selline olukord oleks lubatav juhul, kui seminari korraldamiseks vajalike üksikute tegevuste hinnapakumused võetakse erinevatelt hinnapakkujalt, kuid on esinenud juhtumeid, kus hinnapakumused on võetud igale üksikule tegevusele ühelt pakkujalt, mis viitab asjaolule, et taotleja ei ole soovinud seminari korraldamiseks võtta hinnapakumusi kolmelt erinevalt pakkujalt.

Lõigetes 9–10 sätestatakse täpsemad nõuded ehitustegevuse hinnapakumusele. Lõikes 10 nimetatud vormi kohaselt esitatakse ehitustegevuse pakumust juhul kui ehitatakse hoonet või hoone osa ja ehitustegevus nõuab ehitusluba või ehitusteatist (mõlemad tingimused on täidetud). Kui ehitatakse rajatist (mis ei ole hoone), siis ei pea hinnapakumust esitama lõikes 10 nimetatud vormi kohaselt. Isegi siis kui rajatist ehitatakse ehitusloa alusel. Kui ehitustegevus ei vasta lõikes 9 toodud nõuetele, st ei ehitata hoonet või hoone osa, mis nõuab ehitusluba või ehitusteatist või ehitatakse rajatist, siis esitatakse hinnapakumust, mis vastab lõike 8 nõuetele.

Kui tegevuse või investeringuobjekti käibemaksuta maksumus jääb vahemikku 5000 – 10 000 eurot võib kohalik tegevusgrupp saada vähem kui kolm hinnapakumust juhul kui riigihangete registris on avaldatud lihthanke teade. Riigihangete seaduse § 18² kohaselt peab hankija korraldama lihthanke kui hankelepingu eeldatav maksumus ilma käibemaksuta on võrdne lihthanke piirmääraga ehk 10 000 euroga või ületab seda. Seega kui hangitava tegevuse või investeringuobjekti käibemaksuta maksumus jääb vahemikku 5000 – 10 000 tuleb lõike 1 kohaselt saada vähemalt kolm hinnapakumust. Praktikaks ei ole alati kolme hinnapakumuse saamine võimalik või on nõude täitmine liialt aja- ja töömahukas. Nt ei ole lähipiirkonnas kolme teatud teenust pakkuvat isikut, kuid üleriigiliselt vastavat teenust pakkuvate isikute leidmine võtab täiendavat aega. Lisaks võivad kaugemalt hangitavale kaubale või teenusele lisanduda kulud, mis ei kajastu otseselt ostetava teenuse või kauba hinnas (nt transpordikulud), mistõttu hangitav ese, töö või teenus osutub kallimaks algselt plaanitud.

Eelnõu § 20 käsitleb kohaliku tegevusgrupi toetuse taotluse rahuldamist ja rahuldamata jätmist.

PRIA teeb kohaliku tegevusgrupi toetuse taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse kui taotleja, taotlus ja toetatav tegevus vastab nõuetele ning strateegia on heaks kiidetud Maaeluministeeriumipoolt. Taotluse rahuldamata jätmise otsuse teeb PRIA juhul kui taotleja, taotlus või toetatav tegevus ei vasta nõuetele või kui Maaeluministeerium on jätnud strateegia heaks kiitmata. Kui taotluse täies ulatuses rahuldamine ei ole põhjendatud selles sisalduvate mitteabikõlblike kulude tõttu, siis võib PRIA teha taotluse osalise rahuldamise otsuse vähendades toetuse summat mitteabikõlblike kulude võrra.

PRIA teeb kohaliku tegevusgrupi toetuse taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse 100 tööpäeva jooksul alates kohaliku tegevusgrupi toetuse taotluse esitamise tähtpäevast. PRIA kontrollib rahuldamise otsust tehes taotletava kohaliku tegevusgrupi toetuse suurust, et see ei ületaks kohaliku tegevusgrupi toetuse eelarvet.

Eelnõu § 21 sätestab kohaliku tegevusgrupi toetuse saaja kohustused.

Kohalik tegevusgrupp esitab PRIAle tegevuse elluviimist või investeeringu tegemist tõendavad dokumendid kuni üks kord kalendrikuus kuid mitte hiljem kulutuste tegemisele järgneva aasta 30. juuniks. Kuludokumentide tavapärasest lühem esitamise aeg on ettenähtud seetõttu, et kohaliku tegevusgrupi toetuse raames tehtavaid tegevusi rahastatakse pidevalt kogu programmiperioodi vältel ning seega peaks olema võimalik esitada ühe kalendriaasta kulutuste tõendamiseks kuludokumentid poole aasta jooksul pärast aasta lõppu. Lisaks on parema selguse huvides soovitatav esitada PRIAle ühe ürituse kulud tervikpaketina isegi juhul kui kulud on tehtud erinevates kalendrikuudes. See hõlbustab kuludokumentide kontrollimist PRIAs.

Kohaliku tegevusgrupi toetuse väljamaksmiseks ei tohi kohalikul tegevusgrupil olla riikliku maksu võlga või riikliku maksu võla tasumine on ajatatud. Maksuvõla tasumise ajatamise korral on maksud, mille tasumise tähtaeg on möödunud, tasutud ettenähtud summas. PRIAl on õigus kontrollida kogu taotluse menetlemise ajal ja enne toetuse väljamaksmist taotlejal ja toetuse saajal riikliku maksu võla olemasolu ning maksuvõla olemasolu korral selle ajatust ja maksete tähtaegset tasumist. Nõue on kehtestatud selleks, et tagada toetuse saaja jätkusuutlikkus.

Samuti PRIA kontrollib, et kohaliku tegevusgrupi suhtes ei ole algatatud likvideerimismenetlust ega välja kuulutatud pankrotti. Pankrotiseaduse § 1 lõike 3 alusel on juriidilisest isikust võlgnik maksejõuetu siis, kui võlgniku vara ei kata tema kohustusi ja selline seisund ei ole võlgniku majanduslikust olukorrast tulenevalt ajutine. PRIA kontrollib taotleja või toetuse saaja suhtes võimaliku algatatud likvideerimismenetluse või väljakuulutatud pankroti teate olemasolu Eesti Vabariigi ametlikust võrguväljaandest Ametlikud Teadaanded.

Lõikes 4 on nimetatud strateegia elluviimiseks vajalikud tegevused, mida kohalik tegevusgrupp peab täitma selleks, et saada kohaliku tegevusgrupi toetust. Nimetatud ülesandeid täidab ta jooksvalt kuni programmiperioodi lõpuni. Ülesannete täitmise kohustus on kohalikul tegevusgrupil, kui tema strateegia on heakskiidetud Maaeluministeeriumi poolt ning ta on saanud kohaliku tegevusgrupi toetust. Samas on § 47 lõike 3 kohaselt ette nähtud võimalus, et kohalik tegevusgrupp võib alustada nimetatud ülesannete täitmist ka enne § 13 lõikes 1 nimetatud strateegia heakskiitmist ja § 20 lõikes 3 nimetatud kohaliku tegevusgrupi toetuse taotluse rahuldamise otsuse tegemist.

Punkti 1 kohaselt kuulutab kohalik tegevusgrupp välja projektitaotluste vastuvõtuoja. Projektitaotlustena käsitletakse taotlust, mis on esitatud PRIAle kohaliku tegevusgrupi kaudu kohaliku tegevusgrupi tegevuspiirkonnas tegutseva ettevõtja, sihtasutuse, mittetulundusühingu, sealhulgas kohaliku tegevusgrupi, seltsingu ja kohaliku omavalitsuse üksuse (edaspidi *projektitoetuse taotleja*) poolt. Kohalik tegevusgrupp võib strateegias või strateegia meetmes kirjeldada täpsemaid nõudeid projektitoetuse taotlejale. Näiteks seada täpsemaid tingimusi selle kohta, millist ettevõtjat loetakse tegevuspiirkonnas tegutsevaks ettevõtjaks.

Punktid 2 ja 3 sätestavad nõuded, millist projektitaotluste esitamisega seotud teavet on kohalik tegevusgrupp kohustatud avalikustama oma tegevuspiirkonna elanikele. Ta peab avalikustama oma veebilehel või kohaliku levikuga väljaandes või muu meedia vahendusel strateegia meetmed ning projektitaotluste vastuvõtuoja ja projektitaotluste hindamise tähtaja vähemalt neli nädalat enne projektitaotluste vastuvõtu algust. Veebilehel avalikustatakse neli nädalat enne vastuvõtu algust teave strateegia meetme kohta ning hindamiskriteeriumid ja hindamise kord. Vastuvõtuoja kohta soovitame teavitada kohaliku ajalehe, valla ajalehe vm meedia vahendusel. Kohalik tegevusgrupp võib teavitamiseks kasutada ka sotsiaalmeedia kanaleid eeldusel, et kohalikul tegevusgrupil on selleks loodud oma konto, millele on juurdepääs kõigil inimestel ning arvestusega, et teavitust on võimalik PRIA hilisemalt kontrollida. Projektitaotluste hindamise tähtaeg, st aeg, mille jooksul hinnatakse projektitaotlusi tuleks ette näha hindamise korras. Taotlusvooru ajal, st projektitaotluste vastuvõtu väljakuulutamise kuupäevast kuni projektitaotluste hindamise lõppemiseni, ei ole lubatud hindamise kriteeriume ega ka hindamise korda muuta. Projektitaotluste hindamiskriteeriumid ja hindamise kord avaldatakse kohaliku tegevusgrupi veebilehel enne projektitaotluste vastuvõttu.

Punktis 4 on sätestatud, et kohalik tegevusgrupp peab projektitaotlused läbi vaatama, hindama ja tegema asjakohase ettepaneku taotluste paremusjärjestusse seadmise ja iga projektitaotluse rahastamise suuruse kohta lähtuvalt strateegiast ja rakenduskavast.

Kohalik tegevusgrupp moodustab projektitaotluste hindamiseks organi (edaspidi *töörühm*), kes on eraldiseisev organ kohaliku tegevusgrupi juhatusest ning kelle liikmed ei ole kohaliku tegevusgrupi juhatuse liikmed või kohaliku tegevusgrupi töötajad. Juhatuse liikmete lahusus töörühmast on vajalik eeskätt funktsioonide lahususe ning seeläbi läbipaistvama menetluse tagamiseks. Heaks tavaks on, et töörühma koosseisu ei kuulu ka kohaliku tegevusgrupi tegevpersonal (tegevjuht, raamatupidaja, meetme koordinaator, -spetsialist, -nõustaja jm) ja isikud, kes vahetult nõustavad projektitoetuse taotlejaid. Töörühm hindab projektitaotlusi hindamiskriteeriumite alusel ning koostab hindamistulemuste alusel projektitaotluste paremusjärjestuse ettepaneku, mille kinnitab juhatuse. Töörühm peab vastama määruse § 5 lõigete 2 ja 4 nõuetele, mille kohaselt töörühma liikmed on esindatud nii, et kohaliku omavalitsuse üksuste esindajate ja riigi või kohaliku omavalitsuse üksuse osalusega eraõiguslike juriidiliste isikute esindatus on alla 50% ning esindatud on kohaliku omavalitsuse üksused, kes vastavad määruse § 3 lõike 1 nõuetele.

Kui töörühma liige ja projektitoetuse taotleja on omavahel seotud, siis töörühma liige peab end taandama istungilt. Kui ühe strateegia meetme taotlusvoorus vastuvõetud taotluste hindamine toimub mitmel päeval, siis loetakse seda üheks istungiks. Seotusest tuleb viivitamata teavitada komisjoni esimeest ning oma asendusliiget kui see on määratud, kuid taandamise algatajaks võib olla ka teine menetlusosaline. Seotuse ilmnemisel tuleb vaadata igat konkreetset juhtumit eraldi, st kas konkreetset juhtumil esineb HMSis nimetatud taandamise alus või mitte ning kas isik võib olla otseselt või kaudselt huvitatud asja lahendist ning hinnata, kas ja millised asjaolud võivad tekitada kahtlust tema erapooletuses. Selliselt tuleb lahendada ka olukorrad, kus projektitoetuse taotluse esitajaks on KOV või KOVi omandis oleva äriühing või KOVi poolt asutatud sihtasutus või mittetulundusühing. Seega ei saa ette öelda, millised isikud tuleb taandada, st kui kaugele ulatub taandatavate isikute ring. Oluline on, et ei tohi tekkida isiku huvide kollisiooni. Seda aga tuleb igal üksikul juhul eraldi hinnata. HMS § 10 lõike 1 punktide 1–3 sätestatud juhul on menetluses osaleva isiku haldusmenetluses osalemine keelatud ilma, et oleks vaja täiendavalt tõendada või põhjendada kas suhe mõjutab menetluses osalevat isikut ka tegelikult. Loetelu ei ole ammendav, mis tähendab, et kui menetluses osalev isik on mõne muu isiku kaudu või mingi muu seose tõttu otsustusest isiklikult huvitatud, siis võib ka sel alusel nõuda menetluses osaleva isiku menetlusest kõrvaldamist. Sel juhul peab isiklik huvi olema aga küllaldase kaaluga. Taandamise nõudeid peab järgima ka kohaliku tegevusgrupi juhatuse või volinike koosolek kui ta kinnitab projektitaotluste paremusjärjestuse ettepanekut. Kuigi kohalike tegevusgruppide projektitaotluste hindamise protsess ei pea enam järgima rangelt kõiki

HMSi nõudeid, sest erinevalt perioodist 2007–2013 ei käsitata kohalikke tegevusgruppe enam haldusorganina, siis ühissätete määruse artiklis 34 lõike 3 punktis b nimetatud mittediskrimineeriva ja läbipaistva valikumenetluse tagamiseks on oluline kehtestada mõned haldusmenetluse seaduse põhimõtted ka projektitaotluste valikuprotsessile.

Projektitaotluste hindamiseks määratud töörühma liikmed peavad vahetuma ühe kolmandiku ulatuses arvates töörühma liikmete valimisest. Töörühma liikmete vahetumise nõue on uus nõue võrreldes eelmise perioodi nõuetega töörühmale. Nõude eesmärk on suurendada otsusprotsessi läbipaistvust ning kaasata enam tegevuspiirkonna erinevate elualade esindajaid ja oma ala eksperte. Töörühma liikmete arvu vähendamine ei tähenda liikmete vahetust.

Punktide 9–12 kohaselt esitab kohalik tegevusgrupp PRIAle hindamise tulemuste alusel kohaliku tegevusgrupi juhatuse otsusega vastuvõetud ettepaneku projektitaotluse paremusjärjestusse seadmise ja projektitaotluse rahastamise suuruse kohta koos protokolliga ära kirjutades, kahe nädala jooksul arvates juhatuse otsuse tegemisest. Protokollis tuuakse välja oluline teave taotlusvooru tulemuste kohta, sealhulgas projektitaotluste vastuvõtu aeg kohalikus tegevusgrupis, projektitaotluste hindamise aeg töörühmas, töörühma koosseis (hindaja nimi koos infoga selle kohta, millist sektorit ja huvirühma hindaja esindas), projektitaotluste nimekiri, milles on toodud andmed projektitaotlustes kavandatud tegevuste ja investeeringute ning taotletava toetuse summa kohta, projektitaotluste hindamistulemused, jne. Oluline on märkida iga projektitaotluse kohta hindamiskriteeriumite kaupa koondhindepunktid koos iga koondhindepunkti põhjendusega. Samuti lisatakse teave muude asjaolude kohta, mis on olnud oluline hindamisel (nt teave töörühma liikme taandamise kohta, hindamisel abiks olnud eksperdid jms). PRIA võib vajaduse korral küsida täiendavalt juurde ära kirjutades iga töörühma liikme allkirjastatud hindamislehest. See võib osutada vajalikuks võimalike vaiete lahendamisel. Hindamislehtedel oleva teabe kasutamisel tuleb arvestada ELÜPSi § 77 lõike 7 nõuet, mille kohaselt tuleb nii kohalikel tegevusgruppidel kui ka PRIAl tagada, et hindamistulemuste avaldamisel ei oleks omavahel võimalik seostada hindajat ja tema hinnangut. Nimetatud nõude täitmine aitab paremini kaitsta töörühma liikmeid võimalike mõjutuste eest. Kohalik tegevusgrupp esitab koos projektitaotluste hindamise protokolliga ettepaneku projektitaotluste paremusjärjestusse seadmise ja projektitaotluse rahastamise suuruse kohta. Ettepanek on vastu võetud kohaliku tegevusgrupi juhatuse otsusega. Ettepanek on aluseks PRIAle projektitaotluste rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuste tegemiseks. Lõpliku taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse tegemiseks kontrollib PRIA projektitaotluse nõuetele vastavust, sh kulutuste abikõlblikkust ELi õigusaktides, arengukavas, ELÜPSis ja määruuses sätestatud nõuetele ja üldjuhul ei kaldu otsuse tegemisel kõrvale kohaliku tegevusgrupi poolt esitatud taotluste paremusjärjestuse ettepanekust. Seega PRIA ise hindamist läbi ei vii, vaid arvestab paremusjärjestuse moodustamisel kohaliku tegevusgrupi ettepanekut. Kui projektitaotlus võetakse vastu üldkoosoleku otsusega, siis kohalik tegevusgrupp esitab PRIAle ära kirjutades kohaliku tegevusgrupi üldkoosoleku otsusest, millega on vastu võetud kohaliku tegevusgrupi projektitaotlus või kogukonnateenuse arendamiseks esitatud projektitaotlus ja iga projektitaotluse rahastamise suurus, kahe nädala jooksul arvates kohaliku tegevusgrupi üldkoosoleku otsuse vastuvõtmisest.

Need projektitaotlused, kus projektitoetuse taotleja ei vasta järelepärimisele ja nõ jätab taotluse esitamise pooleli, jätab kohalik tegevusgrupp hindamata ja saadab projektitaotluse koos kõigi lisadega PRIAsse e-postiga. Projektitoetuse taotleja poolt esitatud dokumendid on kättesaadavad kohalikule tegevusgrupile, kes peab need saatma PRIAle taotluse mitterahuldamise otsuse tegemiseks.

Kohalik tegevusgrupp avalikustab veebilehel ka teabe oma jooksva tegevuse kohta. Heakskiidetud projektitaotluste puhul avaldatakse andmed taotleja, toetatavate tegevuste ning toetuse summa kohta. Kui PRIA on teinud ühisprojekti toetuse rahuldamise otsuse, siis avaldatakse andmed ka ühis- ja koostööprojekti eesmärkide, partnerite ja tegevussuundade

kohta. Lisaks projekttaotluste kohta teabe avaldamisele peab kohalik tegevusgrupp avaldama oma veebilehel ka teabe üritustest (töötuba, õppepäev, õpituba, kursus, ümarlaud, infopäev, seminar, õppereis jms), mis on korraldatud huvi- ja sidusrühmadele tegevuspiirkonna elavdamiseks ja kohaliku tegevusgrupi otsustusorganite koosolekute kohta. Veebilehelt peaks olema leitav ürituse toimumise kuupäev, eesmärk, päevakava jm. Ürituse toimumise tõendamiseks on soovitatav teha fotosid, mida saab hiljem vajaduse korral esitada tehtud kulude tõendamiseks.

Iga-aastane kohustus on esitada seireandmed Maaeluministeeriumile andmete esitamise aastale eelneva kalendriaasta kohta. Seirearuanne sisaldab vähemalt andmeid strateegias seatud indikaatorite sihttasemete täitmise kohta, kirjeldatakse, milliseid tegevusi on ellu viidud tegevuspiirkonna elavdamiseks, ülevaade teavitamistegevustest meedias, probleemid ja edulugude näited, jne. Seirearuandes esitatavad andmed täpsustatakse vastavasisulise juhendiga. Esimesed seireandmed esitatakse 2017. aastal aastate 2015 ja 2016 kohta.

Lõike 5 on toodud kohaliku tegevusgrupi toetuse saamisega seotud tingimused, mis on olulises osas ühesugused arengukava kõigi meetmete toetuse saajatele.

Kohaliku tegevusgrupi toetuse saamiseks peab kohalik tegevusgrupp kogu programmiperioodi vältel viima ellu lõikes 4 nimetatud tegevused ja vastama määruse §-ides 3–5 sätestatud nõuetele, st peab järjekindlalt korraldama projektitaotluste vastuvõttu ja hindamist ning täitma tegevuspiirkonnale, kohaliku tegevusgrupi liikmesusele ja otsustusprotsessile esitatud nõudeid.

Toetuse abil soetatud investeeringuobjekti tuleb säilitada ja sihipäraselt kasutada vähemalt viis aastat. Investeeringuobjektiks loetakse materiaalselt vara, mille maksumus on kajastatud raamatupidamise sise-eeskirjades põhivarana või mille eeldatava kasutusega pikem kui kaks aastat.

Raamatupidamise korraldamisel tuleb arvestada, et toetusega seotud kulud ning neid kajastavad dokumendid tuleb selgelt eristada muudest dokumentidest. Samuti tuleb eraldi arvestust pidada perioodi 2007–2013, strateegia ettevalmistava toetuse ja perioodi 2014–2020 vahendite kasutamise kohta.

Punkti 9 kohaselt esitab kohalik tegevusgrupp PRIA-le vandeaudiitori poolt kinnitatud rahandusinformatsiooni, milles on kajastatud LEADER-lähenemise raames toetatavate tegevuste elluviimisega seotud tulud ja kulud. Rahandusinformatsiooni esitamise eesmärk on saada ülevaade tuludest, mida kohalik tegevusgrupp on teeninud subsideeritud tegevusega, ja kuludest, mida on kaetud saadud tuludega. Rahandusinformatsioon esitatakse kuue kuu jooksul pärast majandusaasta lõppemist. Rahandusinformatsiooni esitamine aitab vähendada riske, et PRIA subsideerib uuesti kulusid, mis on tuluga juba kaetud.

Eelnõu § 22 sätestab nõuded kohaliku tegevusgrupi toetuse abil tegevuse elluviimist ja investeeringu tegemist tõendavate dokumentide esitamisele.

Lõikes 1 on toodud, milliste dokumentide ärakirjad koos maksetaotlusega tuleb esitada elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu tõendamaks, et kohaliku tegevusgrupi toetust kasutatakse ettenähtud eesmärgil. Maksetaotluse koos dokumentide ärakirjadega tuleb esitada kuni kord kalendrikuus, sest arvestades esitatavate kuludokumentide mahtu, aitab regulaarne kuludokumentide esitamine vältida kuludokumentide kuhjumist PRIAs ja toetuse väljamakse tähtaja pikenemist. Soovitatav on esitada sama ürituse vms tegevusega seotud kuludokumendid kõik ühe korraga. Näiteks tervikpaketina kõik ühe seminari korraldamisega seotud kuludokumendid.

Punkti 1 kohaselt tuleb toetuse saajal esitada arve-saateleht või arve, mille on väljastanud isik, kellelt taotleja tellis teenuse või töö või ostis kaupa ning see arve-saateleht või arve peab vastama raamatupidamise seaduse §-s 7 algdokumendi kohta sätestatud nõuetele. Arve või arve-saateleht loetakse nõuetele vastavaks ka siis kui sellelt puuduvad raamatupidamiskirjendi järjekorranumber ja majandustehingut kirjendavat raamatupidamiskohustuslast esindava isiku allkiri, mis kinnitab majandustehingu toimumist.

Välisarvete korral arvestab PRIA maksmise päeval kehtinud Eesti Panga kurssi.

Punktides 2, 5 ja 10 on kohaliku tegevusgrupi puhul maksmist tõendavaks dokumendiks arvelduskonto väljavõte. Projektitoetuse taotlejatele kehtib lisaks arvelduskonto väljavõttele maksmist tõendavana dokumendina ka maksekorraldus või selle väljatrükk või arvelduskonto väljavõte.

Punkti 6 kohaselt esitatakse väljavõte palgalehest. Oluline on teada, et kinnipeetud maksu all mõeldakse tulumaksu, töötuskindlustusmaksu ja pensionikindlustusmaksu, mille maksmise kohustus on töövõtjal. Lisaks tuleb palgalehel näidata sotsiaalmaks ja haigushüvitise tööandjapoolne osa.

Punktis 7 nimetatud tööajatabeli ärakiri tuleb esitada juhul, kui kohalikus tegevusgrupis töötav töötaja täidab sama töölepingu raames lisaks strateegia rakendamiseks tehtavale tööle ka mingeid muid tööülesandeid ning juhul, kui töötaja töötab kohalikus tegevusgrupis osalise tööajaga olenemata sellest, kas töötaja täidab kohaliku tegevusgrupi juures veel teisi ülesandeid või mitte. Tööajatabelis tuleb selgelt eristada erinevad tööülesanded, et personalikulu oleks võimalik hüvitada vastavalt tööajatabelis näidatud tegelikule strateegia rakendamise heaks tehtud töö osakaalule, mitte näiteks töölepingus kokkulepitud proportsiooni alusel.

Punkti 8 kohaselt esitatakse PRIAle koolituse, seminari, teabepäeva või muu ürituse päevakava ja osalejate nimekiri, millel on märgitud osaleja kontaktandmed ja allkiri. Muude üritustena käsitatakse töötoa, õppepäeva, õpitoa, kursuse, ümarlaua, infopäeva jne korraldamist. Osavõtjate nimekirja ei pea PRIAle esitama massiürituste korral, kuna praktiliselt pole võimalik kõikide osalejate nimesid ja kontaktandmeid küsida ning üles märkida. Massiüritused on näiteks laadad, messid, festivalid jms.

Punkti 10 kohaselt tuleb lisaks raamatupidamise alg- ja maksmist tõendavatele dokumentidele esitada lähetuse tulemuste kokkuvõte. Kokkuvõttesse tuleb märkida vastuvõtjaorganisatsiooni nimi ja nende isikute kontaktandmed, kes vastuvõtjaorganisatsioonis programmi eest vastutavad. PRIA võib küsida muu hulgas ka osalejate nimekirja, programmi, detailsemat teavet iga osaleja transpordi- ja majutuskulude kohta, samuti kutset, kui osaletakse konverentsil, seminaril või muul üritusel jne.

Punktis 11 nimetatud mootorsõiduki kasutamist tõendavad dokumendid on sõidupäevik andmetega sõidu kuupäeva, marsruudi, eesmärgi ja läbisõidu kohta ning registreerimistunnistuse ärakiri. Sõidupäevikus peab olema kirjas ka odomeetri alg- ja lõppnäit ning lähte- ja sihtpunkt, et PRIAl oleks võimalik kohapealsete kontrollide käigus näitade õigsust kontrollida.

Kui sõiduk kuulub eraisikule või teisele asutusele, st mitte toetuse saajale, ja sõiduki kasutaja on registreerimistunnistusel omaniku või kasutajana märgitud, siis esitatakse sõiduki registreerimistunnistuse ärakiri. Kui registreerimistunnistusel vastavat märget ei ole, siis tuleb lisaks esitada sõiduki kasutamise õigust tõendav volikirj. Asjakohaste sõidukulude hüvitamise määr on kuni 0,3 eurot sõidetud kilomeetri kohta, kuid mitte rohkem, kui 335 eurot kalendrikuus.

Punkti 14 kohaselt tuleb kohalikul tegevusgrupil esitada ära kiri dokumendist, milles selgub tema ülesanne ja rahaline panus sellise ürituse korraldamises, milles ta on partner. Dokumendist peab selgelt välja tulema, milliste tegevuste elluviimise eest vastutab kohalik tegevusgrupp ja kui suur on tema rahaline panus mitme partneri koostöös elluviidavas ürituses. Eelmisel perioodil ilmnas, et alati ei olnud võimalik täpselt määratleda kohaliku tegevusgrupi tegevusi ja rahalist panust üritustes (nt Mardilaat Soomes, piirkondlikud tähtpäevad, vabariigi aastapäeva üritused jt), mida korraldati koostöös teiste asutuste ja organisatsioonidega (nt kohalik omavalitsuste liit, Külaliikumine Kodukant, maavalitsus jt) ja seetõttu on parema selguse huvides vajalik, et kohalik tegevusgrupp esitaks kohaliku tegevusgrupi toetuse väljamaksmiseks ära kirja dokumendist (nt raamleping, koostöökokkulepe, protokoll, tegevuskava jms), millest ilmneksid kohaliku tegevusgrupi ülesanded ja rahaline panus ühisürituses.

Punkti 15 kohaselt tuleb kohalikul tegevusgrupil esitada hinnapakumuse, mis koosneb § 19 lõike 1 kohaselt kohaliku tegevusgrupi poolt väljastatud tehniliste tingimuste loetelust (ehk pakkumuskutsest) ja hinnapakujalt saadud hinnapakumusest.

Lõigetega 2 ja 3 reguleeritakse dokumentide esitamine liisingu puhul. Liisingu andjaks võib olla krediitiasutuste seaduse alusel ja korras tegutsev krediitiasutus või tema konsolideerimisgruppi kuuluv finantseerimisasutus. Liisimisel tuleb silmas pidada, et liisitava asja omandiõigus peab olema üle läinud toetuse saajale 30. juuniks 2023. aastal.

Lõikes 5 on nimetatud andmed, mida tuleb esitada maksetaotluses, mille vormi koostab ja avaldab oma veebilehel PRIA.

Eelnõu § 23 sätestab kohaliku tegevusgrupi toetuse määra ja suuruse.

Kohaliku tegevusgrupi toetust antakse kuni 100% toetatava tegevuse või investeeringu abikõlblike kulude maksumusest. Kohaliku tegevusgrupi kui organisatsiooni toimimiseks võib kasutada kuni 20% §-s 9 nimetatud strateegia rakendamise eelarvest. Kohaliku tegevusgrupi toetuse eelarvet võib kasutada § 16 lõigetes 2 ja 3 nimetatud jooksvate ja tegevuspiirkonna elavdamiseks tehtavate abikõlblike kulude hüvitamiseks.

Eelnõu § 24 reguleerib kohaliku tegevusgrupi toetuse väljamaksmist ja toetuse maksmisest keeldumist.

Eelnõu § 25 sätestatu annab võimaluse rahastada kohalike tegevusgruppide jooksvaid ja tegevuspiirkonna elavdamiseks tehtavaid kulusid enne reaalseid kulutuste tekkimist, mis tähendab seda, et toetuse saaja võib taotleda toetuse osalist väljamaksmist enne, kui on tekkinud rahaline kohustus kolmanda osapoole ees, sealhulgas sõlmitud leping töövõtjaga või esitatud kuludokument kohalikule tegevusgrupile. Toetuse saaja, kelle toetatava tegevuse elluviimist rahastatakse riigieelarvelistest, sh sildfinantseerimise vahenditest enne töö, teenuse või kauba eest tasumist, peab olema piisavalt usaldusväärne.

ELÜPSi § 82 lõike 7 kohaselt on toetuse saaja piisavalt usaldusväärne, kui tal ei ole riikliku maksu maksuvõlgnevust või maksuvõla tasumine on ajatatud, tema suhtes ei ole algatatud likvideerimis- ega pankrotimenetlust, kes on tähtaegselt tagasi maksnud riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest makstud toetuse või on tagasimaksmise ajatamise korral tagasimaksed tasunud ajakava kohaselt ning ta on varem tegevuse elluviimise rahastamise otsuse alusel saadud raha kasutanud sihipäraselt ja tähtaegselt.

Kohaliku tegevusgrupi tegevuse rahastamiseks enne töö, teenuse või vara soetamise eest tasumist tuleb esitada PRIA-le vormikohane taotlus, milles taotleja peab põhjendama vajadust rahastada toetatavat tegevust enne reaalseid kulutuste tekkimist ning esitada andmed kavandatavate kulutuste kohta, mille tegemiseks rahastamist taotletakse. Nimetatud

rahastamisskeemi raames saadud raha võib kohalik tegevusgrupp kasutada üksnes määruse § 16 lõikes 2 ja 3 nimetatud abikõlblike kulude eest tasumiseks.

Summa, mille ulatuses rahastatakse kohaliku tegevusgrupi tegevust enne töö, teenuse või vara soetamise eest tasumist võib moodustada maksimaalselt 5% kohaliku tegevusgrupi toetuse eelarvest.

Taotlus kohaliku tegevusgrupi tegevuse rahastamiseks enne töö, teenuse või vara soetamise eest tasumist peab olema esitatud hiljemalt 1. juuliks 2020. a. Nimetatud rahastamisskeemi raames saadud raha peab olema abikõlblike kulutustega kaetud ning nõuetekohased kuludokumendid PRIAle esitatud hiljemalt 31. detsembriks 2022. a.

Kohaliku tegevusgrupi tegevuse rahastamiseks enne töö, teenuse või vara soetamise eest tasumist taotluse menetlemiseks on PRIAs aega 20 tööpäeva. PRIAl on õigus jätta taotlus rahuldamata, kui kohaliku tegevusgrupi varasem tegevus ei ole olnud usaldusväärne, on ilmnunud rikkumisi jms, samuti vähendada taotletavat summat või nõuda tagatist. Tagatisena aktsepteerib PRIA krediitiasutuse poolt väljastatud garantiid.

Taotluse allkirjastab kohaliku tegevusgrupi esindusõigust omav isik elektrooniliselt esitatava taotluse puhul digitaalallkirjaga.

Eelnõu § 26 reguleerib esitatud dokumentide säilitamise nõudeid.

Eelnõu 4. peatükk käsitleb projektitoetust.

Eelnõu § 27 sätestab nõuded projektitoetuse taotlejale.

Lõikes 1 on toodud isikud, kes saavad olla projektitoetuse taotlejateks. Projektitoetust võib taotleda kohaliku tegevusgrupi toetust saanud kohaliku tegevusgrupi tegevuspiirkonnas tegutsev ettevõtja, kohalik omavalitsuse üksus, sihtasutus, seltsing, põllu- ja maamajanduse valdkonna riigimuuseum ja mittetulundusühing ning kohalik tegevusgrupp. Kuna taotluse esitajaks on kohaliku tegevusgrupi tegevuspiirkonnas tegutsev juriidiline isik, siis kohalik tegevusgrupp võib strateegias või strateegia meetmes kirjeldada täpsemaid nõudeid projektitoetuse taotlejale. Näiteks kui kohalik tegevusgrupp peab vajalikuks seada täpsemaid tingimusi selle kohta, millist ettevõtjat loetakse tegevuspiirkonnas tegutsevaks ettevõtjaks. Üldjuhul peab projektitoetuse taotleja tegutsema selle kohaliku tegevusgrupi tegevuspiirkonnas, kust ta toetust taotleb. Näiteks, kui ettevõtja tegutseb mitme kohaliku tegevusgrupi tegevuspiirkonnas, siis on lubatud toetuse taotlemine mõlemalt kohalikult tegevusgrupilt eeldusel, et ei toimu topelfinantseerimist. Igal kohalikul tegevusgrupil on õigus piirata projektitoetuse taotlejate ringi. Kui sellised piirangud on seatud, siis peab see olema kirjeldatud ka strateegia meetmes.

Oluline on märkida, et kohalik tegevusgrupp mittetulundusühinguna võib olla projektitoetuse taotleja, kuid tema taotlus peab olema vastu võetud kohaliku tegevusgrupi üldkoosoleku otsusega. Kohaliku tegevusgrupi projektitoetuse taotlust § 21 lõike 4 punktis 6 tööühm ei hinda, vaid see esitatakse koos ära kirjaga üldkoosoleku otsusest PRIAle, kes kontrollib kavandatud tegevuste abikõlblikkust ja vastavust õigusaktide nõuetele. Üldkoosoleku otsusest peab nähtuma, et kohaliku tegevusgrupi projektitoetuse taotlus vastab strateegiale ja rakenduskavale. Eelmisel programmiperioodil hinnati kohaliku tegevusgrupi projektitoetuse taotlusi koos teiste taotlustega ja see tekitas avalikkuses küsimuse kas hindamine on piisavalt läbipaistev ja objektiivne. Sellele juhtis tähelepanu ka Riigikontroll oma kontrolliaruandes „LEADER-programmi toetuste jagamine“ (<http://www.riigikontroll.ee>). Kuna ühissätete määruse artikli 34 lõike 4 kohaselt võib kohalik tegevusgrupp taotleda ka projektitoetust, siis parema selguse huvides on perioodil 2014–2020 ettenähtud kõikide kohaliku tegevusgrupi projektitoetuse taotluste, sh ka riigisiseste ja piiriüleste koostööprojektide taotluste rahuldamise ja rahuldamata jätmise otsuste tegemine lahus tegevuspiirkonna teiste projektitoetuse taotlejate

poolt esitatud taotluste hindamisest ja heakskiitmisest või heaks kiitmata jätmise protsessist. Seejuures kehtivad kõik strateegias või strateegia meetmes ettenähtud projektitoetuse taotlemiseks seatud nõuded ka kohalikele tegevusgrupile.

Lõikes 3 on toodud nõuded, mis peavad olema täidetud projektitoetuse taotlejate poolt.

Punktis 1 on toodud, et kui taotlejaks on seltsing, siis peab seltsinguleping olema sõlmitud kirjalikult ja vähemalt viieks aastaks alates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest. Nõue on kehtestatud hilisema järelevalve teostamise tagamiseks. Seltsingul on võimalik projektitoetust taotleda ainult teadmussiirde projektidele (mõiste avatud § 28), kui ta vastab kohaliku tegevusgrupi poolt teadmussiirde osutajale seatud nõuetele.

Punkti 2 kohaselt peab projektitoetuse taotleja vastama Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 III jaotise I peatükis ja strateegia meetmes nimetatud taotleja kohta esitatud nõuetele ning riigiabi reeglitest tulenevatele nõuetele.

Punktis 3 on öeldud, et taotlejal ei või olla maksuvõlga. Juhul, kui taotlejal on maksuvõlg, siis peab see olema ajatatud ning maksuvõla ajatamise korral peavad maksud olema makstud õigeaegselt. Nõue on kehtestatud, et tagada taotleja jätkusuutlikkus.

Punkt 4 on kehtestatud selleks, et välistada topeltfinantseerimise võimalus riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest või muust tagastamatust riigiabist või vähese tähtsusega abist. Nõude täitmisel peab silmas pidama, et ühele ja samale abikõlblikule kulule ei või toetust taotleda erinevatest rahastamisvahenditest. Samuti ei tohi taotleja taotleda toetust ühele ja samale abikõlblikule kulule mitu korda.

Punktis 5 on öeldud, et juhul, kui taotleja on saanud eelnevalt toetust riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi või vähese tähtsusega abi, mis on nõutud tagasi, siis peavad olema tagasimaksed tehtud tähtaegselt ja nõutud summas. Nõue on siseriiklik, ning eesmärgiks on toetuse sihispärane kasutamine ning taotleja usaldusväarsuse kontrollimine.

Punkti 6 kohaselt ei tohi taotleja suhtes olla algatatud likvideerimismenetlust ega kohtuotsusega välja kuulutatud pankrotti. Pankrotiseaduse § 1 lõike 3 alusel on juriidilisest isikust võlgnik maksejõuetu siis, kui võlgniku vara ei kata tema kohustusi ja selline seisund ei ole võlgniku majanduslikust olukorrast tulenevalt ajutine. PRIA kontrollib taotleja või toetuse saaja suhtes võimaliku algatatud likvideerimismenetluse või väljakuulutatud pankroti teate olemasolu Eesti Vabariigi ametlikust võrguväljaandest Ametlikud Teadaanded.

Punktis 7 on sätestatud, et taotleja võib olla asutatud tähtajaliselt, kuid see tähtaeg ei tohi olla lühem kui vähemalt viis aastat alates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest.

Lõige 4 sätestab, et kavandatava tegevuse elluviimist või investeeringu tegemist ei või alustada varem ja tegevuse elluviimist või investeeringu tegemist tõendavad dokumendid ei või olla väljastatud varem, kui kohaliku tegevusgrupi poolt projektitoetuse taotluse PRIAle esitamise päevale järgneval päeval. Paragrahvi 39 lõike 6 kohaselt edastab kohalik tegevusgrupp hinnatud projektitaotlused koos hindamise protokolliga ja paremusjärjestuse ettepanekuga PRIAle. Seega kavandatava tegevuse elluviimist või investeeringu tegemist võib alustada pärast seda kui kohalik tegevusgrupp on hinnanud projektitaotlused, teinud oma ettepaneku paremusjärjestuse kohta ja edastanud selle PRIAle. Alates järgmisest PRIAle projektitaotluste edastamise päevast võib alustada projekti elluviimist. Teavituse selle kohta, et projektitaotlus on jõudnud PRIAsse saab projektitoetuse taotleja elektrooniliselt oma e-posti aadressile, kui ta on PRIA e-teenuse keskkonna (e-PRIA) seadetes märkinud, et ta soovib saada teavitusi oma e-posti aadressile. Kui vastav märge on tehtud, siis projektitoetuse taotleja saab oma e-posti aadressile teated selle kohta kui taotlus on kohalikele tegevusgrupile esitatud, kui kohalik tegevusgrupp on selle tagasi

lükanud muutmiseks ning kui kohalik tegevusgrupp on projektitaotluse esitanud PRIA-le. Kui projektitoetuse taotleja ei ole teinud vastavat märget seadistuses, siis saadetakse talle e-PRIA teavituste blokki teade selle kohta, et projektitaotlus on esitatud kohalikule tegevusgrupile ja teine teade selle kohta, et kohalik tegevusgrupp on esitanud projektitaotluse PRIA-le. Nende teadete saamiseks tuleb jälgida e-PRIA teavitusi.

Eelnõu § 28 sätestab nõuded projektitoetuse taotlejale tulenevalt toetatava tegevuse liigist.

Projektitoetuse taotleja saab taotleda projektitoetust strateegia meetmetes toodud tegevuste elluviimiseks, sealhulgas maaelu arengu määruse artiklis 44 nimetatud LEADERi koostöötegevuste elluviimiseks.

Lõike 2 punktide 1 ja 2 kohaselt peab ehitise, mida ehitatakse või kuhu inventar või seade paigaldatakse, või mootorsõiduk, kuhu seade paigaldatakse, olema taotleja omandis või talle antud õiguslikel alustel kasutamiseks vähemalt viieks aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest. Samas aga kui taotletakse toetust uue hoone püstitamiseks, siis peab kavandatava hoone alune maa olema taotleja omandis või sellele peab taotleja kasuks olema seatud hoonestusõigus. Ehitiste ehitamisel ja rekonstrueerimisel peab olema ehitisluba või ehitusteatis, kui see on ettenähtud ehitusseadustiku kohaselt. Taotlemisel eraldi dokumendina seda ei esitata, sest PRIA kontrollib vajalike dokumentide olemasolu ehitisregistrist. PRIA kontrollib ehitusloa või ehitusteatise olemasolu esimese maksetaotluse esitamisel, st enne projektitoetuse väljamaksmist.

Punkt 3 sätestab tingimused kogukonnateenususe kui toetatava tegevuse kohta. Kogukonnateenusus on kasumit mitte taotlev tegevus, mille arendamiseks võivad toetust taotleda erinevas õiguslikus vormis tegutsevad isikud. Kogukonnateenususel puudub õigusaktidega reguleeritud mõiste, kuid nii LEADER-lähenemise kui ka muude abiprogrammide kujundamisel on sotsiaalpartnerid tõstatanud vajaduse toetada tegevusi, mis oma olemuselt on ettevõtlus, kuid arvestades potentsiaalset tarbijate arvu ei tooda kasumit teenuse pakkujale. Antud määruse kontekstis pakutakse lahendusena anda toetust kogukonnateenususte arendamiseks kuni 90% abikõlblikest kuludest tingimusega, et kohalik tegevusgrupp on strateegias kaardistanud nõ turutõrke, ehk siis teenused, millistest on puudus kogukonnas või kogukondades, kes on see kogukond, kellele teenus on mõeldud, kes kogukonnast võiks teenust pakkuda jne.

Kogukonnateenususe määramisel strateegias võib aluseks võtta Ernst & Young Baltic AS poolt 2012. aastal läbiviidud uuringus „Avalikuks kasutamiseks mõeldud objektide mõju kogukonnale ning investeeringute vajadus sotsiaalse ja tehnilise infrastruktuuri parandamiseks maapiirkondades“ (<http://www.agri.ee/et/uudised-pressiinfo/uuringud/valdkondlikud-uuringud/pollumajandus-ja-maaelu>) välja pakutud definitsiooni, mille kohaselt on kogukonnateenusus kogukonna liikmelt kogukonna liikmetele pakutav teenus, mis lähtub kogukonna vajadustest. Kogukonnateenususte kaardistamisel võiks lähtuda küsimustest:

- Kas piirkond, kus teenust pakutakse, on mõistliku suurusega;
- Kas teenus on kogukonna algatuslik ja kättesaadav piirkonnas;
- Kas teenus on suunatud kogukonna liikmetele (kas kogukonnas on piisavalt teenuse tarbijaid);
- Kas teenust pakuvad kogukonnaliikmed;
- Kas teenuse pakkuja on piirkonnas tegutsev ühendus, ettevõtte, eraisik või eraisikute rühm;
- Selgitada välja, ega kohalik omavalitsus pole võtnud endale teenuse pakkumise kohustust;
- Kas teenus on kasumit mittetaotlev, kuid kahjumit mittepõhjustav;
- Kas teenus ei toimi avatud turu situatsioonis;
- Kas teenus ei paku kõlbatut konkurentsi piirkonna ettevõtetele;

Milline on kavandatava teenuse hinnatase, st kas teenust pakutakse kogukonnale mõõduka hinna eest või tasuta. Sama teenuse pakkumisel kogukonnast väljapoole peaks hinnakiri vastama turu tasemele.

Lõige 3 sätestab koostöö-, ühis- ja teadmussiirdeprojekti mõiste. Kuna projektitaotlustes kavandatud tegevused, projektitoetuse taotlejad ja toetuse saajad peavad järgima maaelu määruse artiklites 14–44 toodud nõudeid, siis on vajalik täpsustada määruses nõudeid koolitaja teavitustegevuse elluviijale ja ühistegevusele.

Punkt 2 sätestab ühisprojekti mõiste, mille järgi kaks või enam juriidilist isikut või füüsilisest isikust ettevõtjat koostavad ühise tegevuskava, mille pikkuseks on 2 aastat (vähemalt 24 kuud) kuni 4 aastat. Ühisprojekti puhul on üks ühisprojekti osalejatest taotleja, kes kaasab koostööpartnereid.

Punkti 3 kohaselt peab teadmussiirde ja teavituse osutaja (edaspidi *koolitaja*) omama asjakohast suutlikkust. LEADER-lähenemise kontekstis tähendab see seda, et kohalik tegevusgrupp võib määratleda nõuded koolitajale rakenduskavas. Nõuded koolitajale võivad olla eraldi seatud sisulisele koolitajale kui ka koolituse organiseerijale.

Lõigetes 4 ja 5 on toodud andmed, mis peavad olema kajastatud ühisprojekti tegevuskavas. Ühisprojekti kavandavad tegevused peavad arvestama maaelu määruse artiklites 35 ja 61 toodud nõudeid. Ühissätete määruse artikli 61 kohased jooksvad kulud võivad olla tegevuskulud, personalikulud, koolituskulud, suhtekorraldusega seotud kulud, finantskulud ja võrgustikutööga seotud kulud. Ühisprojekti tegevuskava vormis koostab PRIA ja avaldab selle oma veebilehel.

Määruse § 29 kehtestab koostööprojektidele esitatavad nõuded.

Kohalik tegevusgrupp võib algatada koostööprojekti, mille partneriteks võivad olla vähemalt kaks kohalikku tegevusgruppi, kes rakendavad strateegiat, mis vastab ühissätete määruse artikli 33 nõuetele. Koostööprojekti partneriks võib lisaks teisele KTGLE olla ka maapiirkonna kohalike avalik-õiguslikest ja eraõiguslikest isikutest partnerite rühm, kes rakendab kohaliku arengu strateegiat ELis või EList väljaspool ning muu kui maapiirkonna kohalike avalik-õiguslikest ja eraõiguslikest isikutest partnerite rühm, kes rakendab kohaliku arengu strateegiat. Näiteks võib koostööprojekti teha kohalik LEADER tegevusgrupp Eestis ning kalanduse tegevusgrupp (FLAG) Saksamaal, kuna mõlemad rakendavad strateegiat, mis vastab ühissätete määruse artiklile 33. Partneriteks võivad olla ka partnerlused, kes viivad ellu strateegiaid URBACT programmi raames.

Kohalik tegevusgrupp võib taotleda projektitoetust piiriülese koostööprojekti ettevalmistamiseks. Selleks peab ta potentsiaalsete partneritega sõlmima ühiste kavatsuste kokkuleppe, milles on toodud partnerite nimed, kontaktandmed, tulevase koostööprojekti eesmärgid ja selle orienteeruv elluviimise ajakava. Koostööprojekti ettevalmistav projekt ei pea lõppema koostööprojekti, sest partneritega koostööprojekti järele võib selguda, et ühisosa ei ole piisav, et algatada koostööprojekti, nt partneritel ei piisa rahaliselt vahendite, keeleprobleemid, erinevad ootused projektile vms. põhjustel, mis ei toeta koostööprojekti algatamist. Piiriüleste koostööprojektide ettevalmistamisel on abikõlblikud kulud, mis on seotud tegevustega, mida on mõistlik teha enne koostööprojekti alustamist, näiteks nagu uuringud, analüüsid, konsultatsioonid, kohtumiste korraldamine. Samuti personali- ja tegevuskulud, tõlkekulu, reisi- ja transpordikulu.

Koostööprojekti, millele algatamiseks on taotletud ka ettevalmistavat toetust, projektitoetuse taotluse võib esitada juhul, kui koostööprojekti ettevalmistava toetuse viimane maksetaotlus on esitatud PRIAle. See tähendab, et kui näiteks soovitakse algatada noorte rahvusvaheliste suhete

arendamise teemalist koostööprojekti, siis võib taotluse PRIAle esitada pärast seda kui kõik ettevalmistava projektiiga seotud kuludokumendid on esitatud PRIAsse.

Koostööprojekti taotlus koos koostöö kokkuleppega peab olema PRIAle esitatud 31. detsembriks 2020.

Etapid piiriülese koostööprojekti taotluse esitamisel:

1. vajaduse korral kohalik tegevusgrupp algatab ja viib ellu koostööprojekti ettevalmistava projekti sõlmides planeeritavate partneritega ühiste kavatsuste kokkuleppe, mis vastab lõikes 2 toodud nõuetele. Koostööprojekti ettevalmistav projekt tuleb enne PRIAle esitamist vastu võtta kohaliku tegevusgrupi üldkoosoleku otsusega. Koostööprojekti ettevalmistav projekti elluviimiseks on aega maksimaalselt kaks aastat;
2. koostööprojekti osalejad sõlmivad koostöökokkuleppe, mis peab vastama lõikes 3 toodud nõuetele. Sellele peavad oma kinnituse andma kõik koostööprojekti osalevad osapooled;
3. koostööprojekti taotlus peab olema vastu võetud kohaliku tegevusgrupi üldkoosoleku otsusega;
4. ära kiri koostöölepingust koos koostööprojekti taotlusega esitatakse PRIAle pärast ettevalmistava koostööprojekti elluviimist;
5. PRIA teeb piiriülese koostööprojekti ettevalmistava toetuse või koostööprojekti toetuse taotluses esitatud kavandatud tegevuste abikõlblikkuse kontrolli ning taotleja ja toetuse saaja vastavust õigusaktides sätestatud nõuetele. PRIA teeb projektitoetuse taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse;
6. PRIA edastab ära kirja koostöölepingust Maaeluministeriumile, kes teavitab Euroopa Komisjoni koostöölepingust;
7. Maaeluministerium teavitab nii PRIAt kui ka koostööprojekti taotlejat teabe esitamisest Euroopa Komisjonile;
8. koostööprojekti võib ellu viia kolme aasta jooksul.

Etapid siseriikliku koostööprojekti jaoks taotluse esitamisel:

1. siseriikliku koostööprojekti ettevalmistamise kulud kaetakse tegevuspiirkonna elavdamise kuludest ja seepärast ei ole siseriikliku koostööprojekti ettevalmistamiseks projektitaotluse esitamist ette nähtud;
2. koostööprojekti osalejad sõlmivad koostöökokkuleppe, mis peab vastama lõikes 3 toodud nõuetele. Sellele peavad oma kinnituse andma kõik koostööprojekti osalevad partnerid;
3. koostööprojekti peab olema vastu võetud kohaliku tegevusgrupi üldkoosoleku otsusega;
4. ära kiri koostöölepingust koos projektitoetuse taotlusega esitatakse PRIAle, kes kontrollib kavandatavate tegevuste abikõlblikkust ning taotleja ja toetuse saaja vastavust õigusaktides sätestatud nõuetele;
5. PRIAle taotluse esitamise päevale järgneval päeval võib alustada riigisisese koostööprojekti elluviimisega;
6. koostööprojekti viiakse ellu 3 aasta jooksul.

Eelnõu § 30 kehtestab abikõlblikud kulud projektitoetuse taotlemisel.

Toetatava tegevuse või investeeringu abikõlbliku maksumuse moodustavad tegevuse või investeeringuobjekti käibemaksuta maksumus, tegevus, mida taotleja saab teha mitterahalise omafinantseeringu katteks ning abikõlbliku tegevuse või investeeringu tähistamiseks vajaliku sümboolika käibemaksuta maksumusest, kui taotleja on käibemaksukohustuslane. Kui projektitoetuse taotleja ei ole käibemaksukohustuslane, siis moodustavad toetatava tegevuse või investeeringu abikõlbliku maksumuse tegevuse või investeeringu käibemaksuga maksumus, taotleja mitterahaline omafinantseering ning abikõlbliku tegevuse või investeeringu tähistamiseks vajaliku sümboolika käibemaksuga maksumusest. Käibemaks on abikõlbmatu juhul kui selle tagastamist on võimalik taotleda käibemaksuseaduse alusel. Seega projektitoetuse taotlejal, kel on vastavalt käibemaksuseadusele õigus taotleda käibemaksu tagastust, peab seda võimalust kasutama, sest ühissätete määruse artikli 69 lõike 3 punkti c

kohaselt saab abikõlblikuks lugeda ainult tagastamatut käibemaksu. Kui projektitoetuse taotleja ei kasuta käibemaksuseadusest tulenevat õigust taotleda käibemaksu tagastust, siis jääb käibemaksukulu tema enda kanda.

Abikõlblikud kulud projektitoetuse taotlemisel on toodud kooskõlas maaelu määruse artiklitega 45 ja 61, mille kohaselt võib toetust anda ehitiste ehitamiseks ja parendamiseks, masinate ja seadmete ostmiseks ja paigaldamiseks, investeeringutega kaasnevate uuringute tegemiseks, arvutitarkvara ostmiseks ja paigaldamiseks, teostatavusuuringute tegemiseks ning jooksvate kulude (tegevuskulud, personalikulud, koolituskulud, finantskulud, võrgustikutööga seotud kulud, suhtekorraldusega seotud kulud) katteks kui jooksvad kulud on rahastamiskõlblikud maaelu määruse artiklites 14–44 meetmete kohaselt. Eraldi on tegevusena välja toodud taristuinvesteeringud, st investeeringud elektri- ja veevarustuse, kanaliseerimisvõrgu, uue põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrgu ja juurdepääsuteede ehitamiseks, rajamiseks või rekonstrueerimiseks, kaasaratud nende juurde kuuluvate seadmete ostmiseks, paigaldamiseks ja vastava võrguga liitumiseks. Taristuinvesteeringuks loetakse investeeringut üksiktarbija liitumispunkti.

Ehitise ehitamise ja parendamise kulude ning taristuinvesteeringute osaks võivad olla ka kavandatava ehitise projekteerimistööd ja omanikujärelevalve ja muinsuskaitsejärelevalve tegemise kulud. Omanikujärelevalve ja muinsuskaitsejärelevalve tegemise maksumus võib moodustada kuni 3% ehitustööde maksumusest. Ehitustööde hulka ei arvata projekteerimistööde kulusid. Ehitise parendamine ei ole ehitise ehitamine ehitusseadustikus sätestatud tingimustel ja korras. Parendamise all mõeldakse lihtsamaid remonditöid (näiteks hoone värvimine, remont, katusematerjali vahetamine sama materjali vastu, mis enne oli jne), mille kaudu pikendatakse materiaalse põhivara eluiga ning tõstetakse selle väärtust. Teostatavusuuring on eeluuring, et teha kindlaks projekti edu tõenäosus. Selles uuringus analüüsitakse probleemi lahendusvõimalusi ning soovitatakse parimat lahendust. Teostatavusuuring hõlmab tavaliselt nii majanduslikku, tehnilist, ajalist kui organisatsioonilist teostatavust, sh ka sotsiaalse mõju ja keskkonnamõju hindamist.

Kasutatud seadme või masina ostmine ja liisimine on abikõlblik ettevõtjale, mittetulundusühingule ja sihtasutusele tingimusel, et ta esitab PRIA-le tõendava dokumendi selle kohta, et hinnapakkuja ei ole seadme või masina ostmiseks varem saanud toetust riigieelarvelistest või muudest ELi või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi, ostetava kasutatud masina või seadme hind on uue samalaadse masina või seadme hinnast madalam ja ostetava kasutatud masina või seadme eeldatav kasutusiga on vähemalt viis aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest.

Käibemaksuseaduse tähenduses loetakse kasutatud kaubaks kasutuses olnud vallasasja, mis on kasutatav olemasoleval kujul või pärast parandamist. Seega kasutatud seadme või masina tuleb all mõista, et abikõlblik on selline seade või masin, mille on üks lõpptarbija edasi müünud või andnud järgmisele lõpptarbijale.

Seade on omavahel ühendatud seadiste või plokkide kogum. Näiteks elektri-, kliima-, kütte-, labori-, lüpsi-, mälu-, teimi-, külmutus-, juht-, automat- tõste-, teisaldusseade jne.

Abikõlblikud kulutused ei ole põhjendatud ja majanduslikult otstarbekad, kui on tegemist toreduslike kulutustega tsiviilseadustiku üldosa seaduse tähenduses ehk kulutused, millega taotletakse peamiselt asja mugavust, meeldivust, ilu jms.

Eelnõu § 31 sätestab mitteabikõlblikud kulud projektitoetuse taotlemise korral.

Lõikes 1 on toodud mitteabikõlblikud kulud projektitoetuse taotlemise korral.

Punkti 1 kohaselt ei ole abikõlblikud maa ja ehitiste ostmise, üürimise ja rentimise kulud. Rentimise kulude puhul on silmas peetud pikaajalisi maa ja ehitiste rentimise kulusid,

kaasaarvatud liisingu abil maa ja ehitiste ostmist. Kuid abikõlblikud on lühiajalised, projekti ellu viimiseks tehtavad rendikulud. Parema selguse huvides on öeldud, et abikõlblikud on kontoriruumi ja mitmesuguste ürituste korraldamiseks vajaliku maa või ruumide rentimise kulud. Näiteks on abikõlblik kulu laada korraldamiseks maa rentimine, suure rahvusvahelise ürituse korraldamiseks kogu ehitise (hoone) rentimine, koolituste läbiviimiseks ruumide rentimine, kontoriruumide rentimine projekti elluviimise ajaks, kaasaarvatud pikema kui ühe aastaste projektide (nt 4 aastase tegevuskava alusel elluviidav ühisprojekti) elluviimise tarbeks ruumide rentimine jms.

Punkti 2 kohaselt ei ole käibemaks rahastamiskõlblik kulu juhul kui projektitoetuse taotlejal on võimalik taotleda käibemaksu tagastust käibemaksuseaduse alusel. Käibemaks on seega abikõlblik juhul kui projektitoetuse taotlejal puudub õigus taotleda käibemaksu tagastust käibemaksuseaduse alusel.

Punkti 7 puhul tuleb silmas pidada, et kingitused on abikõlblikud juhul, kui need on tehtud kohaliku tegevusgrupi koostööprojektide raames.

Punkti 9 puhul tuleb silmas pidada, et ka riigi või kohaliku omavalitsuse allasutuse töötajat, kelle tööülesanded on sarnased toetatava tegevusega, käsitletakse eksperdi või projektijuhina, kelle töötasu ja sellelt arvestatud riiklikud maksud ja kindlustusmaksed ei ole abikõlblikud.

Punkt 13 sätestab, et abikõlblikud ei ole kohaliku omavalitsuse üksuste ülesannete asendamiseks tehtavad kulutused juhul, kui soovitakse toetust kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 lõigetes 1 ja 2 nimetatud valdkondade pidevaks ülalpidamiseks või antud valdkonda uuenduslikku lisaväärtust või innovaatilist elementi lisamata.

Punktides 15–18 sätestatakse täpsemad nõuded projektijuhtimise kuludele.

Üldjuhul ei ole investeeringuprojekti elluviimisega seotud üldkulud abikõlblikud Maaelu määruse artikli 45 lõike 2 punkti c tähenduses, kaasaarvatud projektijuhtimise kulud. Projektide puhul, mille raames tehakse investeeringuid määruse § 30 lõike 2 punktide 1–4 kohaselt, piirduvad üldkulud selliste kuludega nagu arhitektide, inseneri- ja konsultatsioonitasud, teostatavusuuringu, keskkonna ja majandusliku jätkusuutlikkuse alane nõustamine. Projektijuhtimisega seotud kulude hüvitamine on aga vajalik selliste projektide puhul, mille raames viiakse ellu tegevusi, mis nõuavad erinevate ürituste (koolitused, messid, laadad jms) organiseerimist ja projektis osalejate omavahelise koostöö koordineerimist ehk siis nn „pehmete projektide“ puhul. Projektijuhtimisega seotud kulusid hüvitatakse ühissätete määruse artikli 67 lõike 1 punkti d ja artikli 68 lõike 1 punkti b kohase kindlamääralise rahastamise alusel, mille kohaselt projektijuhtimise kulud kokku moodustavad projektijuhi otsesed personalikulud + 15% abikõlblikest otsestest personalikuludest.

Punktis 15 tehakse erisus, mille kohaselt on projektijuhtimise kulud abikõlblikud teadmussiirde-, ühis- ja koostööprojektide puhul, sest just nimetatud liiki projektides viiakse ellu tegevusi, mille tarvis on vaja teha kulusid, mis vastavad maaelu määruse artikli 61 lõikes 1 toodud kululiikidele.

Punktis 16 on täpsustatud, et projektijuhtimise kulud ei ole abikõlblikud teadmussiirde-, ühis- ja koostööprojektide puhul juhul taotlejaks on kohaliku omavalitsuse üksus või põllu- ja maamajanduse valdkonna riigimuuseum. Nimetatud taotlejate puhul eeldame, et organisatsiooni seest tulnud projektijuht saab tasustatud juba organisatsiooni poolt ning oma põhiülesannete ja projekti heaks tehtavate tegevuste eristamine põhiülesannetest toob nii taotlejale kui ka PRIAle kaasa täiendava töökoormuse, mis sageli on ebaproportsionaalselt suur kulu võrreldes saada oleva toetusega.

Punktides 17 ja 18 on piiritletud projektijuhtimisega seotud kulude piirmäärad. Projektijuhi brutotunnitasu ei tohi ületada 10 eurot ning kokku ei tohi projektijuhtimisega seotud otsesed personalikulud ületada 20% projekti abikõlblikest kuludest. Projektide puhul, milles on ühendatud nii „pehme” projekti kui ka investeeringuprojekti elemendid arvutatakse projektijuhtimise tasu ainult „pehmete” tegevuste abikõlblikelt kuludelt. Näiteks on ühisprojekti abikõlblikud kulud, millelt arvutatakse projekti elluviimisega seotud projektijuhtimise kulusid, 5000 eurot. Sellelt summalt arvutatuna võivad abikõlblikud otsesed personalikulud moodustada kuni 1000 eurot ehk 20% projektijuhtimisega seotud abikõlblikest kuludest. (Abikõlblikud otsesed personalikulud on toodud § 32 lõikes 3 – ehk siis töötasu + maksud). Abikõlblikele otsestele personalikuludele lisandub hüvitis kaudsete kulude eest 15% – antud näite puhul $1000 \times 15\% = 150$ eurot. Kogu projekti abikõlblikud kulud kokku 6150 eurot.

Otsesed personalikulud omakorda on piiratud sellega, et projektijuhi brutotunnitasu on abikõlblik kuni 10 €/h. Ehk kui antud näite puhul arvutada maha töötasult makstavad maksud, siis on projektijuhi abikõlblik töötasu 740 €. Seega arvestades, et abikõlblik on brutotunnitasu kuni 10 eurot, siis abikõlblike töötundide maht on maksimaalselt 74 tundi.

Punktis 19 sätestatud mõiste „kaup“ määratlemisel lähtutakse käibemaksuseaduse § 2 lõikes 3 toodud kauba mõistest.

Punkti 20 kohaselt ei ole abikõlblikud kulud, mis on suuremad, kui võrdlushindade kataloogis toodud hind antud toote kohta. ELÜPS-i § 99 lõike 6 kohaselt on võrdlushindade kataloog põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registri osa. Võrdlushindade kataloog sisaldab sinna kantud asjade või teenuste kohta andmeid, mis võimaldavad neid tuvastada ja määravad nende komplekteerituse või ulatuse (näiteks põllumajandustehnika puhul baasmudeli ja hinna sisse arvestatud lisavarustuse hulga jms), ning asja või teenuse ELÜPSi alusel sätestatud korras kinnitatud piirhinda ja selle kehtivuse tähtaega. Peamiselt on võrdlushindade kataloogi kantud põllumajandustehnika. Seega kui projektitoetuse taotleja taotleb võrdlushindade kataloogi kantud masinale toetust, siis toetuse määramisel on PRIA õigus lähtuda kataloogis avaldatud hinnast.

Punkti 22 kohaselt on mitteabikõlblik selline ehitustegevus, mis ei võimalda projekti elluviimise järgselt ehitist sihipäraselt kasutada. Kuna eelmisel perioodil valisid kohalikud tegevusgrupid rahastamiseks projekte, mida elluviimise järgselt ei saanud koheselt võtta sihipärasesse kasutusse (nt ehitatavate hoonete rahastamine kavandati taotleja poolt mitme etapilisena, kuid kõikidele etappidele ei leitud vajalikku rahastust), siis sel perioodil vähendamaks selliste projektide arvu on PRIA õigus arvata ehitustegevuse kulud mitteabikõlblikeks kuludeks juhul, kui esitatud projektitaotlusest või ehitusprojektist nähtub, et tegemist on pooliku projektiga. Erisuse võib teha selliste ehitustegevuste osas, mille rahastamine pikema perioodi vältel, st on ette nähtud kohaliku tegevusgrupi strateegias või rakenduskavas (nn. suurprojektid). Oluline on aga seejuures arvestada, et § 7 lõike 3 punktis 5 nimetatud mitmes-etapis investeeringu puhul peab selle investeeringu võtma hiljemalt 30. juuniks 2023. a sihtotstarbelisse kasutusse. Vastasel juhul on ei ole sellised kulutused abikõlblikud § 31 lõike 1 punkti 22 alusel ning toetuse peab tagasi nõudma.

Lõige 2 sätestab, et seltsingust projektitoetuse taotlejal ei ole lubatud taotleda toetust investeeringutele. Muude ehk mitteinvesteeringute korral on toetuse ülempiiriks 10 000 eurot ühe projekti kohta. Näiteks on lubatud seltsingutel ellu viia teadmussirde projekte, mis üldjuhul ei nõua investeeringu tegemist. Selline piirang on sätestatud seetõttu, et seltsingu, kui juriidilise isiku staatust mitteomava isikute ühenduse osas ei ole piisavat kindlust nende jätkusuutlikkuses viie aastase järelvalveperioodi ajaks. Samuti kontroll nende majandustegevuse üle on suhteliselt piiratud võrreldes MTÜde ja ettevõtjatega ning üheselt ei ole selge seltsingu ja seltsinglase vastutus võimalike kohustuste osas.

Eelnõu § 32 sätestab kaudsete kulude hüvitamise tingimused.

Et hüvitada nn „pehmete“ projektide elluviimisega kaasnevaid tegevuskulusid ning vähendada PRIA ja projektitoetuse saajate koormust võib toetatavate tegevuste elluviimisega kaudselt seotud kulude hüvitamiseks kasutada kulude lihtsustatud hüvitamisviise. Lihtsustatud kuluhüvitamisemeetodi rakendamise eesmärk on lihtsustada menetlust valdkondades, kus on palju kuludokumente väikeste kulutuste kohta. Ühissätete määruse artikli 67 lõike 1 punkti d ja artikli 68 lõike 1 punkti b alusel rakendatakse projektijuhtimisega seotud kaudsete abikõlblike kulude hüvitamiseks kindlamääralist rahastamist, mille korral osade kulude suhtes kohaldatakse protsendimäära.

Kui ühis-, teadmussiirde- ja koostööprojekti rakendamise käigus tekib tegevuskulusid, siis vastavalt lõikele 1 võib neid hüvitada ühtse määra alusel, mis on kuni 15% abikõlblikest projektijuhtimise otsestest personalikuludest. Kaudsed abikõlblikud kulud on kulud, mis ei ole otseselt seotud toetatava tegevuse elluviimisega, kuid mis on vajalikud projekti elluviimiseks ning mille osakaalu on raske jagada projektitoetuse abil elluviidava tegevuse ja organisatsiooni muu tegevuse vahel (nt raamatupidamisteenus). Tegevuskulud, mida loetakse projekti elluviimisega kaasnevateks kaudseteks kuludeks on loetletud lõikes 2.

Lõike 2 punktides 1–7 on välja toodud tegevuste elluviimisega kaasnevad kulud, mida loetakse kaudseteks kuludeks. Kaudseteks kuludeks loetakse tegevuskulusid, mis ei ole seotud otseselt projekti elluviimisega ning mida on keerukas jagada projekti elluviimise ja taotleja muude tegevuste vahel. Selliste kulude hulgas on kulud bürootarvetele, sidekulud, sealhulgas veebilehe virtuaalne majutus kui projektil on oma veebileht, projekti elluviimiseks vajaliku kontoritehnika ülalpidamiskulud, projektijuhi tööruumi rent koos kommunaalkuludega, asjakohased sõidukulud, pangateenus, raamatupidamiskulud. Projektijuhi tööruumi rendi all on silmas peetud sellise ruumi renti, mida kasutatakse igapäevase kontoriruumina, mitte ühekordsete ürituste korraldamiseks mõeldud ruumide renti, st projekti otseks kuluks loetakse seminaride, koolituste, konverentside, infopäevade jm ürituste tarbeks eraldi üüritud ruumide üüri- või rendikulu või ürituste tarbeks eraldi soetatud bürootarvete kulu. Bürootarvete puhul võib lugeda projekti otsekuluks eraldi projekti sisutegevuse (nt ürituse korraldamiseks kuluvate) tarbeks soetatud bürootarvete kulud (pastapliiatsid näiteks). Kui kuludokument sisaldab nii otse- kui kaudseid kulusid, siis tuleb kuludokumendil otsekulude osa eraldada.

Lõikes 3 on välja toodud toetatavate tegevuste elluviimisega kaasnevad kulud, mida loetakse otsesteks personalikuludeks. Otsesed personalikulud on kaudsete kulude eest makstava toetuse arvestamise aluseks. Need on sellised kulud, mis on vahetult ja otseselt seotud toetatava tegevuse elluviimisega, st projektijuhtimisega tegeleva isiku töö, kelle puhul on võimalik näidata otsest seost toetatava tegevusega (nt otsese aja registreerimise kaudu). Samuti võib otsesteks personalikuluks lugeda projektijuhtimisega tegelevale isikule kui füüsilisele isikule võlaõigusseaduses nimetatud töövõtu- või käsunduslepingu alusel makstava tasu, mis peab vastama projekti heaks töötatud ajale.

Füüsilise isikuga sõlmitud võlaõigusseaduses nimetatud töövõtu- või käsunduslepingu alusel tekkiva kulu võib lugeda personalikuluks, kui leping on sõlmitud füüsilise isikuga, kes pole füüsilisest isikust ettevõtja. Füüsilisele isikule tööde või teenuste eest makstav lepingutasu on võrdsustatud töötasuga ning tasu maksjal on kohustus maksustada see tasu tööjõumaksudega (sotsiaalmakse ja töötukindlustusmaksuga). Kui teenuse osutaja on juriidiline isik või füüsilisest isikust ettevõtja, kajastatakse lepingujärgset kulu sisseostetud teenusena, tööjõumakse ei arvestata ning teenustasu personalikuluna ei arvestata. Teenuse osutamise eest makstav tasu peab olema lepingus selgelt eristatud ning see ei või sisaldada muude teenuse osutamiseks vajalike kulude (näiteks sõidukulu), maksumust. Kui lepingu alusel osutatakse eriliigilisi teenuseid, tuleb lepingus näidata iga teenuse maksumus.

Personalikulu loetakse abikõlblikuks ja hüvitatakse ainult vastavalt tööajatabelis näidatud tegelikule projekti heaks tehtud töö osakaalule, mitte näiteks töölepingus kokkulepitud proportsiooni alusel. Organisatsiooni üldjuhtimisega seonduv personalikulu ei ole abikõlblik, sest tegemist on organisatsiooni, mitte projekti, juhtimisega. Kui organisatsiooni juht teeb toetatava projekti raames sisulist tööd (nt projekti juhtimine, personali värbamine, tööplaanide koostamine, projekti tegevuste tegemine jne) ning lepingus/ametijuhendis on eraldi fikseeritud tööülesanded, siis on võimalik juhi personalikulu nende tegevustega seoses hüvitada.

Otsese ja kaudse personali eristamisel lähtutakse tööülesannete sisust, mitte ametinimetusest.

Lõige 4 sätestab, et kaudse kulu tegelikku maksumust ja tasumist peale tegevuse elluviimist ei tõendata ega kontrollita. Säte tuleneb maaelu määruse artikli 60 lõikest 4. Lisaks tuleb silmas pidada, et kui kulu hüvitamiseks kasutatakse ühtset määra abikõlblikest otsestest personalikuludest, siis ei või sama kulu hüvitada enam tegelike kulude alusel.

Kui toetust antakse ühtse määrana 15% kaudsetele kuludele, siis toetuse abikõlblik summa kokku arvutatakse järgmiselt: abikõlblikud projektijuhtimise otseste personalikulude summa + 15% projekti kaudsete kulude summa arvestatuna abikõlblikest projektijuhtimise otsestest personalikuludest + ülejäänud otsesed abikõlblikud kulud kuludokumentide alusel.

Eelnõu § 33 sätestab nõuded investeeringu ja tegevuse hinnapakumuse kohta.

Vähendamaks projektitoetuse taotlejate ja PRIA koormust on sel perioodil LEADER-lähenemises ettenähtud muudatus, mille kohaselt ei esitata hinnapakumusi projektitoetuse taotlemisel, vaid PRIA teeb projektitoetuse taotluse rahuldamise või mitterahuldamise otsuse ja määrab toetuse summa projektitoetuse taotleja poolt esitatud eelarve põhjal. See tähendab, et kui eelmisel perioodil oli see lubatud ainult nn „pehmete projektide“ puhul, siis sel perioodil võib ka investeeringutele taotleda toetust projektitoetuse taotleja poolt kululiikide kaupa koostatud kavandatava tegevuse eeldatava maksumuse põhjal, mis on koostatud kululiikide kaupa. Seega projektitoetuse taotlemisel ei pea projektitoetuse taotlejal olema hinnapakumusi, väljaarvatud juhul kui selle näeb ette kohalik tegevusgrupp oma strateegia meetmes. See ei tähenda siiski seda, et hinnapakumusi ei tule võtta. Kindlasti peab projekti toetuse saaja võtma hinnapakumused, mis vastavad § 33 nõuetele siis, kui ta alustab reaalsete kulutuste tegemist projekti elluviimiseks. Ära kirjad hinnapakumustest esitatakse PRIA-le koos maksetaotlusega.

Kuna eelmise perioodi keskmiseks LEADER-lähenemise projektile määratud toetuse summaks kujunes ligikaudu 9500 eurot, siis projektitoetuse taotluste menetlemise lihtsustamiseks ja toetuse määramise tähtaegade lühendamiseks on otstarbekas vähendada halduskontrollile kuluvat aega enne toetuse rahuldamise otsuse tegemist ja keskenduda hinnapakumustele esitatud nõuete kontrollimisele projekti elluviimise etapis. Nt näevad lõiked 5 ja 6 ette, et tuleb igakülgsest kontrollida hinnapakkuja ja projektitoetuse taotleja omavahelist seotust. Selle nõude täitmiseks eelmisel perioodil kontrollis PRIA seotuse olemasolu nii enne toetuse rahuldamise otsuse tegemist kui ka enne toetuse väljamaksmist. Kuna projektide elluviimise periood on suhteliselt pikk, siis ei olnud harvad juhud, kus algne hinnapakkuja oli lõpetanud tegevuse või ei soovinud enam projektitoetuse saajale muul põhjusel kaupa, teenust, tööd müüa ning toetuse väljamaksmiseks pidi toetuse saaja otsima uue hinnapakkuja. PRIA omakorda pidi veelkord tegema hinnapakumusele esitatud nõuete kontrolli. Kuna paljudes projektides oli tegemist rohkem kui ühe hinnapakkujaga, siis hinnapakumusele esitatud nõuete mitmekordne kontrollimine koormas nii PRIA-t kui ka projektitoetuse saajaid. Muudatus suurendab riske toetuse väljamaksmisel, sest kui projektitoetuse saaja ei ole õigeaegselt piisavalt pööranud tähelepanu hinnapakumusele esitatavatele nõuetele, siis PRIA ei maksa välja toetust kui esineb hinnapakkuja ja projektitoetuse saaja vaheline seotus, pole võetud piisav arv hinnapakumusi, järgitud vajaduse korral riigihanke seaduse nõudeid jms.

Kulutuste tegemisel tuleb arvestada nõudega, et kui kulutuse käibemaksuta maksumus on suurem kui 5000 eurot, siis on vaja esitada hinnapäring või saata välja tehniliste tingimuste loetelu, mis osutab tehnilisele spetsifikatsioonile vähemalt kolmele kauba või teenuse või töö pakkujale ja saada vähemalt kolme erineva pakkuja hinnapakumused. Määruse kohaselt on saadud hinnapakumuse osaks on ka projektitoetuse saaja poolt väljastatud tehnilised tingimused kavandatava tegevuse või investeeringuobjekti kohta. Hinnapäringust või tehniliste tingimuste loetelust peab selgelt nähtuma, millise kauba, teenuse või töö ostmiseks hinnapakumust soovitakse saada või millistele nõuetele ja tehnilistele näitajatele peab ostetav kaup, teenus või töö vastama. Hinnapakumusel peab iga tegevuse ja investeeringuobjekti hind olema eraldi välja toodud. Kui kulutuste käibemaksuta maksumus on vahemikus 100–5000 eurot või kui asjaomases valdkonnas on ainult üks teenuse, töö või kauba pakkuja, siis piisab ühe hinnapakumuse saamisest. Juhul, kui kulutuse käibemaksuta maksumus on alla 100 euro, siis hinnapakumusi ei ole vaja võtta, sest väikese summaliste kulutuste jaoks hinnapakumuste võtmine tekitab ebaproportsionaalselt suurt kulu võrreldes väljamakstava toetusega nii projektitoetuse saajale kui ka PRIA-le, kes vastasel juhul peaks kontrollima ka iga väga väikese summalise hinnapakumuse vastavust kehtestatud nõuetele. Ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1306/2013 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 352/78, (EÜ) nr 165/94, (EÜ) nr 2799/98, (EÜ) nr 814/2000, (EÜ) nr 1290/2005 ja (EÜ) nr 485/2008 (ELT 347, 20.12.2013, lk 549–607) lubab liikmesriigil jätta tagasi nõudmata summad, mis jäävad alla 100 euro kui tagasinõudmisel kantud ja ettenähtavad kulud on suuremad kui tagasinõutav summa.

Piirsumma määramine on tingitud vajadusest tagada paremini hinnapakumuste sisuline vastavus turuhindadele ning tugevdada kontrolli kulutuste põhjendatuse üle. Nimetatud piirsummasid võib kohalik tegevusgrupp juhatuse otsusega langetada veelgi.

Hinnapakumuse tegevuse või investeeringu tegemiseks ei tohi olla põhjendamatult kõrge võrreldes teise sarnase tegevuse või investeeringu eest tasutava hinnaga. Vajadusel on PRIA õigus võrrelda esitatud hinnapakumusi turuhindadega. Kui taotleja ei vali kõige odavamalt hinnapakumust või ta ei ole saanud nõutud arvu hinnapakumusi, peab ta tehtud valikut põhjendama. Põhjenduses peavad olema märgitud need tegevuse või investeeringu olulisemad näitajad, mis on olnud aluseks kallima hinnapakumuse valimisel. Võimaluse korral märkida näitajad, mis on kontrollitavad ja mõõdetavad.

Lõike 5 kohaselt ei tohi olla seotust projektitoetuse saaja ja isiku vahel, kellelt projektitoetuse saaja tellib teenuse või töö või ostab kaupa (ehk arve esitaja), välja arvatud juhul, kui tegevuse või investeeringu käibemaksuta maksumus ei ületa 1000 eurot. Samuti ei laiene säte kohalikele tegevusgruppidele kui ta on projektitoetuse saaja ja tegevuse või investeeringu käibemaksuta maksumus, millele ta on toetust taotlenud ei ületa 5000 euro piiri. Projektitoetuse saaja ja hinnapakkuja või arve esitaja omavahelist seotust kontrollitakse juhtorganite tasandil sõltumata hinnapakkuja või arve esitaja õiguslikust vormist ning seotust läbi omandisuhete kui hinnapakkujaks või arve esitajaks on äriühing. Säte kehtib ka sellisel juhul kui taotlejaks on kohaliku omavalitsuse üksus ja hinnapakkujaks või arve esitajaks on kohaliku omavalitsuse omandisse kuuluv äriühing vm organisatsioon, mille tegevuse üle omab kohaliku omavalitsuse üksus valitsevat mõju. Kui projektitoetuse saaja ja hinnapakkuja vahel tuvastatakse huvide konflikt, siis on tegemist mitteabikõlbliku kuluga ja PRIA on õigus keelduda toetuse väljamaksmisest.

Lõige 6 täpsustab, et kui kavandatava tegevuse ja investeeringu käibemaksuta maksumus on suurem kui 1000 eurot, siis tegevusgrupi juhatuse liikme või tegevjuhi ja hinnapakkuja omavahelise seotuse korral peab taotleja olema saanud vähemalt kolm võrreldavat hinnapakumust.

Projektitoetuse saaja ei tohi hinnapakkumust kunstlikult tükeldada väiksemateks osadeks kui kaup, teenus või töö on funktsionaalselt koos toimiv eesmärgiga vältida lõigetes 1–6 sätestatud nõuete täitmist. Praktikas on ilmnunud juhtumeid, kus kavandatavaid tegevusi on jagatud väiksemateks alla 5000 euro maksumusega osadeks, et vältida kolme hinnapakkumuse võtmist. Näiteks on projektitoetuse saaja soovinud osta komplekse teraviljakuivati, mille jagab eraldi seisvateks osadeks – teraviljakuivati ja ahi. Tegemist on küll eraldiseisvate osadega, kuid kasutada saab neid ainult koos, st nad on funktsionaalselt koos toimivad, ja seetõttu tuleb neid vaadata koos kogumina.

Projektitoetuse saaja peab järgima hanke korraldamisel riigihangete seadust, kui ta on hankija riigihangete seaduse § 10 tähenduses.

Lõikes 9 on toodud nõuded hinnapakkumusele ja täpsemad nõuded ehitustegevuse kohta küsitud hinnapakkumusele. Ehitustegevuse hinnapakkumus peab sisaldama üksikasjalikumaid andmeid ehitise kulude kohta. Pakkumismenetlus peab olema tehtud ka ehitise projekteerimise või omanikujärelevalve kohta. Ehitustegevuse eelarve ja hinnapakkumus esitatakse elektrooniliselt Microsoft Exceli tarkvaraga töödeldavas vormingus. Vastav vorm avaldatakse PRIA veebilehel.

Lõiked 10 ja 11 reguleerivad hinnapakkumuse võtmist sellise kauba, teenuse ja töö ostmiseks ja liisimiseks, mis on kantud võrdlushindade kataloogi.

Lõike 12 kohaselt võib projektitoetuse saaja saada vähem kui kolm hinnapakkumust juhul kui ta on hankija riigihangete seaduse § 10 tähenduses ja ta on riigihangete registris avaldanud lihthanke teate töö, teenuse või kauba ostmiseks kui tegevuse või investeeringuobjekti käibemaksuta maksumus jääb vahemikku 5 000-10 000 eurot. Riigihangete seaduse § 18² kohaselt peab hankija korraldama lihthanke kui hankelepingu eeldatav maksumus ilma käibemaksuta on võrdne lihthanke piirmääraga ehk 10 000 euroga või ületab seda. Seega kui hangitava tegevuse või investeeringuobjekti käibemaksuta maksumus jääb vahemikku 5000 – 10 000 eurot, tuleb lõike 1 kohaselt saada vähemalt kolm hinnapakkumust. Praktikas ei ole alati kolme hinnapakkumuse saamine võimalik või on nõude täitmine liialt aja- ja töömahukas. Nt ei ole lähipiirkonnas kolme teatud teenust pakkuvat isikut, kuid üleriigiliselt vastavat teenust pakkuvate isikute leidmine võtab täiendavat aega. Lisaks võivad kaugemalt hangitavale kaubale või teenusele lisanduda kulud, mis ei kajastu otseselt ostetava teenuse või kauba hinnas (nt transpordikulu), mistõttu hangitav ese, töö või teenus osutub kallimaks algselt plaanitust.

Eelnõu § 34 sätestab projektitoetuse määra ja suuruse.

Lõige 1 sätestab üldise raamistiku, millest lähtuda toetuse määra ja suuruse määramisel strateegia meetmete väljatöötamisel ja projektitaotlustele rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuste tegemisel. Kui strateegia meede vastab mõnele arengukava meetmele, kohaldatakse vastavas maaeluministri määruses sätestatud nõudeid projektitoetuse taotlemiseks.

Projektitoetust antakse mittetulundusühingule, sihtasutusele, kohaliku omavalitsuse üksusele ning põllu- ja maamajanduse valdkonna riigimuuseumile kuni 90% toetatava tegevuse või investeeringuobjekti abikõlblikest kuludest. Ettevõtjale antakse projektitoetust kuni 90% toetatava tegevuse abikõlblikest kuludest, kui projekt on käsitatav kogukonnateenusena, ei ole suunatud kasumi teenimisele ning kohaliku tegevusgrupi üldkoosolek on vastu võtnud otsuse rahastada projekt kõrgema toetusemääraga. Kogukonnateenus peab olema lahti kirjutatud kohaliku tegevusgrupi strateegias. Kogukonnateenuse arendamiseks mõeldud projektide vastuvõtmine kohaliku tegevusgrupi üldkoosoleku otsusega on oluline just selliste projektide rahastamiseks valimisel, mille eesmärk on arendada teenust, mida tavaliselt käsitatakse kasumit teeniva majandustegevusena. Elukeskkonna parandamiseks on siiski vaja suurendada erinevate teenuste kättesaadavust kohapeal, kuid teenuse tarbijate piiratud hulk ei võimalda teenuste osutamist kasumlik majandustegevusena, mistõttu on määruse eelnõus ettenähtud võimalus

anda projektitoetust kõrgema protsendimääraga ka tavamõistes ettevõtluse valdkonda kuuluvate teenuste arendamiseks (nt pesu pesemine, juuksuriteenused, mahla pressimine, matuseteenus jms) juhul, kui strateegias on kaardistatud kogukonnateenus ja välja toodud põhjendatud vajadus kogukonnateenuse järele.

Projektitoetust antakse ettevõtjale kuni 60% toetatava tegevuse või investeeringuobjekti abikõlblikest kuludest. Mittetulundusühingule, sihtasutusele või kohaliku omavalitsuse üksusele antakse projektitoetust kuni 60% toetatava tegevuse või investeeringuobjekti abikõlblikest kuludest, kui projektis kavandatud tegevused on suunatud ettevõtluse arendamiseks. Ettevõtluse arendamiseks suunatud teadmussiirde projekti elluviimiseks antakse projektitoetust kuni 90% sõltumata projektitoetuse saaja juuriidilisest vormist.

Taristuinvesteeringu korral antakse toetust kuni 60% investeeringuobjekti abikõlblike kulude (sealhulgas liitumistasu) maksumusest. Taristu all mõeldakse eraldiseisvat taristuprojekti üksiktarbija hoonest kuni liitumispunktini ja mitte ehitisesisest, näiteks, ventilatsiooniehitusprojekti. Taristu on elektrivarustuse, veevarustuse- ja kanalisatsiooni, uue põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrgu (nn. „last mile“ või „viimane miil“) ning juurdepääsuteede investeeringud. Kogukonnateenuste arendamiseks mõeldud taristuinvesteeringu toetusmäär on 90% sel juhul kui taristuinvesteering on seotud muu ehitustegevusega. Nt kui kogukonnateenuse arendamiseks soovitakse remontida ruumid, millel puudub ühendus ühisveevärgiga, siis liitumine ühisveevärgiga on toetatav 90%-iga juhul kui liitumine on osa suuremast ehitustegevusest. Ainult taristuinvesteering (nt liitumine ühisveevärgiga või juurdepääsutee rajamine) on siiski abikõlblik ainult 60% ulatuses isegi kui see on vajalik kogukonnateenuse arendamiseks.

Erandina teistest taristuinvesteeringutest antakse uue põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrgu rajamiseks toetust kuni 90% abikõlblikest kuludest sõltumata projektitoetuse saaja juriidilisest vormist või projekti eesmärgist. Elektroonilise side seaduse tähenduses on uue põlvkonna elektrooniline side internetiühendus, mis võimaldab andmeedastust allalaadimiskiirusega vähemalt 100 Mbit/s. Juurdepääsuvõrgu all mõeldakse nn viimase miili ühenduse rajamist, ehk selle osa internetiühenduse rajamist, mis ühendab lõpptarbija baasvõrguga.

Seltsingule antakse projektitoetust 100% toetava tegevuse abikõlblikest kuludest. Samuti antakse kohalikule tegevusgrupile projektitoetust 100% abikõlblikest kuludest piiriülese koostööprojekti ettevalmistamiseks.

Lõige 9 sätestab kuni 30% toetuse määra ettevõtjale, sihtasutusele ja mittetulundusühingule maastiku- või mootorsõiduki ostmisel. Sätestatud toetuse määr on analoogne teiste arengukava meetmete toetuse määraga samalaadsete objektide soetamiseks ning ühtlustamine aitab vältida LEADER-lähenemise raames toetuse saamist soodsama määraga. Mootorsõiduk on liiklusseaduse tähenduses mootori jõul liikuv sõiduk. Mootorsõidukiks ei loeta mootoriga jalgratast, pisimopeedi, maastikusõidukit, trammi ega sõidukit, mille valmistajakiirus on alla kuue kilomeetri tunnis. Mootorsõidukite puhul on võimalik 90%iline toetus juhul kui strateegias on mootorsõiduki soetamine kogukonnateenuse arendamiseks selgelt ja arusaadavalt põhjendatud. Kõne alla võivad tulla näiteks tegevuspiirkonda teenindavad rändkauplusauto, juuksuribuss, hambaarstibuss, koolibuss, invataksõiduk jms juhul kui nende teeninduspiirkond on määratletud ennekõike vajadusepõhiselt, st nende teeninduspiirkond hõlmab ka neid piirkondi, kus teenuse tarbijaid on vähe.

Lõikes 10 on toodud toetussumma ülempiir seltsingust taotlejale ühe projekti kohta. Selline piirmäär seltsingutele tuleneb nende juriidilisest staatusest ja on kokku lepitud arengukava koostamise käigus.

Lõike 11 kohaselt on maksimaalne toetussumma ühe projektitaotluse kohta 200 000 eurot.

Vähese tähtsusega abi saajaks on üldjuhul ettevõtja. Samas on Euroopa Kohus defineerinud ettevõtjat kui üksust, kes tegeleb majandusliku tegevusega olenemata nende õiguslikust staatusest ja sellest, kuidas ettevõtet rahastatakse.

Projektitoetuse andmisel arvesse komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 352, 24.12.2013, lk 1–8), artiklis 5 sätestatud erinevateks eesmärkideks antava vähese tähtsusega abi kumuleerimisreeglid.

Kumuleerimisreeglid tähendavad seda, et kui ühele ettevõtjale on antud või antakse vähese tähtsusega abi erinevate komisjoni määruste alusel, tuleb vähese tähtsusega abi vabajäägi arvutamisel arvesse võtta komisjoni kõikide vähese tähtsusega abi määruste alusel antud vähese tähtsusega abi. Komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013 alusel antav vähese tähtsusega abi piirmäär kolme majandusaasta kohta on 200 000 eurot. Üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavale ettevõtjale võib anda vähese tähtsusega abi kolme järjestikuse aasta jooksul 500 000 eurot tulenevalt komisjoni määrusest (EL) nr 360/2012 Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele antava vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 114, 26.04.2012, lk 8–13).

Lisaks määrustele nr 1407/2013 ja 360/2012 on Euroopa Komisjon kehtestanud vähese tähtsusega abi määrad ka põllumajandusliku vähese tähtsusega abi (piirmäär 15 000 eurot) ja kalandusliku vähese tähtsusega abi (piirmäär 30 000 eurot) kohta ehk vastavalt määrus (EL) nr 1408/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes põllumajandussektoris (ELT L 352, 24.12.2013, lk 9–17), ja määrus (EL) nr 717/2014, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes kalandus- ja vesiviljelussektoris (ELT L 190, 28.06.2014, lk 45–54).

Kumuleerimisreeglite kohaselt ei tohi toetuse suurus koos jooksva majandusaasta ja taotluse esitamise aastale vahetult eelneva kahe majandusaasta jooksul komisjoni määruse nr 1407/2013, komisjoni määruse (EL) nr 1408/2013 (põllumajanduslik vähese tähtsusega abi) ja komisjoni määruse (EL) nr 717/2014 (kalanduslik vähese tähtsusega abi) kohaselt antud vähese tähtsusega abiga ületada 200 000 eurot. Näiteks kui ettevõtja on saanud määruse nr 1407/2013 alusel vähese tähtsusega abi 200 000 eurot, ei saa talle enam anda põllumajanduslikku ega kalanduslikku vähese tähtsusega abi.

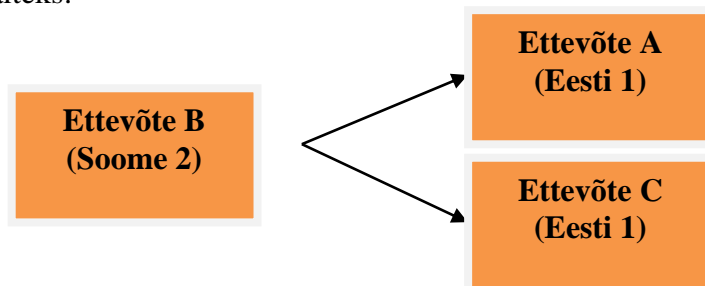
Ettevõtjatele, kes osutavad ka üldist majandushuvi pakkuvat teenust, ei tohi jooksva majandusaasta ja taotluse esitamise aastale vahetult eelneva kahe majandusaasta jooksul antud vähese tähtsusega abi koos antava toetuse ja komisjoni määruse (EL) nr 360/2012 kohaselt antava abiga ületada sama määruse artikli 2 lõikes 2 sätestatud vähese tähtsusega abi ülemmäära 500 000 eurot.

Komisjoni määruse (EL) nr 360/2012 artikli 2 lõike 7 kohaselt võib vähese tähtsusega abi kumuleerida muu vähese tähtsusega abiga kuni ülemmäärani 500 000 eurot. See tähendab, et abi andja peab komisjoni määruse (EÜ) nr 1407/2013 kohase vähese tähtsusega abi (200 000 eurot) andmisel kontrollima lisaks 200 000 euro piirmäärale ka seda, kas abi taotleja ei ole saanud vähese tähtsusega abi komisjoni määruse (EL) nr 360/2012 alusel. Näiteks kui taotleja on viimase kolme majandusaasta jooksul saanud komisjoni määruse (EL) nr 360/2012 alusel abi 500 000 eurot, siis talle komisjoni määruse (EÜ) nr 1407/2013 alusel enam vähese tähtsusega abi anda ei saa.

Seega vähese tähtsusega abi andmiseks peab PRIA kontrollima ka seda, kas taotlejale on antud ka vähese tähtsusega abi teiste vähese tähtsusega abi andmist reguleerivate komisjoni määruste alusel.

Vähese tähtsusega abi andmisel kontrollitakse ettevõtjat kontsernipõhiselt ehk enne vähese tähtsusega abi andmist tuleb kontrollida kõigile kontserni liikmetele antud vähese tähtsusega abi kokku. Kui kontserni liikmetele antud vähese tähtsusega abi kogusumma ületab 200 000 eurot, siis vähese tähtsusega abi anda ei saa. Soovi korral võiksid kohalikud tegevusgrupid taotlejatelt küsida nende kuulumise kohta kontserni. Siseriiklikult on kokku lepitud, et arvestatakse neid kontserni kuuluvad ettevõtjaid, kes paiknevad Eestis.

Näiteks:

Juhul kui emaettevõtte on Soomes ja tütarettevõtted on Eestis, siis ei saa liikmesriik kontrollida seoseid ettevõtte A ja C vahel, kuna seosed tulevad ainult läbi Soomes paikneva emaettevõtte.

Lõike 14 kohaselt tuleb projektitoetuse taotlusele märkida andmed omafinantseeringu katteks kogutavate tulude kohta, mis saadakse koolituste, seminaride, infopäevade, töötubade, ümarlaudade, õppereiside, võistluste, laste- ja noortelaagrite vms ürituste korraldamiseks osavõtjatelt kogutavatest osavõtutasudest, väljaannete müügist, sponsorsummadest, annetustest ja muudest allikatest. Väljamakstava toetuse summast arvestatakse maha nimetatud tuludest laekunud summa, mis ületab omafinantseeringuks ettenähtud summa.

Eelnõu § 35 sätestab projektitoetuse taotleja mitterahalise omafinantseeringu tingimused.

Mitterahaline omafinantseering on lubatud nende projektitaotluste puhul, kus taotlejateks on mittetulundusühing või sihtasutus. Mitterahaline omafinantseering võib olla tehtud vabatahtliku tasustamata töö vormis.

Oluline on silmas pidada, et kui ühes projektis on ette nähtud tegevused või investeeringud, mis on seotud vabatahtliku tasustamata töö tegemisega ning tegevused või investeeringud, mis ei ole seotud vabatahtliku tasustamata töö tegemisega, siis mitterahalise omafinantseeringu osa arvestatakse omafinantseeringuna nende tegevuste või investeeringute maksumusest, mis on realselt seotud vabatahtliku tasustamata töö tegemisega. Mitterahalise omafinantseeringu osa arvutamisel ei võeta üldjuhul arvesse projekti raames soetatud väikevahendite maksumust, kuna nad on küll vajalikud projekti eesmärgi elluviimiseks, kuid ei nõua toetuse saajalt vabatahtliku tasustamata töö tegemist. Mitterahaline omafinantseering võib moodustada kuni 9% toetatava tegevuse või investeeringuobjekti abikõlblike kulude mittetulundusühingu või sihtasutuse projektitaotluse omafinantseeringust.

Vabatahtliku tasustamata töö tegemise korral võib vabatahtlikult tasustamata töö tegija tunnitasu ühikumäär olla kuni 4 eurot ning töö tegemisel koos masina, seadme või mootorsõidukiga kuni 8 eurot.

Ühikumäära arvutamise aluseks on EV keskmine brutokuupalk, mis on jagatud 160 töötunniga ja korrutatud 60%-ga. Kui vabatahtliku tasustamata töö tegemiseks kasutatakse ka seadet, masinat või mootorsõidukit vms, siis võib omafinantseeringu katteks arvestada kahekordse

vabatahtliku tasustamata töö tunnitasi. Eeldame, et seadmete, masinate ja mootorsõidukite kasutamise kompenseerimine toetuse saajale aitab vähendada praktikas ilmnenud juhtumeid, kus projekti elluviimiseks on soetatud väikeseadmeid (nt akutrell, fotoaparaat, trimmer, mootorsaag jms), mille edasine kasutus ei ole seotud enam projekti elluviimisega. Kuna seadmete ja masinate kasutamisega on oluliselt suurem võrreldes nende kasutusajaga projektis, siis ei saa selliseid kulutusi projekti elluviimisel pidada mõistlikuks. Seega selleks, et kompenseerida toetuse saajale seadmete, masinate ja mootorsõiduki kasutamise kulusid projekti ellu viimisel on määruses laiendatud vabatahtliku tasustamata töö võimalusi läbi selle, et seadmete, masinate ja mootorsõidukite kasutamise eest arvestatakse omafinantseeringu katteks kahekordne vabatahtliku tasustamata töö tunnitasi. Samuti lihtsustab konkreetse ühikumäära kehtestamine arvutusi taotluse ja kuludokumentide menetlemisel.

Eelnõu § 36 sätestab projektitoetuse taotluse esitamise korra ja tähtaja.

Perioodil 2014-2020 esitatakse projektitoetuse taotlused üksnes elektrooniliselt läbi PRIA e-teenuse keskkonna e-PRIA. Üksnes elektroonilise taotluste esitamise võimalus nähakse ette ELÜPSi § 7 lõike 2 alusel, mille kohaselt võib määruses ette näha muuhulgas projektitaotluse esitamise üksnes PRIA või muu e-teenuse keskkonna kaudu.

ELÜPSi § 76 lõike 2 kohaselt esitatakse projektitaotlus PRIAle kohaliku tegevusgrupi kaudu elektrooniliselt läbi PRIA e-teenuse keskkonna. See tähendab seda, et projektitoetuse taotleja sisestab projektitoetuse taotluse projektitaotluse ja laadib üles nõutavad dokumendid PRIA e-teenuse keskkonda e-PRIA. Üles tuleb laadida ka need dokumendid, mida nõuab kohalik tegevusgrupp rakenduskava alusel. Pärast projektitaotluse sisestamist saab taotleja kas oma e-posti aadressil või e-PRIA teavituste blokis teavituse selle kohta, et projektitaotlus on esitatud. Esmalt muutub esitatud projektitaotlus nähtavaks kohalikele tegevusgruppidele, kelle ülesandeks on kontrollida projektitaotluse vastavust strateegiale ja rakenduskavale, hinnata esitatud projektitaotlusi ning koostada hindamistulemuste alusel PRIAle projektitaotluste paremusjärjestuse ettepanek. Pärast projektitaotluse e-PRIAs kinnitamist kohaliku tegevusgrupi poolt muutub projektitaotlus nähtavaks PRIAle, kes § 41 kohaselt teeb projektitaotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse.

PRIA teavitab oma veebilehel ja ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded projektitaotluste esitamise tähtaja.

Eelnõu § 37 sätestab nõuded projektitaotluse osaks olevale avaldusele ja dokumentidele.

Lõigetes 1–3 on sätestatud andmed, mida projektitoetuse taotleja peab esitama avalduses taotleja, taotluse, toetatava tegevuse või investeeringu või koostööprojekti kohta. Kui projektitoetuse taotleja annab avaldusel oma nõusoleku, siis võib PRIA vastavalt ELÜPSi § 10 lõikele 2 saata projektitaotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse projektitoetuse taotlejale elektrooniliselt. Otsuse võib saata isiku e-posti aadressil või peab otsus olema kättesaadav e-teenuse keskkonna kaudu.

Lõikes 4 on toodud dokumendid, mis tuleb projektitoetuse taotlejal esitada lisaks avaldusele. Punktide 2–4 puhul tuleb nõutavate dokumentide esitamisel lähtuda kavandavast ehitustegevusest. Juhul kui projektitoetust taotletakse koos ehitamisele ja projekteerimisele, siis ei ole taotlemise hetkel projektitoetuse taotlejal projekti, mida esitada. Sellisel juhul tuleb esitada põhimõtteline tööde lahend (kas kirjalikult või joonistega), mis võib olla ka näiteks eskiislahendus, eelprojekt vms. Kui hoones või ruumis tehakse ainult osaliselt ehitus- või parendustöid, siis tuleb kas jooniste või tekstiliste osade abil kirjeldada ka toetusega hõlmatud tööde piire. PRIAle on toetuse määramiseks vajalik täpsemalt teada, mida ja kuhu ehitatakse. Esitatava eel- või põhiprojekti koosseisus peab olema ka asendiplaan. Kui taotletakse projektitoetust ehitustegevusele, mis ei nõua ehitusluba või ehitusteatis, siis esitatakse kavandatava ehitustegevuse eeldatava maksumuse arvestus kululiikide kaupa vastavalt punktile 1.

Oluline on märkida, et kohalik tegevusgrupp võib strateegia meetmes ette näha täiendavate dokumentide esitamise, mis on talle vajalikud hindamiseks. Nt äriplaani, hinnapakumused, projektid, rendilepingud, koolitaja elulookirjeldus vms. Rakenduskava osaks oleva strateegia meetme kirjelduses loetletud dokumentide esitamine on projektitoetuse taotlejale kohustuslik.

Projektitaotluste PRIAle edastamise tähtpäev on 30. juuni 2022. aastal.

Eelnõu § 38 sätestab projektitoetuse taotleja, projektitaotluse ja toetatava tegevuse nõuetele vastavuse kontrollimise kohalikus tegevusgrupis.

ELÜPSi § 70 lõike 6 punktide 3–6 kohaselt kontrollib kohalik tegevusgrupp taotleja, taotluse ja toetatava tegevuse vastavust strateegiale ja rakenduskavale, hindab projektitaotlusi hindamiskriteeriumite alusel, teeb PRIA-le ettepaneku taotluste paremusjärjestusse seadmise kohta ja teeb PRIA-le ettepaneku projektitaotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise ja projektitaotluse rahastamise suuruse määramise kohta ning edastab projektitaotlused PRIA-le.

ELÜPSi § 70 lõike 7 alusel võib kohalik tegevusgrupp nõuda juhul, kui ta leiab, et koos taotlusega ei ole esitatud kõiki nõutavaid dokumente või hindamiseks vajalikud andmed puuduvad või on puudulikud, projektitoetuse taotlejalt täiendavate andmete esitamist. Täiendavate andmete või dokumentide esitamiseks annab kohalik tegevusgrupp mõistliku tähtaja. Kui nõutavaid dokumente või andmeid ei esitata kohaliku tegevusgrupi poolt määratud tähtaja jooksul võib projektitaotluse jätta hindamata ja edastada selle PRIAle märkusega, et projektitaotlust ei olnud võimalik hinnata. Kohaliku tegevusgrupi poolt hindamata jäetud projektitaotlused võib PRIA jätta läbi vaatamata ilma projektitoetuse taotlejale puuduste kõrvaldamiseks tähtaega andmata.

Eelnõu § 39 sätestab projektitaotluste hindamise kohalikus tegevusgrupis.

Projektitaotlusi hindab selleks tarbeks spetsiaalselt moodustatud töörühm. Projektitaotlusi hinnatakse hindamiskriteeriumite alusel, mis on toodud strateegias ja strateegia meetmes ning on avalikustatud kohaliku tegevusgrupi veebilehel enne projektitaotluste vastuvõtu algust. Projektitaotlusi hindavaks töörühmaks ei või olla kohaliku tegevusgrupi kui mittetulundusühingu juhatus ning juhatuse liikmed ei tohi olla projektitaotlusi hindava töörühma liikmed. Juhatuse liikmete lahusus töörühmast on vajalik eeskätt funktsioonide lahususe ning seeläbi läbipaistvama menetluse tagamiseks. Töörühma ei tohi kuuluda ka kohaliku tegevusgrupi tegevpersonal (tegevjuht, meetmenõustaja, projektikoordinaator vms) ja isikud, kes vahetult nõustavad projektitoetuse taotlejaid, kuna vahetult taotlejaid nõustades võib hindamisel tekkida huvide konflikt, mis võib kahtluse alla seda hindamisprotsessi läbipaistvuse.

Töörühm peab vastama määruse § 5 lõigete 2 ja 4 nõuetele. Paragrahvi 5 lõigete 2 ja 4 kohaselt on töörühma liikmed esindatud nii, et kohaliku omavalitsuse üksuste esindajate ja riigi või kohaliku omavalitsuse üksuse osalusena eraõiguslike juriidiliste isikute esindatus on alla 50% ning esindatud on kohaliku omavalitsuse üksused, kes vastavad määruse § 3 lõike 1 nõuetele.

Töörühm hindab projektitoetuse taotlusi hindamiskriteeriumite alusel ja teeb hindamistulemuste alusel ettepaneku projektitaotluste paremusjärjestuseks. Paremusjärjestuse ettepanek esitatakse kinnitamiseks kohaliku tegevusgrupi otsustusorganile, st juhatusele või volinike koosolekule või üldkoosolekule. PRIAle esitatavas paremusjärjestuse ettepanekus on lisaks hindamistulemustele toodud ka ettepanek projektitaotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise ja taotluse rahastamise suuruse määramise kohta arvestades strateegia meetmele ettenähtud eelarve suurust.

Kohalik tegevusgrupp võib jätta projektitaotlused hindamata juhul kui projektitoetuse taotleja ei ole õigel ajal esitanud vajalikke andmeid ja dokumente või kui projektitaotlus ei vasta

strateegias või rakenduskavas, sh strateegia meetmes esitatud nõuetele. Näiteks kui kohaliku tegevusgrupi strateegia meede näeb ette, et projektitoetuse taotlejateks võivad olla ainult ettevõtjad, kuid projektitaotluse on esitanud mittetulundusühing, siis pole taotlejal võimalik täiendada esitatud andmeid ja järelepärimise esitamine ei ole põhjendatud. Kohalik tegevusgrupp jätab hindamata ka kohaliku tegevusgrupi enda projektitaotluse.

Eelnõu § 40 on sätestatud projektitoetuse taotleja ja projektitaotluse nõuetele vastavuse kontrollimine PRIAs. Siinkohal tuleb märkida, et ELÜPSi § 79 lõike 4 kohaselt PRIA ei hinda projektitaotluse vastavust kohaliku tegevusgrupi strateegiale ja rakenduskavale, vaid lähtub kohaliku tegevusgrupi paremusjärjestuse ettepanekust ega kaldu sellest üldjuhul kõrvale. PRIA kontrollib nende projektitaotluse, projektitoetuse taotleja ja toetatava tegevuse vastavust siseriiklikes ja ELi õigusaktides sätestatud nõuetele, kes paremusjärjestuse ettepaneku kohaselt kuuluksid täielikule või osalisele rahuldamisele arvestades strateegia meetme eelarves projektitoetusteks ettenähtud vahendite suurst.

Eelnõu § 41 sätestab alused projektitaotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse tegemiseks.

Projektitaotluste rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuste tegemisel peab PRIA muuhulgas kontrollima kohaliku tegevusgrupi §-s 9 nimetatud strateegia rakendamise eelarve kasutamist, et taotletava projektitoetuse toetuse suurus ei ületaks kohaliku tegevusgrupi strateegia rakendamise eelarvet.

Eelnõu § 42 sätestab nõuded projektitoetuse saajale.

Lõigetes 1–4 toodud tähtajad, millise aja jooksul peavad olema elluviidud projektitaotluse rahuldamise otsuse saanud projektid. Üldine reegel on, et projektid peavad olema ellu viidud ja selle kohta esitatud maksetaotlus koos projekti elluviimist tõendavate dokumentidega kahe aasta jooksul arvates projektitaotluse rahuldamise otsuse tegemisest PRIA poolt. Maksetaotluse võib esitada kuni neljas osas kahe aasta jooksul.

Ühisprojektide elluviimise tähtaeg sõltub ühisprojekti tegevuskavas ettenähtud tegevuskava elluviimise perioodist, mis võib olla kaks (vähemalt 24 kuud) kuni neli aastat. Erisus on tingitud sellest, et ühisprojekti tegevuskava võib koostada pikemaks perioodiks kui 2 aastat. Ja seetõttu on lubatud ühisprojektide elluviimist tõendavaid dokumente koos maksetaotlusega esitada neli korda kalendriaastas. Arvestades ühisprojektide raames tehtavate kuluste iseloomu, st abikõlblikud on ka jooksvate kulude-tüüpi kulutused, on põhjendatud tavalisest (4 korda kahe aasta jooksul) sagedasem maksetaotluste esitamine, sest stabiilne kulutuste hüvitamine aitab kaasa ühisprojektide sujuvama elluviimisele.

Koostööprojektide maksimaalne elluviimise periood on kolm aastat. Kuna koostööprojektide raames tehakse ka piiriüleseid koostööprojekte, mille partneriteks on teiste riikide kohalikud tegevusgrupid või muud partnerlused, siis tuleb arvestada võimalusega, et teistes liikmesriikides või kolmandates riikides on koostööprojektide elluviimise tähtaeg pikem kui kaks aastat. Analoogselt ühisprojektidega on ka koostööprojektide elluviimist tõendavate dokumentide esitamine võimalik kuni neli korda kalendriaastas.

Kui investeringuobjekt soetatakse liisingu abil, siis võib kuludokumente koos maksetaotlusega esitada neli korda kalendriaastas kogu liisingulepingu perioodi jooksul, kuid mitte rohkem kui viie aasta jooksul. Oluline on silmas pidada, et liisinguleping tuleb sõlmida arvestusega, et asja omandiõigus läheks üle projektitoetuse saajale 30. juuniks 2023. aastal.

Lõike 5 kohaselt ei tohi projektitoetuse saaja suhtes olla algatatud likvideerimismenetlust ega kohtuotsusega välja kuulutatud pankrotti. Pankrotiseaduse § 1 lõike 3 alusel on juriidilisest isikust võlgnik maksejõuetu siis, kui võlgniku vara ei kata tema kohustusi ja selline seisund ei

ole võlgniku majanduslikust olukorrast tulenevalt ajutine. PRIA kontrollib taotleja või toetuse saaja suhtes võimaliku algatatud likvideerimismenetluse või väljakuulutatud pankroti teate olemasolu Eesti Vabariigi ametlikust võrguväljaandest Ametlikud Teadaanded.

Lõikes 7 on toodud projektitoetuse saaja kohustused tegevuse ellu viimise etapis.

Punktide 1 ja 2 kohaselt on toetuse saaja kohustatud võtma projektitoetuse abil ostetud investeeringu sihtotstarbeliselt kasutusse üldjuhul kahe aasta jooksul ehk PRIA poolt viimase projektitoetuse saajale tehtava toetusosa väljamaksmise ajaks ja tagama toetuse abil soetatud investeeringuobjekti säilimise ja sihtotstarbelise kasutamise vähemalt viie aasta jooksul arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest. Investeeringuobjekti pikem sihtotstarbelisse kasutusse võtmise tähtaeg on lubatud juhul kui projekti rahastamine mitme-etapilisena on ettenähtud strateegias või strateegia meetmes. Rahastatavate projektide raames tehtud investeeringud, sealhulgas mitme-etapilised investeeringud, peavad olema võetud sihtotstarbelisse kasutusse 30. juuniks 2023.aastal.

Punkti 5 kohaselt peab toetuse saaja võimaldama teostada toetuse sihipärase ja tähtaegse kasutamise üle järelevalvet ja muid toetuse saamisega seotud kontrole ning osutama selleks igakülgset abi. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1306/2013 artikli 59 kohaselt lükatakse toetuse- või maksetaotlus tagasi, kui toetusesaaja või tema esindaja takistab kohapealse kontrolli tegemist, välja arvatud vääramatu jõu või erandlike asjaolude korral.

Punkti 9 kohaselt peab projektitoetuse saajal olema peab olema ehitusluba või ehitusteatis ehitusseadustiku tähenduses kui projektitoetust antakse ehitusteatis- või ehitusloakohustusliku hoone või hoone osa ehitamiseks või rajatise rajamiseks. PRIA kontrollib ehitusloa või ehitusteatis olemasolu pärast projektitoetuse saaja esimese maksetaotluse esitamist, st enne projektitoetuse väljamaksmist.

Eelnõu § 43 sätestab projektitoetuse abil tegevuse elluviimist ja investeeringu tegemist tõendavate dokumentide esitamise korra.

Projektitoetuse saaja peab esitama maksetaotluse elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu. E-teenuse keskkonda sisestatud maksetaotlus avaneb esmalt kohalikule tegevusgrupile, kes maksetaotluselt ja sellega koos esitatud dokumentidelt kogub andmed strateegia seireks, sest ühissätete määruse artikkel 35 lõike 3 punkti g kohaselt on kohalik tegevusgrupil ülesanne teostada toetust saanud tegevuste seiret ja strateegia hindamist. Kui kohalik tegevusgrupp on kinnitanud maksetaotluse jõuab see PRIAsse.

Kui projektitoetus makstakse välja enne kulutuste täielikku tegemist ehk osaliselt tasutud kuludokumentide alusel, siis esitatakse PRIA-le see maksetaotlus koos kulutusi tõendavate dokumentidega, millega tõendatakse omafinantseeringuga võrdse rahasumma tasumist. Maksetaotluse, millega tõendatakse, et PRIA poolt välja makstud toetusraha on kantud üle töövõtjale, kauba tarnijale või teenuse osutajale, esitatakse PRIA-le e-teenuse keskkonna alammooduli kaudu, mis jätab vahele maksetaotluselt seireandmete kogumise etapi kohalikus tegevusgrupis ja võimaldab kuludokumentide otse PRIA-le esitamisest.

Koos maksetaotlusega tegevuse elluviimist või investeeringu tegemist tõendavate dokumentide loetelu on toodud määruse §-s 22 ja lõike 1 punktides 1–11.

Punkti 4 puhul on oluline meeles pidada, et teadmussiirde-, ühis-, koostööprojektide raames korraldatavate koolituste, seminaride, teabepäevade või muu ürituse korral tuleb märkida osavõtjate nimekirjas lisaks osalejate kontaktandmetele ja allkirjadele juriidilise isiku registrikood ning põhitegevusala, milles ettevõtte tegutseb. Neid andmeid on vaja selleks, et kontrollida vähese tähususega abi piirmäära, kui üritus on käsitatav vähese tähtsusega abina ja selleks et arvestada nõudega, mille kohaselt võivad teadmussiirde projektide kasusaajateks olla

põllumajandus-, toiduainetööstus- ja metsandussektoris hõivatud isikud, maa valdajad ja muud ettevõtjad, kes tegutsevad maapiirkondades VKEdena.

Punktis 5 toodud dokument on vajalik kontrollimaks, et kasutatud masina või seadme ostmise ja liisimise korral on masina või seadme hind uue samalaadse seadme hinnast madalam.

Punkti 6 kohaselt tuleb esitada kõikide hinnapakkumuste ära kirjad, mis projektitoetuse saaja on saanud kauba müüjatelt, teenuse osutajatelt või töö tegijatelt. Hinnapakkumused peavad vastama §-s 33 toodud nõuetele. Hinnapakkumuste küsimisel on oluline jälgida, et küsitud töö, teenus või kaup oleks vastavuses projektitoetuse taotlemisel esitatud eelarvega, st toetatava tegevuse või kavandatava investeeringu eeldatava maksumuse arvestuses toodud iga kululiigi kohta on võetud vähemalt üks hinnapakkumus kui kululiigi käibemaksuta maksumus jääb vahemikku 100–5000 eurot ning vähemalt kolm hinnapakkumust kui tegevuse või investeeringuobjekti käibemaksuta maksumus ületab 5000 eurot.

Hinnapakkumuste võtmisel tuleb jälgida ka asjaolu, et hinnapakkujatele välja saadetud tehnilised tingimused ei tükeldaks kunstlikult projektis kavandatud tegevusi või investeeringuid väiksemateks osadeks eesmärgiga vältida hinnapakkumustele kehtestatud piirmäärade ning hinnapakkuja ja toetuse saaja vahelise seotuse nõudeid. Näiteks õppereisiks vajalikud tegevused on esitatud toetatava tegevuse või kavandatava investeeringu eeldatava maksumuse arvestuses ehk projekti eelarves eraldiseisvate alla 5000 euro maksumusega tegevustena, kuid õppereisi kõigi tegevuste maksumus kokku ületab 5000 euro piiri. Selline olukord oleks lubatav juhul kui õppereisi läbiviimiseks vajalike üksikute tegevuste hinnapakkumused võetakse erinevatelt hinnapakkujalt, kuid kui hinnapakkumused on võetud igale üksikule tegevusele ühelt pakkujalt (nt reisikorraldajalt), siis viitab see asjaolule, et projektitoetuse saaja ei ole soovinud õppereisi korraldamiseks võtta hinnapakkumusi kolmelt erinevalt reisikorraldusteenuse pakkujalt.

Koos hinnapakkumusega tuleb esitada ka ära kiri projektitoetuse saaja poolt hinnapakkujale saadetud hinnapäringust või tehniliste tingimuste loetelust. See on vajalik selleks, et hinnata kas hinnapakkumus vastab küsitud sisule.

Liisinguandjaks saab olla krediitiasutuste seaduse alusel ja korras tegutsev krediitiasutus või tema konsolideerimisgruppi kuuluv finantseerimisasutus.

Hoone või hoone osa ehitamise puhul esitatakse ehitustegevuse kulude aruanne, mille vormi koostab ja avaldab oma veebilehel PRIA.

Eelnõu § 44 sätestab projektitoetuse maksmise ja maksmisest keeldumise korra.

Enne projektitoetuse väljamaksmist kontrollib PRIA projektitoetuse saaja esitatud maksetaotluse ja sellele lisatud dokumentide ning nendes esitatud andmete õigsust ja nõuetekohasust kohapeal. Ühtlasi kontrollitakse ka tegevuse või investeeringu olemasolu ning seda, kas tegemist on sama tegevuse või investeeringuga, mille jaoks küsiti projektitoetust. Oluline on silmas pidada, et projektitoetuse saaja peab kinni pidama ka kohaliku tegevusgrupi strateegia meetmes esitatud nõuetest.

Projektitoetus makstakse toetuse saaja arvelduskontole kolme kuu jooksul pärast nõuetekohaste dokumentide esitamist. Juhul kui toetuse väljamaksmiseks esitatud maksetaotluses või kulutuste tegemist tõendavates dokumentides on vigu, siis saadetakse PRIA poolt projektitoetuse saajale järelepärimine selgituste saamiseks. Järelepärimise menetlemisele kuluv aeg võib pikendada toetuse väljamaksmise tähtaega. Toetuse summa kantakse arvelduskontole, mis on registreeritud põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registris taotleja poolt esitatud avalduse alusel.

Eelnõu § 45 kohaselt võib projektitoetuse saaja toetatava tegevuse elluviimist rahastada riigieelarvelistest, sh sildfinantseerimise vahenditest enne töö, teenuse või kauba eest täielikult tasumist. Nimetatud rahastamisviis võimaldab projektitoetuse saajal paindlikumalt ellu viia kavandatavat projekti ning aitab ületada investeringu tegemisega kaasnevat finantsprobleemi. Ettenähtav rahastamisviis on siseriiklik lahendus, mis on suunatud EAFRD vahendite paremale ärakasutamisele ning paindlike finantseerimisvõimaluste loomisele, kuid ei ole ise otseselt EAFRD toetus.

Eelnõuga ettenähtav rahastamisviis tähendab seda, et projektitoetuse saaja võib toetatava tegevuse elluviimist rahastada enne töö, teenuse või kauba eest täielikult tasumist, kui projektitoetuse saaja on piisavalt usaldusväärne ning tehtud töö või osutatud teenus on lõpetatud või müüdnud kaup üle antud ning projektitoetuse saaja on need vastu võtnud ja nende eest tasunud vähemalt omafinantseeringuga võrdse rahasumma. Nimetatud rahastamisviisi ei kohaldata liisinglepingu alusel tehtavate kulude hüvitamise puhul.

Omafinantseeringuga võrdne summa on rahasumma, mille projektitoetuse saaja tasub isikule, kes osutas PRIAle esitatud investeringuobjekti või kavandatava tegevuse hinnapakumuse alusel toetatava tegevuse elluviimiseks projektitoetuse saajale teenust, tegi tööd või müüs kaupa. Omafinantseeringuga võrdse rahasumma hulka loetakse selle isiku, kellelt projektitoetuse saaja tellis teenust või tööd või ostis kaupa, väljastatud arve-saatelehel või arve ärakirjal kajastatud kõik abikõlblikud kulud, millest on maha arvestatud tegevuse elluviimise rahastamise otsuse alusel projektitoetuse saajale makstav summa, st, et enne toetatava tegevuse elluviimise rahastamise otsuse tegemist peab projektitoetuse saajal olema tasutud ainult see osa arve-saatelehe või arve ärakirjal kajastatud abikõlblikest kuludest, mis jääb alles, kui arve-saatelehe või arve ärakirjal kajastatud abikõlblike kulude kogusummast on maha arvestatud toetusmäära alusel arvutatud toetuse summa, ning kõik mitteabikõlblikud kulud, mis mingil mõjuval põhjusel on nimetatud arve-saatelehe või arve ärakirjal kajastatud. Näiteks kuulub arve-saatelehe või arve ärakirjal kajastatud mitteabikõlblike kulude (mis peavad projektitoetuse saajal olema tasutud enne toetatava tegevuse elluviimise rahastamise otsuse tegemist) hulka toetatava tegevuse käibemaks, kui toetuse saaja on käibemaksukohustuslane, ning ka muud mitteabikõlblikud kulud, mis on kuludokumentides kajastatud.

Toetatava tegevuse elluviimise rahastamine võib toimuda selliselt, et igast eraldi kuludokumentidest on tasutud omafinantseeringuga võrdne summa või selliselt, et maksetaotluses näidatud kõikide kuludokumentide summast kokku on tasutud vähemalt omafinantseeringuga võrdse rahasumma ulatuses kuludokumente.

Toetatava tegevuse elluviimise rahastamiseks peab projektitoetuse saaja esitama PRIA e-teenuse keskkonnas maksetaotluse koos kulu- ja omafinantseeringuga võrdse rahasumma tasumist tõendavate dokumentidega. PRIA teeb projektitoetuse väljamaksmise otsuse pärast kulutuste abikõlblikkuse kontrollimist, arvestades seejuures projektitoetuse saaja piisavat usaldusväärset ning kannab projektitoetuse väljamaksmise otsuse alusel toetuse projektitoetuse saaja arveldusarvele. Saadud raha võib projektitoetuse saaja kasutada üksnes isiku, kellelt projektitoetuse saaja tellis teenust või tööd või ostis kaupa, väljastatud arve-saatelehe või arve ärakirjal märgitud toetatava tegevuse abikõlblike kulude eest tasumiseks. Projektitoetuse saaja peab pärast raha laekumist viivitamatult tasuma kuludokumentide alusel tasumata jäänud kogusumma isikule, kellelt ta tellis teenuse või tööd või ostis kaupa. Tasumise tõendamiseks peab projektitoetuse saaja esitama PRIAle seitsme tööpäeva jooksul arvates raha laekumisest oma arvelduskontole PRIA e-teenuse keskkonnas maksetaotluse koos maksmist tõendavate dokumentidega (arve-saatelehel või arvel märgitud rahalise kohustuse tasumist tõendava maksekorralduse ära kiri või väljatrükk või arvelduskonto väljavõte). PRIAl on õigus keelduda toetatava tegevuse elluviimise rahastamisest enne töö, teenuse või kauba eest tasumist kui esitatud kuludokumentid ei vasta nõuetele või ei ole piisavalt selged ja läbipaistvad.

Kui tasumise ja nõutavate dokumentide PRIAle esitamise tähtaegadest ei ole kinni peetud või esitatud kuludokumendid ei vasta nõuetele, siis on PRIAl õigus edaspidi keelduda projektitoetuse saaja projektitoetuse väljamaksmisest toetatava tegevuse elluviimise rahastamisest enne töö, teenuse või kauba eest tasumist või algatada makstud raha tagasinõudmine.

Projektitoetuse väljamakse otsuses märgitud väljamakstavast toetuse summast arvestatakse tasaarvelduse korras maha see osa projektitoetusest, mis oli väljamakstud enne töö, teenuse või kauba eest täielikku tasumist. Projektitoetuse maksmisest keeldumise korral peab projektitoetuse saaja saadud raha asjaomases ulatuses tagasi maksma.

Eelnõu §-s 47 on toodud rakendussätted.

Lõike 1 kohaselt teeb PRIA kohaliku tegevusgrupi toetuse taotluse esitamise aastal otsuse rakenduskava heakskiitmise või heaks kiitmata jätmise kohta 60 tööpäeva jooksul, mis on pikem § 15 lõikes 3 sätestatust. Pikem menetlustähtaeg on ettenähtud seetõttu, et PRIAle esitatakse korraga tavapärasest rohkem dokumente, mis ei kordu enam järgnevatel aastatel. Kahe kalendriaasta, st 2105 ja 2016. aasta - rakenduskavad esitatakse koos kohaliku tegevusgrupi toetuse taotlusega, mille kohta tuleb esmalt teha taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsus. Pärast kohaliku tegevusgrupi toetuse taotluse rahuldamise otsuse tegemist saab PRIA asuda menetlema kohalike tegevusgruppide rakenduskavu, mida on tavapärasest kaks korda rohkem. 2016. aastal ja sealt edasi programmiperioodi lõpuni esitatakse PRIAle kohalike tegevusgruppide poolt vaid rakenduskavad, mille heakskiitmise või heaks kiitmata jätmise otsuse tegemiseks piisab 30 tööpäevast.

Lõike 2 kohaselt on abikõlblikud kohaliku tegevusgrupi mootorsõiduki liisingumaksud juhul, kui mootorsõiduki liisimiseks on sõlmitud liisinguleping põllumajandusministri 21. septembri 2012. a määruse nr 75 „Kohaliku tegevusgrupiga halduslepingu sõlmimise taotlemise ja taotluse menetlemise kord, nõuded kohaliku tegevusgrupi kohta ning LEADER-lähenemise raames antava kohaliku tegevusgrupi toetuse ja projektitoetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord“ või ettevalmistava toetuse määruse kohaselt tingimusel, et auto omandiõigus läheb üle toetuse saajale 2023. aastaks.

Lõike 3 kohaselt võivad kohalikud tegevusgrupid alustada tegevustega, mis on vajalikud projektitaotluste vastuvõtmiseks ja nende hindamiseks enne strateegia heakskiitmist ja kohaliku tegevusgrupi toetuse taotluse rahuldamise otsuse saamist. Et avada projektitaotluste vastuvõtt tegevuspiirkonnas on vaja teha selleks ettevalmistusi – tutvustada tegevuspiirkonnas strateegia meetmeid info- ja teabepäevadel, nõustada potentsiaalseid taotlejaid, tutvustada hindamiskriteeriume ja hindamise korda töörühma liikmetele jms. Seetõttu on oluline alustada ettevalmistustega piisavalt õigeaegselt, et projektitaotluste vastuvõtt käivitada kiiresti pärast strateegia heakskiitmist ja kohaliku tegevusgrupi toetuse taotluse rahuldamise otsuse saamist. Paragrahvi 36 lõike 2 kohaselt on PRIA ülesanne teavitada projektitaotluste vastuvõtu tähtaeg Ametlikes Teadaannetes. Seega tuleb projektitaotluste vastuvõtt planeerida kooskõlastatult PRIAga, sest projektitaotlused esitatakse erinevalt eelmisest perioodist PRIAle kohaliku tegevusgrupi kaudu. Sestap saab realselt projektitaotlusi esitada alates sellest kuupäevast, mil PRIA avab e-teenuse keskkonna LEADER projektitaotluste vastuvõtuks.

Lõike 4 kohaselt on ette nähtud esimese seirearuande esitamise tähtaeg. LEADER-lähenemine avaneb 2015. aasta lõpul ja realselt algab projektitaotluste vastuvõtt 2016. aastal, mistõttu esimesed seirenäitajad, mille kohta saab aruannet koostada on olemas 2016. aasta lõpuks ning seega on otstarbekas esitada esimene seirearuanne 2017. aastal.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel võeti aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469), Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487–548) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1306/2013 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 352/78, (EÜ) nr 165/94, (EÜ) nr 2799/98, (EÜ) nr 814/2000, (EÜ) nr 1290/2005 ja (EÜ) nr 485/2008 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 549–607).

4. Määruse mõjud

LEADER toetuse andmise laiem eesmärk on arendada kohaliku initsiatiivi, viies toetuse andmise otsustustasandi kohapeale, et suurendada kohalike inimeste huvi oma piirkonna arengu ja samas sellega kaasneva vastutuse vastu.

Määruse rakendamine mõjutab enim regionaalarengut. Strateegiate koostamise ja rakendamise protsessis osalemine suurendab tegevuspiirkonna elanike võimalust kaasa rääkida ühiskonnaelus ja seda mõjutada kohaliku piirkonna arengu kavandamise ja kavandatu elluviimise kaudu. Kohalike tegevusgruppide üheks ülesandeks on tegevuspiirkonna elavdamine kogukondades ühtsustunde loomiseks ja ühistegevuse arendamiseks, erinevate sidus- ja huvi rühmade koostöö laiendamiseks ning kohaliku tasandi valitsemise parendamiseks. Eelnõu rakendamine on suunatud maapiirkonna mikro-, väike- ja keskmise suurusega ettevõtjate konkurentsivõime suurendamisele ennekõike läbi ühisprojektide, sotsiaalse kaasatuse suurendamisele, uute töökohtade loomisele, teenuste, sealhulgas IT-teenuste ja kogukonnateenuste kättesaadavuse parandamisele. Oluline roll on piirkondlike eripärade ja kohalike ressursside, sh inimkapitali paremal kasutamisel, piirkonnas uuenduslike lahenduste kasutusele võtmisel ja kohaliku toidu tootmise arendamisel,

Võrreldes programmiperioodiga 2007–2013 on LEADER-lähenemine programmiperioodil 2014–2020 ELi tasandil põhjalikumalt reguleeritud ja riigisiselt on lisandunud mõned uued nõuded.

ELi tasandil on lisandunud kohustus jälgida, et ükski huvirühm ei omaks otsustustasandil üle 49% hääleõigusest, mistõttu tuleb liikmesriigil defineerida huvirühm. Määruse eelnõu kohaselt defineeritakse huvirühm läbi EMTAK viienda taseme koodi, st kõik üheseguse EMTAKi koodiga isikud moodustava ühe huvirühma.

Riigisiselt on olulisemaks muudatuseks see, et kohalike tegevusgruppidega ei sõlmita halduslepinguid, sest kohalike tegevusgruppide ülesanded erinevalt eelmisest programmiperioodist tulenevad ühissätete määruse artiklist 34. Nad täidavad üksnes ühissätete määruses toodud ülesandeid ning mingeid täiendavaid haldusülesandeid kohalikele tegevusgruppidele üle ei anta. Seega projektitaotluse rahastamise otsuse tegemise õigust kohalikele tegevusgruppidele enam ei jää ja neil ei ole enam täidesaatva riigivõimu volitusi. Kuna ühissätete määruse artikli 34 lõike 3 punkti f kohaselt on kohalike tegevusgruppide ülesanne rahastatavate projektide valimine ja toetuse summa kindlaksmääramine, siis kohalike tegevusgruppide pädevuses on hinnata projektitaotlusi ning teha PRIA-le ettepanek projektitaotluste paremusjärjestusse seadmise kohta ja taotluse rahuldamise või rahuldamata

jätmise ja taotluse rahastamise suuruse määramise kohta. PRIA pädevuses on teha projektitaotluste osalise või täieliku rahuldamise või rahuldamata jätmise otsus, mille kohta on kohalik tegevusgrupp teinud ettepaneku.

Riigisiselt on lisandunud ka nõuded juhatuse ja töörühma liikmete vahetumise kohta. ELÜPSi § 69 lõike 5 kohaselt peab kohalik tegevusgrupp tagama, et üks kolmandik tema juhatuse liikmetest vahetuks põhikirjas ettenähtud juhatuse ametiaja möödumisel. Mittetulundusühingute seaduse § 28 lõike 1¹ kohaselt ei või põhikirjaga ette näha, et juhatuse liikme ametiaeg on pikem kui viis aastat. Seega saab üks kolmandik juhatuse liikmetest ametis olla maksimaalselt viis aastat. Igal kohaliku tegevusgrupi juhatuse valimisel võib uuesti ametisse valida kuni ühe kolmandiku liikmetest, et otsustamine ei koonduks pikaks ajaks samade isikute kätte. Sama eesmärki teenib ka nõue, et töörühma liikmetest vähemalt üks kolmandik vahetuks kolme aasta jooksul arvates nende liikmete valimisest.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulutused ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse kehtestamine ei too kaasa lisakulutusi riigieelarve vahenditest.

LEADER-lähenemist rahastatakse 90% ulatuses EAFRDst ning 10% ulatuses Eesti riigieelarvest. Kokku on LEADER-lähenemise eelarve 90 miljonit eurot, millest kohaliku arengu strateegiate ettevalmistamise toetuse eelarve oli 1,7 miljonit eurot ja strateegiate rakendamiseks 88,3 miljonit eurot.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati õigusaktide eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Rahandus- ja Siseministeeriumile ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile.

Rahandus- ja Siseministeerium ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ei ole Vabariigi Valitsuse 13. jaanuari 2011. a määruse nr 10 „Vabariigi Valitsuse reglement” § 7 lõike 4 kohaselt ettenähtud tähtaja jooksul eelnõu kooskõlastanud ega jätnud seda põhjendatult kooskõlastamata, mistõttu loetakse eelnõu kooskõlastatuks.

Eelnõu ettevalmistamisel on arvestatud kohalike tegevusgruppide, maaeluvõrgustiku ja PRIA ettepanekute ning soovitustega.

Ants Noot
Kantsler
(allkirjastatud digitaalselt)